

مَتَّى اِنجِيلِي

۱

عيسا مَسِيح نِينِگ شَجْرَه نامَه سِي

- ۱ عيسا مَسِيح نِينِگ شَجْرَه نامَه سِي كِي داوود پادشاه و ابراهيم پيغمبر
سؤيوندان ايدى، بئله دير:
- ۲ ابراهيم، اسحاق بووآسى ايدى،
اسحاق، يعقوب بووآسى ايدى،
يعقوب، يهودا و اؤنونگ كاكالارى نِينِگ بووآسى ايدى.
- ۳ يهودا، فِرِص و زِراح بووآسى ايدى، تامار فِرِص و زِراح نِينِگ آناسى ايدى.
فِرِص، حِضرون بووآسى ايدى،
حِضرون، رام بووآسى ايدى.
- ۴ رام، عَمِيناداب بووآسى ايدى،
عَمِيناداب، نَحشون بووآسى ايدى،
نَحشون، سَلمون بووآسى ايدى.
- ۵ سَلمون، بوغز بووآسى ايدى، راحاب بوغز نِينِگ آناسى ايدى.
بوغز، عوبيد بووآسى ايدى، روت عوبيد نِينِگ آناسى ايدى.
عوبيد، يسا بووآسى ايدى.
- ۶ يسا، داوود پادشاه بووآسى ايدى.

- داوود پادشاه، سُليمان بووآسى ايدى. سُليمان نِينِگ آناسى، داوودا اره
گئِدَنَدَن ايلرى، اوريا آروادى ايدى.
- ۷ سُليمان، رُحْبَعام بووآسى ايدى،
رُحْبَعام، آبِتا بووآسى ايدى،

أَبِيَّآ، آسَا بُووَأْسَى اِيْدَى.
٨ آسَا، يَهُوشَافَاظ بُووَأْسَى اِيْدَى،
يَهُوشَافَاظ، يُوْرَام بُووَأْسَى اِيْدَى،
يُوْرَام، عُرِّيَا بُووَأْسَى اِيْدَى.
٩ عُرِّيَا، يُوْتَام بُووَأْسَى اِيْدَى،
يُوْتَام، آحَاز بُووَأْسَى اِيْدَى،
آحَاز، حَزْقِيَا بُووَأْسَى اِيْدَى.
١٠ حَزْقِيَا، مَنَسَى بُووَأْسَى اِيْدَى،
مَنَسَى، آمُوْن بُووَأْسَى اِيْدَى،
آمُوْن، يُوْشِيَا بُووَأْسَى اِيْدَى.
١١ يُوْشِيَا، يِكْنِيَا وَ اُوْنُوْنِغ كَاكَاَلَارِي نِيْنِغ بُووَأْسَى اِيْدَى،
اُو زَامَانْدَا كِي بَابِلْ حُكُوْمَتِي، يَهُودِي لَارِي اَسِيْر لِيْغِه اَپَارِدِيْلَار.

١٢ يَهُودِي لَارِيْنِغ بَابِلْدَه اَسِيْر اَوْلْمَاغَلَارِيْنِدَان سُوْرَا:
يِكْنِيَا، شِئْلَتِيئِيْل بُووَأْسَى اِيْدَى،
شِئْلَتِيئِيْل، زِرُوْبَابِلْ بُووَأْسَى اِيْدَى.
١٣ زِرُوْبَابِلْ، اَبِيْهُود بُووَأْسَى اِيْدَى،
اَبِيْهُود، اِلْيَاقِيْم بُووَأْسَى اِيْدَى،
اِلْيَاقِيْم، عَازُوْر بُووَأْسَى اِيْدَى.
١٤ عَازُوْر، صَاذُوْق بُووَأْسَى اِيْدَى،
صَاذُوْق، اَخِيْم بُووَأْسَى اِيْدَى،
اَخِيْم، اِلْيُوْد بُووَأْسَى اِيْدَى.
١٥ اِلْيُوْد، اِلْعَازَار بُووَأْسَى اِيْدَى،
اِلْعَازَار، مَتَّان بُووَأْسَى اِيْدَى،
مَتَّان، يَعْقُوْب بُووَأْسَى اِيْدَى.
١٦ يَعْقُوْب، يُوْسُف بُووَأْسَى اِيْدَى، يُوْسُف مَرِيْم اَرِي اِيْدَى،
اُو مَرِيْم كِي مَسِيْح چَاغِيْرِيْلَان عِيْسَا اُوْنْدَان دُوْغُوْلِدُو.

١٧ بَتْلَه، اِبْرَاهِيْم پِيْغْمَبَرْدَن، دَاوُوْد پَادِشَاه دُوْرَانِي نَانچَاز اُوْن دُوْرْد نَسْل، دَاوُوْد
پَادِشَاه دُوْرَانِيْنِدَان، يَهُودِي لَارِيْنِغ بَابِلْه اَسِيْر اَوْلْمَاغَلَارِي دُوْرَانِي نَانچَاز، اُوْن دُوْرْد
نَسْل وَ بَابِلْه اَسِيْر اَوْلْمَاغ دُوْرَانِيْنِدَان مَسِيْح دُوْرَانِي نَانچَاز، اُوْن دُوْرْد نَسْل دِيْر.

عیسا مَسیح نینگ آنادان اولماگی

^{۱۸} عیسا مَسیح نینگ آنادان اولماگی بئله ایدی: او زامان کی عیسا آناسی، مریم، یوسف آداخلیسی ایدی، ائولنمک لَریندن ایلری، آلہیین اولدو کی مریم، تارئنینگ مُقَدَّس روحوندان اوشاقلی دیر. ^{۱۹} اؤنونگ آری یوسف، کی بیر عادل آدم ایدی و سئمئردی کی مریمی رُسو ائده، تَصمیم توتدو کی بی سَس اوندان آیرولا. ^{۲۰} آما اوندا کی یوسف بو زادلارا فکر ائدیردی، رَیینگ بیر فرشته سی دیشده اونا ظاهر اولدو و دئدی: «ای یوسف، داوود پادشاه اوغلو، مریمی آروادلیگا آلماکدان قورخما، بو سَبریه کی اؤنونگ قاریننداک اوشاق، تارئنینگ مُقَدَّس روحوندان دیر. ^{۲۱} او بیر اوغول اوشاق دوغار و سَن اؤنونگ آدینی عیسا قُویارانگ؛ بو سَبریه کی او، اؤز خلخینی، اوللارینگ گناه لاریندان نجات وئره.» ^{۲۲} بو ایشلرینگ وارسی اولوندو تا او سؤز کی رَب، اِشعیای پیغمبر طریقیندن دئمیش ایدی، یئرینه ائتیشه کی:

^{۲۳} «باخ، باکره اوشاقلی اولور و بیر اوغول دوغار

و اوللار اؤنونگ آدینی عمانوئیل قُویارلار.»

عمانوئیل یعنی تارئ بیزیم ایئن دیر. ^{۲۴} یوسف اوخودان اوپاناندا، ائله اولهیین کی رَیینگ فرشته سی اونا امر ائدمیش ایدی، ائدی و مریمی آروادلیگا آلدی. ^{۲۵} آما اوندا یانچاز کی مریم، اؤز اوغونو دوغا، مریم ایئن یاخین لیگ ائدمه دی؛ و یوسف اوشاقینگ آدینی عیسا قُویدو.

۲

مُغلارینگ گُوروشمکی

^۱ هیرودیس پادشاه لیگی دورانیندا، عیسا بیت لَجم شَهَرینده کی یہودیہ ولایتینده ایدی، آنادان اولدو. اؤنونگ اولماگیندان سورا بیر پارا اولدوز تانیان عالم کی مُغلاردان ایدیلار، شَرَق دیاریندان اورشلیم شَهَرینه گلدیلر ^۲ و دئدیلر: «یہودی لارینگ پادشاهی کی تارًا دنیا یا گلمیش هاردا دیر؟ چونکی اؤنونگ اولدوزو چیخنده، بیز اولدوزو گُوردوک و گلمیشک تا اؤنو پَرست ائدهک.» ^۳ هیرودیس پادشاه بونو ائشیدنده، سَخَت پریشان اولدو و بوتون اورشلیم آداملاری دا اؤنونگ اینان پریشان اولدولار. ^۴ هیرودیس بوتون باش کاهن لری کی مَعبد عالم لری ایدیلر و تورات معلّم لری ییغدی و اوللاردان خَبَر آلدی کی:

«وَعَدَهُ وَثَرِيْلَيْنِ مَسِيْحٍ هَارِدَا دُنْيَايَا كَلْسِي؟» ° اوللار اونا دئديلر: «يهوديه ولايتي نينگ بيت لَحْم شَهْرينده، بو سَبريه كي ميكاھ پيغمبر طريقيندن يازيلميش كي:

٦ «وَسَن، اِي بَيْتِ لَحْمِ كِي يَهُودَا وَايْتيندهينگ،
سَن، يَهُودَا حُكْم سَوْرَن لَرِي نينگ آراسيندا، هئچ ده كوچوك ده ييلينگ،
چونكي سندن بير حُكْم سَوْرَن گلر
كي منيم خَلخيمي، چوبانليگ ائدر.»

٧ اوندان سورا هيروديس پادشاه، اولدوز تانان عالم لَرِي، بي سَس اؤز يانينا چاغيردي و اوللاردان خَبرلشدي كي نه زامان اولدوز ظاهر اولموش. ٨ و اوللاري بيت لَحْم شَهْرينه يوللادي و دئدي: «گئدينز و دَقْت ايئن او اوشاق قولونجونا گزينز و اُونو بولاندا، مني خَبر ائدينز تا من ده گلگم و اونو پَرست ائدم.» ٩ اوللار پادشاه سَوْر لَريني ائشيدندن سورا اؤز يول لاريني گئتديلر و او اولدوز دا كي چيخنده، اوللار گورموشلار ايدى اوللاردان ايلري گئتدي. اولدوز، او يئرنيگ اوخاريسي نانچاز كي اوشاق اؤردا ايدى گلدي و اؤردا توردو. ١٠ اوللار اولدوزو گؤزن وخت، چوخ بويوك شادليگ ايئن، خوشحال اولدولار. ١١ ائوينگ ايچينه گئتديلر و اوشاق، آناسي مريم اينن گؤردولر. اوللار سجديه دؤشدولار و اوشاق پَرست ائديلر. اوندان سورا دا اؤز صندوق لاريني آچديلار و اوشاقا طلا، گندر و مَر تقديم ائديلر. ١٢ ديشده اوللارا دئيلميش ايدى كي هيروديس پادشاه يانينا بوكولمئلر؛ اوللار دا آيري يولدان اؤز مملكتلرينه ساري يولا دؤشدولار.

مِصره قَجَمَك

١٣ اولدوز تانانلارينگ گئدمكيندن سورا، رَينگ بير فرشته سي اوخودا يوسفه ظاهر اولدو و دئدي: «تور آياقي، اوشاق و آنابي گؤتور و مِصره قَج و او زامانانچاز كي سَنه دئيهم اؤردا قالينز، بو سَبريه كي هيروديس پادشاه اوشاق قولونجوندا دير تا اُونو اؤلدوره.» ١٤ پس يوسف توردو آياقي و ائله گئجه اوشاق و آنابي گؤتوردو و مِصره ساري يولا دؤشدولار ١٥ و هيروديس پادشاه اؤلمكي نَنچاز اؤردا قالدولار. بو اولوندو تا او سؤز كي رَب، هوشع پيغمبر طريقيندن دئميش ايدى، يئرينه ائتيشه كي: «اوغلومو مِصرَدَن چاغيرديم.»

ہیروڈیس کوموجا اوشاق لاری اؤلدوریر

۱۶ اوند کی ہیروڈیس پادشاہ گوردو کی اولدوز تانیانلار اؤنو آلداتمیشلار، سخت عصبانی اولدو و او زمان اوستوندن کی اولدوز تانیانلاردان خبرلشمیش ایدی، آدم یوللادی تا واری اوغول اوشاق لاری کی ایکی یاشار و ایکی یاشدان آزر ایدیلر، بیت لحم شہرینده و بوتون او منطقه ده اؤلدورلر. ۱۷ او زمان ارمیای پیغمبر طریقیندن دئییلن سؤز یئرینه ائتیشدی کی:

۱۸ «رامہ شہریندن بیر سس ائشیدیلدی،

آغلاماگ و اوچا شیون سسی.

ابراہیم نوہسی نینگ آروادی راحیل، اؤز سؤیونونگ اوشاق لاری ایچی
آغلایر

و سمنیر کی تسلی توتا،

چونکی اوللار داھا یوخدورلار.»

مِصرَدَن گَری دُونَمگ

۱۹ اما ہیروڈیس پادشاہ اؤلندہ؛ رَیَینگ بیر فرشتہ سی، دیشده یوسفہ کی مِصرده ایدی ظاہر اولدو ۲۰ و دئدی: «تور آیاقی، اوشاق و آناسینی گؤتور و اؤز خلخینگ آراسینا دؤن، بو سبرہ کی او آداملار کی اوشاق جانی نینگ قِصدینی ائدمیشلر ایدی، اؤلموشلار.» ۲۱ یوسف توردو آیاقی، اوشاق و آنای گؤتوردو و اؤز خلخی آراسینا گئتدی. ۲۲ اما او زمان کی ائشیتدی آرکلائوس یہودیہ ولایتینده، اؤز بووآسی ہیروڈیس یئرینہ حُکم سؤیر، اؤرا گندمکدن قورخدو و چونکی اوخودا اونا اخطار وئرلمیشدی، جلیل ولایتینہ ساری گئتدی. ۲۳ یوسف گئتدی و بیر ناصرہ آدلی شہردہ منزل ائدی. بئله اولدو تا پیغمبرلر طریقیندن دئییلن سؤز یئرینہ ائتیشہ کی: «او، ناصرہ لی چاغیریلار.»

۳

تَعْمید وئرن یحیا یول آچیر

۱ چوخ ایل اوللارینگ ناصرہ شہرینہ گمکیندن سورا، یحیا یہودیہ بیابانینا، تَعْلیم وئرمکہ گلدی. ۲ او دئییردی: «توبہ ائدینز، چونکی گؤی پادشاہلیگی کی ائله تارئ پادشاہلیگی دیر، یاخین دیر.» ۳ بو ائله او آدم دیر کی اِشعیای پیغمبر اؤنونگ بارہ سینده دئمیش کی:

«بیر آدم بیا باندا جار چکیر کی:
 ”رَبِّیْنِک یولونو آماده ائدینز،
 اُونونگ یول لارینی دؤز ائدینز.“»

٤ یحیا دؤوه اینگیندن قبا گئیردی، بئلی باغیسی دَرِّیدن ایدی و خورکی سی، مَلْخ و داغ بالی ایدی. ٥ او زامان، خَلْخ اورشلم شَهریندن، بوتون یهودیه ولایتیندن و اوردون چئی نینگ بوتون دئیر و بریندن، اُونونگ یانینا گئدیرلردی، ٦ اؤز گناه لارینا اِعتِراف ائدیرلردی و اوردون چئینده اُونونگ آلیندن تَعْمید عُسلی توتیرلاردی.

٧ اما اوندا کی یحیا گؤردو کی چوخ آدم، فَرِیسی فِرْقه سی نینگ عَالِم لَریندن و صَدوقی فِرْقه سی نینگ عَالِم لَریندن، تَعْمید توتماک ایچی اُونونگ یانینا گلیرلر، اوللارا دئدی: «ای آفعی لَرینگ نَسلی، کیم سیزی هوشکار ائدی کی گن غَضْبَدَن قاچاینز؟ ٨ پس زندلیگینزده او ثمره یی کی ثابت ائدیر توبه ائدمیشینز، گؤرسدینز. ٩ اؤز گؤینونزده دئمینز، ”بیز ابراهیم پیغمبر سؤیوندا ناک.“ چونکی سیزه دئیریم کی تارئ قادر دیر تا بو داشلاردان ابراهیم ایچی اولادلار دؤزته. ١٠ حتّی ائله ایندی تیشه، آعاجلار ریشه سینه قؤیولموش. هر آعاج کی خوب نَمَر گتیرمیه، گسیلر و اوت ایچینه آتولار.

١١ «من سیزی توبه ایچی سو اینان تَعْمید عُسلی وئیریم، اما او کی مَنَدَن سورا گلیر مَنَدَن قوتلی تر دیر، او کی لایق ده ییلیم کی اُونونگ آیاق قابی لارینی ده گؤتورم. او سیزی مُقَدّس روح و اوت اینن تَعْمید عُسلی وئره. ١٢ اُونونگ اؤساسی آلینده دیر و اؤز جاخرمینینی تمیز ائدهر. اؤز بوغداسینی آمباردا بیغر، اما سامانی بیر کور اولمایان اوت اینان، یاندیرار.»

عیسا تَعْمیدی

١٣ او زامان عیسا جَلیل ولایتیندن اوردون چئینده، یحیا یانینا گلدی تا یحیا اُونو تَعْمید عُسلی وئره. ١٤ اما یحیا سئدی کی عیسا سئدیگینی رد ائده و دئدی: «من سَنَدَن تَعْمید اَلماگا مُحْتاجام؛ سَن منیم یانینا گلیرینگ؟! ١٥ اما عیسا اونا جواب وئردی: «ایندی قوی تا بئله اول، چون بیزه یاراشیر کی واری دؤز زادلاری یئرینه ائتیشتیرک.» اوندا یحیا قبول ائدی. ١٦ عیسا تَعْمید عُسلی آلاندا، سودان یازیا چیخدیگی اینن، گؤی لَر اُونونگ اوستونه آچیلدی و تارئ روحونو گؤردو کی بیر گؤی اَرچین له یین آشانی گلدی و اُونونگ اوستونه قوندو؛

۱۷ و گویدن بیر سس گلدی و دئدی: «بو منیم عزیز اوغوم دور کی اوندان چوخ راضی یام.»

۴

إبلیس عیسا پی امتحان ائدیر

۱ اوندان سورا عیسا، تارئ روحو طریقیندن بیابانا ساری آپاریلدی تا إبلیس اؤنو امتحان ائده. ۲ عیسا قیرخ گؤن-قیرخ گئجه اوروج توتاندان سورا چوخ آج ایدی ۳ و امتحان ائدن گلدی و عیسا یا دئدی: «اگر سن تارئ اوغلو یانگ، فرمان وئر تا بو داشلار چؤره ک اولالار.» ۴ اما عیسا جواب وئردی: «مُقَدَّس یازیلی لاردا یازیلیمیش کی:

«انسانینگ دئرلیگی فقط چؤره که باغلی ده ییل،

بلکی هر سؤزه کی تارئ آغیزیندان چیخیر.»

۵ اوندان سورا إبلیس عیسا پی مُقَدَّس شَهره کی اورشلیم دیر، آپاردی و اؤنو مَعَبَدینگ ائنگ اوجا یئرینه قؤیدو، ۱ و اونا دئدی: «اگر سن تارئ اوغلو یانگ، اؤزونگو آشاعی آت؛ چونکی مُقَدَّس یازیلی لاردا یازیلیمیش کی: «او اؤز فرشته لرینه سنینگ بارینگده فرمان وئره،»

و

«اوللار سنی اؤز آل لری اوستونده آپارارلار،

تا ائدمیه قیچینگ بیر داشا دَیه.»

۷ عیسا اونا دئدی: «مُقَدَّس یازیلی لاردا بو ده یازیلیمیش کی:

«اؤز رِب تارینگی امتحان ائدمه.»

۸ اوندان سورا گئنه إبلیس اؤنو بیر اوجا داغ باشینا آپاردی و دنیانینگ واری پادشاه لیگ لارینی و اوللارینگ شوکتینی اونا گؤرستدی ۹ و دئدی: «اگر مننه سجده ائدینگ و منی پَرسِت ائدینگ، بوللارینگ واریسینی سنه وئره رَم.» ۱۰ عیسا اونا دئدی: «ایراق اول، شیطان، چونکی مُقَدَّس یازیلی لاردا یازیلیمیش کی:

«اؤز رِب تارینگی پَرسِت ائد

و فقط اؤنو خدمت ائد.»

۱۱ اوندا إبلیس، عیسا پی ویل ائدی. فرشته لر گلدیلر و عیسا یا خدمت ائدی لر.

عیسا اؤز خدمتینی باشلاییر

^{۱۲} اوندا کی عیسا ائشیتدی کی تعمید وئرن یحیا توتولموش، جلیل ولایتینه دؤندو ^{۱۳} و ناصره شهریندن چیخدی و گفرناحوم شهرینه گتدی و اؤردا منزل ائدی. گفرناحوم شهری، جلیل دریاچهسی نینگ یانیندا و زیولون و نفتالی دیارلارینده ایدی. ^{۱۴} بو اولوندو تا ایشعیای پیغمبر طریقیندن دئییلن سؤز یئرینه ائتیسه کی:

^{۱۵} «زیولون دیاری و نفتالی دیاری،

جلیل دریاچهسی نینگ یولو، اورودن چئی نینگ او تئی،
غیری یهودی لارینگ جلیلی؛

^{۱۶} قزنگی لیگده منزل لری اولان خلخ

بیر بویوک ایشیق گؤرموشلر،

و اولومونگ دیاری و کؤلگه سینده مسکن لری اولانلارا،

بیر ایشیق چالمیش.»

^{۱۷} او زاماندا عیسا تعلیم وئرمکه باشلادی و دئدی: «توبه ائدینز، چونکی

گؤی پادشاهلیگی کی ائله تارئ پادشاهلیگی دیر، یاخین دیر.»

عیسا اولکی شاگردلری چاغیریر

^{۱۸} عیسا جلیل دریاچهسی نینگ قیراقیندا یول گئندنه، ایکی کاکاپی گؤردو. شمعونی کی پطرس چاغیریلردی و شمعونونگ کاکاسی، آندریاسی. اوللار سویا تور آتیرلاردی، چونکی بالیق توتان ائدیلر. ^{۱۹} عیسا اوللارا دئدی: «منیم قولونجومدان گلینز و من سیزی آداملار صیادی ائدهرم.» ^{۲۰} اوللار ائله او آن، تورلارینی ویل ائدیلر و عیسا قولونجوندان گئتدیلر. ^{۲۱} ایلری تر گئندنه، عیسا آیری ایکی کاکا گؤردو، کی آدلاری یعقوب و یوحنا ایدی و زیدی اوغوللاری ایدی. اوللار بووآلاری زیدی اینان، قایق ایچینده، اؤز تورلارینی دؤرتیرلر ایدی. عیسا اوللاری چاغیردی. ^{۲۲} اوللار ائله او آن، قایقی و اؤز بووآلارینی ویل ائدیرلر و عیسا آردی سورا گئتدیلر.

عیسا چوخ آداملارا خدمت ائدیر

^{۲۳} عیسا بوتون جلیل ولایتینده گزیردی، یهودی لارینگ عبادتگاهلاریندا تعلیم وئیردی، تارئ پادشاهلیگی نینگ خوش خبرینی اعلام ائدیردی و رقم به رقم

مريض ليگ و ناخوشليگي خَلخ آراسيندان شفا وئيردى. ^{۲۴} پس عيسانينگ آد و ساني بوتون سوريه ده داغيلدى؛ خَلخ وارى مريض لرى كى رَقم به رَقم مريض ليگ لره و درد لره دچار ايديلر و شيطانلى روح لارا گرفتار اولانلارى، غَشئ لرى و فَلَچ لرى عيسا يانينا گتيرديلر و عيسا اوللارى شفا وئردى. ^{۲۵} پس بويوك جمعيتلر جَليل ولايتيندن، دِكاپولوس منطقه سيندن، اورشليم شَهريندن، يهوديه ولايتيندن و اوردون چئى نينگ او تئييندن، عيسا آردى سورا گئتديلر.

۵

داغ اوستونده كى موعظه

^۱ عيسا او جمعيتى گؤزنده، داغ اوستونه چيخدى و اوتوراندا، شاگرد لرى اؤنونگ يانينا گلديلر. ^۲ عيسا اوللارا تَعليم وئرمكه باشلادى و دئدى:

^۳ «خوش اوللار حالينا كى روحدا يوخسول ديرلار، چونكى گؤى پادشاه ليگى، كى ائله تارى پادشاه ليگى دير، اوللارينگ دير.

^۴ خوش ياسلى لار حالينا،

چونكى اوللار تَسَلَى توتارلار.

^۵ خوش گؤنگول آلچاق آداملار حالينا،

چونكى اوللار يئرى ميراث آلارلار.

^۶ خوش صالح ليگه آج و سويوزلار حالينا،

چونكى اوللار دويارلار.

^۷ خوش رَحْم ائدَنلر حالينا،

چونكى اوللارا رَحْم اولونا.

^۸ خوش اؤره كى آرى لار حالينا،

چونكى اوللار تارى پى گؤزرلر.

^۹ خوش صُلح سَتِينلر حالينا،

چونكى اوللار تارى اولادلارى چاغيريلارلار.

^{۱۰} خوش او آداملار حالينا كى صالح ليگ سَبرسينه جور و جَفا چَكيرلر،

چونكى گؤى پادشاه ليگى اوللارينگ دير.

^{۱۱} «خوش سيزينگ حالينزا اوندا كى خَلخ، منيم سبرمه سيزى سؤيورلر، جَفا

ائديرلر و يالاندان وارى رَقم پَس گپ سيزينگ ضدينه چاليرلار. ^{۱۲} خوشحال

اولینز و شادلیگ ائدینز؛ بو سَبْرِیہ کی آجرینز گؤیدہ بویوک دور. چونکی اوللار، ائله بئله ده او پیغمبرلَره کی سیزدن ایلری وار ایدیلار، جفا ائدیَلر.

دوز و ایشیق

^{۱۳} «سیز یئر اوستونونگ دوزی یاینز. آما اگر دوز اؤز شورلیگینی آلدن وئره، گئنه نه یین شور اولا بیلر؟ داها هئج ایشدن گلمز، به غیری کی یازیا آتیلار و خلخینگ آیاقی آلتیندا پامال اولار.

^{۱۴} «سیز دنیا نینگ ایشیقی یه یینز. بیر شَهر کی بناسی یال اوستونده قؤبولموش پناه اولار بیلَمز. ^{۱۵} آداملار دا چیراغ آلیش دیرمئیرلار تا اؤنو بیر پایلا آلتینا قؤیالار، بلکی اؤنو چیراغدانا قؤیپرلار تا ائو ایچینده واری گسه ایشیق چالا. ^{۱۶} ائله بئله ده قؤیینز تا سیزینگ ایشیقینز آداملار گؤزو دَمینده ایشیلیه تا اوللار سیزینگ خوب عَمَل لَرینزی گؤزَلر و گؤیدہ کی بوو آینزی حمد و ثنا ائدَلر.

مسیح گلدی تا شَرِعیتی یئرینه ائتیشدیره

^{۱۷} «گمان ائدمینز کی من گلمیشم تا تورات و پیغمبرلَر یازیلی لارینی اعتباردان سلام. من گلمه میشم تا اوللاری اعتباردان سلام، بلکی تا اوللاری یئرینه ائتیشتیرم. ^{۱۸} گرچکینی سیزه دئیریم او زامانانچاز کی یئر این گؤی برقرار دیر، توراتینگ بیر همزه سی یا دا بیر نُقطه سی آرادان گئدمه ز؛ ائله کی واریسی یئرینه ائتیشه. ^{۱۹} پس هرگس کی شَرِعیتینگ بیر ائنگ کوچوک حکمینی دا سوس توتا و باقی آداملار دا اؤرگده کی بئله ائدَلر، گؤی پادشاهلیگیندا کی ائله تارئ پادشاهلیگی دیر، ائنگ کوچوک چاغیریلار. آما هرگس کی شَرِعیته عَمَل ائده و باقی آداملار دا بئله اؤرگده، گؤی پادشاهلیگیندا بویوک چاغیریلار. ^{۲۰} چونکی سیزه دئیریم، اگر صالح لیگده، تورات معلَم لَریندن و فریسی فرقه سی نینگ عالم لَریندن ایلری وورمایینز، هئج زامان گؤی پادشاهلیگینا گیرمینز.

خشم

^{۲۱} «ائشیدمیشینز کی قَدیم خَلخینه دئیلیمیش: ”آدام اؤلدورمه و هر گس کی آدام اؤلدوره مُحاکمه یه سزاوار دیر.“ ^{۲۲} آما من سیزه دئیریم کی هر گس اؤز کاکاسینا خشم ائده مُحاکمه یه سزاوار دیر و هر گس کی اؤز کاکاسینی خوار ائده، شورا حضوروندا مُحاکمه یه سزاوار دیر؛ و هر گس کی اؤز کاکاسینا دئیہ ”ای نَافَهَم“ جَهْتَم اوتونا سزاوار دیر. ^{۲۳} پس اگر سن هدیہ یینگی قوربانگاهدا تقدیم

اُئدندہ، یادینگہ گلہ کی کاکانگ سندن بیر دلخورلیگ واری، ^{۲۴} ہدیہینگی قوربانگاہ دَمیندہ ویل ائد، اَوّل گند و کاکانگ اینان صلح ائد و اوندان سورا گل و ہدیہینگی تقدیم ائد.

^{۲۵} «سندن شاکی اولان آدام اینان، تا محکمہ یہ گندن یولدایانگ، تئز صلح ائد، تا ائدمیہ سنی قاضی آلینہ تاپشیرا، قاضی دا سنی زندانبان آلینہ وئره و زندانا آتیلانگ. ^{۲۶} گرچکینی سنہ دئییرم کی تا آخورکی قِرانی پی وئرمہینگ، ہئج زامان اوردان چیخمینگ.

شہوت و طلاق

^{۲۷} «ائشیدمیشینز کی تورات کتابیندا دئییلیمیش: ”زنا ائدمہ.“ ^{۲۸} آما من سیزہ دئییرم کی، ہر گس بیر آروادا شہوت اینن باخا، ائله او آن، اؤز اؤرہ کیندہ اؤنونگ اینان زنا ائدمیش. ^{۲۹} پس اگر ساغ گوزونگ سنی گناہا آتیر، اؤنو چاخارت و یازیا آت؛ چونکی یئی تر دیر کی بدنینگ بیر عضوینی آلدن وئزینگ، تا بو کی بوتون بدنینگ جہئمہ آتیللا. ^{۳۰} و اگر ساغ آلینگ سنی گناہا آتیر، اؤنو گس و یازیا آت؛ چونکی یئی تر دیر کی بدنینگ بیر عضوینی آلدن وئزینگ، تا بو کی بوتون بدنینگ جہئمہ گئدہ.

^{۳۱} «ائله بئله دہ دئییلیمیش کی: ”ہر گس آروادینی طلاق وئره، اونا بیر طلاقنامہ وئرسہ.“ ^{۳۲} آما من سیزہ دئییرم، ہر گس کی آروادینی زندان آیری، بیر آیری علّت اوستونہ طلاق وئره، اؤنو زنا یا آتیر و ہرگس دہ کی بیر طلاق وئریلمیش آرواد اینان ائولنہ، زنا ائدیر.

آند ایچمک

^{۳۳} «ائله بئله دہ ائشیدمیشینز کی قدیم خَلخینہ دئییلیمیش: ”یالاندان آند ایچمہ و رب آدینا آند ایچندہ، او ایشی یئرینہ ائٹیشتیر.“ ^{۳۴} آما من سیزہ دئییرم، ہئج وخت آند ایچمینز؛ نہ گویہ، چونکی تاری نینگ پادشاہلیگی تختی دیر، ^{۳۵} نہ یئرہ، چونکی اؤنونگ آباقی آلتی نینگ گرسی سی دیر، نہ دہ اورشلیم شہرینہ، چونکی او بویوک پادشاہینگ شہری دیر. ^{۳۶} و اؤز باشینزا دا آند ایچمینز، چونکی تیکینزینگ بیر تالاسینی دہ نہ آغ ائدہ بیلہ زینز، نہ دہ قرہ ائدہ بیلہ زینز. ^{۳۷} قوینز تا ”بلہینز“، ”بلہ“ و ”یوینز“، ”یو“ اوللا. بوندان آرتیقی، شیریدن گلیر.

انتقام آماگ

۳۸ «اٹشیدمیشینز کی توراتدا دئیلمیش: ”گوڑ، گوڑ عَوْضینه و دیش، دیش عَوْضینه.“ ۳۹ آما من سیزه دئییرم کی شَریر آدامینگ جلوسیندا اِسقامت ائدمه ییز. بلکی اگر بیری ایزینگ ساغ ظَرْفینه شاپلاق وورسا، ایزینگ او بیر ظَرْفینی دا اونا ساری بوک. ۴۰ و اگر بیری سئیہ سنی مَحکمہ یه آپارا تا کؤینکینگی آلا، قابانگی دا اونا وئر. ۴۱ و اگر بیری سنی مجبور ائدسه تا بیر آجاج یول گئدینگ، سن اُونونگ اینان ایکی آجاج یول گئد. ۴۲ بیرگس سندن بیر زاد سئینده، اونا وئر و او آدامدان کی سندن قرض سئر، ایز بوکمه.

دُشمَنه مُحَبَّت ائدمک

۴۳ «اٹشیدمیشینز کی توراتدا دئیلمیش: ”قونشونگو چوخ سئه و دُشمَنینگدن نفرت وارینگ اولسون.“ ۴۴ آما من سیزه دئییرم کی دشمن لَرینزی چوخ سئینز و سیزه جفا ائدنلر ایچی دُعا ائدینز، ۴۵ تا گوئده کی بووآیزینگ اولدلاری اولاینز. چونکی او، اؤز گُونونو، پئس آداملارا و خوب آداملارا چالیر و اؤز یاغیشینی اِنصافی و اِنصاف سیز آداملار اوستونه یاغیر. ۴۶ اگر فقط سیزی چوخ سئین آداملاری چوخ سئینز، سیزینگ نه اجر وارینز؟ بئیہ باج ییغَن لَر دا ائله بو ایشی گورمئیر؟ ۴۷ و اگر فقط اؤز کاکالارینزا سلام وئریز، نه ایش گورموشینز کی باقی آداملار ایشیندن آرتیق دیر؟ بئیہ حتی بُت پَرستلر دا ائله بو ایشی گورمئیر؟ ۴۸ پس سیزده کامل اولاسینز، ائله اوله یین کی گوئده کی بووآینز کامل دیر.

۶

صدقه وئرمک

۱ «گؤزله یینز کی خیر ایشلَرینزی خَلخ گوزو دَمینده، بو نیت اینن کی اؤزونگوزو اوللارا گورسَدینز، یئرینه ائتیردمیہ ییز. چونکی اوندا گوئده کی بووآینز یانیندا هنج آجرینز اولماز.

۲ «پس صدقه وئرنده، ساز و کرانا آغیزینگا قویما، ائله او طور کی ایکی ایزلی لَر، عبادتگاه لاردا و خیابانلاردا ائدیرلر تا خَلخ اوللاردان تعریف ائدَلر. گرچکینی سیزه دئییرم کی بئله یین اوللار اؤز ایشلَرینینگ آجرینی آلمیشلار! ۳ آما بیر یوخسولا کؤمک ائندنه قویما چپ آلینگ، ساغ آلینگ ائدیگی ایشدن خَبر اول، ۴ تا ائدیگینگ کؤمک پناه دا اول؛ و گوئده کی بووآنگ کی پناهی گورور، سنه اجر

وئره.

رَب اۋرگدیگی دُعا

° «دُعا ائدنده، ایکی ایزلی لر له یین اولمایاسینز. چونکی اوللار خوشلاری گلیر کی عبادتگاهلاردا و خیابانلار قیراقیندا تورالار و دُعا ائدئر تا اۋز لرینی خَلخه گُورسد میس اولالار. گرچکینی سیزه دئییرم کی، اوللار اۋز ایشلری نینگ آجرینی آلمیشلار. ۱ اما سن، دُعا ائدنده، اۋز اُتاقینگ ایچینه گند، دری باغلا و گُوزلردن پناه اولان، گُؤیده کی بووانگ حضوروندا دُعا ائد. و بووانگ کی پناهی گُورور، آجرینگی وئره.

۷ «دُعا ائدنده، بُت پَرستلر ائدیگی له یین، بیر بیر آردینا، معنی سیز سؤزلر دئمینز. اوللار گمان ائدیئرلر کی چوخ دئمک ایئن، دُعالاری ائشیدیئر. ۸ بوللار له یین اولمایز چونکی سیزینگ گُؤیده کی بووایز، احتیاجلارینزی، اوندان ایلری کی بئلسیندن سئیز بیلیر.

۹ «پس سیز بئله دُعا ائدینز:

«ای گُؤیده کی بووایز،

سَنینگ آدینگ مُقدّس اولسون،

۱۰ سَنینگ پادشاهلیگینگ گلسین.

سَنینگ اِرادهینگ ائله اوله یین کی گُؤیده اولونیر،

یئرده ده اولونسون.

۱۱ ییزه گُونده وئردیگینگ چؤره کی، بوگُون ییزه وئر.

۱۲ ییزیم قرض لریمیزی باغیشلا،

ائله اوله یین کی ییز دا ییزه مدیون اولانلاری باغیشلامیشاک.

۱۳ و ییزی امتحانا چکمه

بلکی شَریردن ساخلا،

چونکی پادشاهلیگ و قُدرت و شوکت اَبدنچاز سَنینگ دیر. آمین.

۱۴ «چون اگر سیز، آداملارینگ خطالارینی باغیشلایینز، گُؤیده کی بووایز دا

سیزی باغیشلایار. ۱۵ اما اگر سیز، آداملارینگ خطالارینی باغیشلایینز،

گُؤیده کی بووایز دا سیزینگ خطالارینزی باغیشلاماز.

اوروج

۱۶ «اوروج توتاندا، ایکی ایزلی لر له یین اؤزونگوزو پَکر گؤرسدَمینز، چونکی اوللار اؤز قیافه لَرینی ده بیشر لر تا خَلخه گؤرسدَلر کی اوروج دیرلار. گرچکی سیزه دئییرم، اوللار اؤز ایشلری نینگ آجرینی آلمیشلار! ۱۷ آما سن اوروج توتاندا، باشینگا یاغ سؤرت و ایزینگی یو، ۱۸ تا سنینگ اوروج اولدیگینی نه خَلخ، بلکی گؤزلردن پناه اولان بووانگ گۆره. و بووانگ کی پناهی گؤرور، سنه آجر وئرر.

گؤیده کی گنج

۱۹ «اؤزونگوزه، یئر اوستونده گنج ییغمینز. اؤرا کی بید وورور، مَنگ وورور و اوغرولار اؤرا گیریرلر و اؤنو اوغورله ییرلار. ۲۰ بلکی اؤزونگوزه، گؤیده گنج ییغمینز. اؤرا کی نه بید وورور، نه مَنگ وورور، نه ده اوغرولار اؤرا گیریرلر و اؤنو اوغورلاییرلار. ۲۱ بو خاطره کی گنجینگ هر یئرده اولسا، اؤره کینگ دا ائله اؤردا اولور.

۲۲ «گؤز بدن چیراغی دیر. پس اگر گؤزونگ ساغ اولسا، بوتون وجودینگ اییشیقندن دؤلو اولور، ۲۳ آما اگر گؤزونگ پئس اولسا، بوتون وجودینگ قَرنگی لیگدن دؤلو اولور. پس اگر او اییشیق کی سنینگ ایچینگده دیر، قَرنگی لیگ اول، او نه بویوک قَرنگی لیگ دیر!

۲۴ «هئج کس ایکی آریابینگ قوللوقوندا اول بیلَمز؛ بو خاطره کی یا بیرنجیدن نفرت واری اولور و ایکینجی پی چوخ سئیر، یا دا بیرنجی یه وفالی قالار و ایکینجی پی کوچوک سایار. سیز باشارماینز کی هم تارئ قوللوقوندا اولاینز، همده پیل قوللوقوندا.

نگران اولماینز

۲۵ «پس سیزه دئییرم، نه زندلیگینز ایچی نگران اولینز کی نه یئیه سینز یا دا نه ایچسینز، نه ده بدنیز ایچی نگران اولینز کی نه گئیسینز. بئیه زندلیگ، خورکیدن و بدن رختدن اوخاری ده ییل؟ ۲۶ گؤیینگ قوشلارینا باخینز: نه اکیرلر، نه بیچیرلر و نه ده آملارلار ییغیرلر، و گئنه ده سیزینگ گؤیده کی بووآینز، اوللاری دو یاردیر. بئیه سیز اوللاردان آرزشلی تر ده ییلینز؟ ۲۷ سیزینگ هانی بیرینز، نگران اولماگ اینان بیر ساعت عُمری اوستونه قؤیا بیلر؟ ۲۸ نه ایچی

رخت ایچی نگرانینز؟ چؤلونگ زَنبِق لَرینَه باخینز کی نهیین گئیریرلر؛ نه رَحمت چَکیرلر، نه ده ایپ آیریرلر. ^{۲۹} آما سیزه دئییرم کی حَتّی سُلیمان پادشاه ده بوتون شوکتینده، بوللارینگ بیرسی لهیین بَرَنمه دی. ^{۳۰} آما اگر تارئ چؤل اوتونا کی بوگوُن وار و صابا اوت اوجاغ ایچینه آتولیر، بئله گئیدیریر، آیا سیزه اوللاردان چوخ آرتیق گئیدیرمز؟ ای ایمانی آزلار! ^{۳۱} پس نگران اولمایز و دئمینز: ”نه یئیسیک؟“ یا ”نه ایچسیک؟“ یا دا ”نه گئیه سیک؟“ ^{۳۲} چونکی بُت پَرستلر دیرلار کی واری بو زادلار قولونجوندا دیرلار. سیزینگ گؤیده کی بو آینز بیلیر کی سیز بوللارینگ واریسینا احتیاج وارینز. ^{۳۳} آما سیز اول تارئ پادشاهلیگی و اُونونگ عدالتی قولونجوندا اولینز، اوندا بوللارینگ واریمی سیزه وئیرلر. ^{۳۴} پس صابا ایچی نگران اولمایز، بو سَبریه کی صابا اوز نگرانلیگینی واری. هر گُونونگ سَختلیگی، ائله او گُون ایچی بَس دیر.

۷

هئچ گسه حکم ائدمینز

۱ «هئچ گسه حکم ائدمینز تا سیزه ده حکم اولونمیا. ^۲ بو سَبریه کی ائله او حکم این کی محاکمه ائدیرینز، سیزه حکم اولونار و ائله او اؤلچو اینان کی اؤلچیرینز، سیزینگ ایچی اؤلچرلر. ^۳ نه ایچی کاکانگ گؤزونده کی سامان پَرینی گورورینگ آما اوز گؤزونگده کی آجاج کوناسینی گورمئیرینگ؟ ^۴ یا دا اوز گؤزونگده آجاج کوناسینی اولندا، نهیین کاکانگا دئی بیلیرینگ کی: ”کاکام، قوی تا سامان پَرینی گؤزونگدن چاخرتام.“ ^۵ ای ایکی ایزلی! اول اوز گؤزونگده کی کونای چاخرت کی اوندا گوره بیلینگ تا سامان پَرینی کاکانگ گؤزوندن چاخرتانگ. ^۶ مُقدّس زادی، کؤپک لره وئرمینز و اوز اشرَف لَرینزی دونقوزلار دَمینه تَوکَمینز، تا ائدمیه کی اوللاری آیاق لاری آلتیندا پامال ائدلر، گئری دؤنلر و سیزه حمله ائدلر.

سئینز کی سیزه وئیرلر

۷ «سئینز کی بئلیزه وئیرلر، گزینز کی بولاراینز، چالینز کی در سیزه آچیلار. ^۸ چونکی هر گس کی سئیه، آله گتیرر و هر گس کی گزه، بولار و هر گس ده کی چالا، در اونا آچیلار. ^۹ سیزینگ هانی بیرینز، اوغلو اوندان چوره ک سئینده، اُونونگ آلی ایچینه داش قویار؟ ^{۱۰} یا دا اوغلو اوندان بالیق سئینده، اُونونگ آلی

ایچینہ ایلان قواری؟^{۱۱} پس اگر سیزلر کی شریزینز، بیلیرینز کی نہ رقم اولادلارینزا خوب زادلار وئرسینز، ناغاد آرتیق گویدہ کی بووآینز، اوندان سئینلرہ، خوب زادلار وئر! ^{۱۲} خَلخ اینن ائله اولہیین رووآل ائدینز کی گوینونز سئیر اوللار سیزینگ اینن اولہیین رووآل ائدلر. بو سبرہ کی بو تورات و پیغمبرلر یازیلی لاری دیر.

دار دَرَدن ایچری گیرینز

^{۱۳} «دار دَرَدن ایچری گیرینز. بو سبرہ کی او دَر کی ائلی دیر و او یول کی آسان دیر ہلاکتہ ساری آپاریر و او دَرَدن ایچری گیرنلر چوخ دورلار. ^{۱۴} آما او دَر کی دار دیر و او یول کی چتین دیر زندلیگہ ساری آپاریر و اُونو بولانلار آز دیرلار.

آغاج و اُونونگ ثمری

^{۱۵} «اُونونگوزو یالان پیغمبرلرَدن ایراق ساخلاینز. اوللار قویون رختیندہ سیزینگ یانینزا گلیرلر، آما باطیندہ دَرَدنہ قورد دیرلار. ^{۱۶} سیز اوللاری ثمرلری اوستوندن تانیاراینز. بئہ تیکاندان انجیر و گئیندن اوزوم بیغیلر؟ ^{۱۷} ائله بئہ دہ ہر سالم آغاج، خوب ثمر وئریر آما آفتلی آغاج، پئس ثمر وئریر. ^{۱۸} سالم آغاج، پئس ثمر وئرہ بیلمز، آفتلی آغاج دا، خوب ثمر وئرہ بیلمز. ^{۱۹} ہر آغاج کی خوب ثمر وئرہ، گسیلر و اوت ایچینہ آتیلار. ^{۲۰} پس سیز بئہیین آداملاری، ثمرلری اوستوندن تانیاراینز.

هئج زامان سیزی تانیمامیشام

^{۲۱} «بئہ دەبیل کی ہر گس منی ”یا زب، یا زب“ چاغیرا، گوئی پادشاہلیگینا گیرہ، بلکی او آدام کی منیم گویدہ کی بووآمینگ سئدیگینی یئرینہ ائتیردیر، گوئی پادشاہلیگینا گیر. ^{۲۲} قیامت گونوندہ چوخ آداملار منہ دئیہرلر: ”یا زب، یا زب، بئہ سنینگ آدینگدا نبوت ائدمہ دیک؟ بئہ سنینگ آدینگدا شیطانی روحلاری یازیا چاخارتما دیک؟ بئہ سنینگ آدینگدا چوخ قدرتلی ایشلر گورمہ دیک؟“ ^{۲۳} او زامان من اوللارا دئیہرم: ”من هئج زامان سیزی تانیمامیشام. ای سیز، پئس ایش گورنلر، مندَن ایراق اولینز.“

ایکي ائو

۲۴ «پس هر گس کی منیم بو سؤز لریمی ائشیدیر و اوللارا عمل ائدیر، بیر عقلی کیشی له یین دیر کی اؤز ائوینی داش اوستونه دؤرتدی. ۲۵ یاغیش یاغدی، سیل لر رو ائدی، یئل لر آسدی و او ائوه گؤج گتیردی، آما او ائو یومورولمادی چونکی پی پی، داش اوستونه قؤبولموش ایدی. ۲۶ آما هر گس کی منیم بو سؤز لریمی ائشیدیر و اوللارا عمل ائدمئیر، بیر نافهم آدام له یین دیر کی اؤز ائوینی قوم اوستونه دؤرتدی. ۲۷ یاغیش یاغدی، سیل لر رو ائدی، یئل لر آسدی و او ائوه گؤج گتیردی، او ائو یومورولدو و ویرانلیگی بویوک ایدی!»

۲۸ عیسا بو سؤز لری تۆکندنه، جماعت اؤنونگ تعلیم لریندن مات قالمیشلاردی. ۲۹ چونکی او، ائقتدار اینان تعلیم وئیریدی، نه اوللارینگ تورات معلّم لری له یین.

۸

جذاملی نینگ شفاسی

۱ عیسا داغدان آشاغی گئنده، بیر بویوک جماعت اؤنونگ آردی سورا گئتدیلر. ۲ ائله بو موقعده بیر جذاملی آدام، اؤنونگ یانینا گلدی، اؤنونگ قیچینه دؤشدو و دئدی: «آقا، اگر سئینگ، منی بو مرصدن شفا وئره بیلرینگ.» ۳ عیسا اؤز آلینی اوزاتدی، آلینی اؤنونگ اوستونه قؤیدو و دئدی: «سئیرم، شفا توت!» ائله او آن کیشی، او مرصدن شفا توتدو. ۴ عیسا اونا دئدی: «گؤزله کی هئچ گسه هئچنه دئمیه یینگ، آما گئد و اؤزونگو کاهنا کی مَعبدینگ عالمی دیر، گؤرسد و موسا فرمان وئردیگی قوربانلوقی تقدیم ائد، تا اوللارا، بیر گواهلک اول.»

بیر روملی آفسرینگ ایمانی

۵ عیسا گفرناحوم شهرینه گئنده، بیر روملی آفسر اونا ساری گلدی و یالوارا-یالوارا عیسیایا دئدی: ۶ «آقا، منیم نوکریم قَلج، ائوه دؤشموش و چوخ رَجِر چَکیر.» ۷ عیسا اونا دئدی: «من گلرم و اؤنو شفا وئره م.» ۸ آما او آفسر جواب وئردی: «آقا، من لایق ده ییلم کی سن منیم ائویم سَقفی آلتینا قیچ قؤیانگ. سن فقط بیر کلام دی، نوکریم خوب اولور. ۹ بونونگ ایچی کی منیم اؤزوم مأمورام و بیر پارا سریاز دا اؤز آمریمده واریم و بیرینه دئیریم ”گئد“، گئدیر

و اوپرسینه دئییرم ”گل“، گلیر و نوکریمه دئییرم فلان ایثی گۆر، او دا یئرینه ائتیشتیریر.»^{۱۰} عیسا بونو ائشیدنده حیران قالدی و اوللارا کی قولونجوندان گلیرلردی دئدی: «گرچکینی سیزه دئییرم، من بیر بئله ایمانی، تارئ خَلخی آراسیندا ده گۆرمه میشم.»^{۱۱} سیزه دئییرم کی، چوخ آداملار، شَرقدن و عَربدن، گلرلر و گۆی پادشاهلیگیندا، ابراهیم پیغمبر، إسحاق پیغمبر و یعقوب پیغمبر اینان بیر سۇفره قیراقینا اوتورارلار،^{۱۲} آما گۆی پادشاهلیگی نینگ اولادلاری، یازی قَرنگیسینه آتیلارلار. اؤرایا کی آغلاماگ و دیش قیرچمک اولور.»^{۱۳} و عیسا او روملی آفسره دئدی: «گئد، ایناندیگینگه گۆره، سَنینگ ایچی اولونسون.» ائله او آن، او نوکر شفا وتودو.

مَریض لَرینگ شفا سی

^{۱۴} اوندان سورا عیسا پطرس ائوینه گئتدی، پطرس آروادی نینگ آناسینی گۆردو کی ایسیتمه واریدی و مَریض دؤشموشدو.^{۱۵} عیسا اؤز آلینی، آروادینگ آلی اوستونه قۇیدو، آروادینگ ایسیتمه سی کسیلدی و توردو آیاقی و عیسادان پذیرالیگ ائدی.^{۱۶} آغشام چاغی، چوخ آداملاری کی شیطانلی روحلارا گرفتار ایدیلار عیسا یانینا گتیردیلر و عیسا دا بیر کلام ایئن، او شیطانلی روحلاری یازیا چاخارتدی و مَریض لَرینگ وارسینی شفا وئردی.^{۱۷} بو زادلار اولوندو تا او سؤز کی اِشعیای پیغمبر طریقیندن دئییلیمیش ایدی، یئرینه ائتیشه کی:

«او بیزیم ناخوشلیگ لاریمیزی گۆتوردو
و مَریضلیگ لَریمیزی دالینا چکدی.»

مَسیح یولونو گئدمکینگ بَها سی

^{۱۸} عیسا گۆردو کی بیر بویوک جمعیت دئییرینه بیغیلیمیشلر، پس فرمان وئردی و دئدی: «دریاچه نینگ او تئینه گئدک.»^{۱۹} بو موقعده بیر تورات معلمی گلدی و عیسیا دئدی: «اُستاد، هر یئرِه کی گئدینگ، من سَنینگ آردینگ سورا گلرم.»^{۲۰} عیسا اونا دئدی: «تیلیکی لَر ایچی دَلیگ وار و گۆیینگ قوشلاری ایچی ده یووا وار، آما من کی انسان اوغلویم، هئچ باش دایاماکی یئری ده یوخوم.»^{۲۱} بیر آیری شاگرد اونا دئدی: «آقا، قوی تا گئدم، بووآم اؤلنده اؤنو تورپاقا تاپشیرام دا اوندان سورا گلرم.»^{۲۲} عیسا اونا دئدی: «مَنیم آردیم سورا گل و قوی تا اؤلولر، اؤز اؤلولرینی تاپشیرالار.»

عیسا دریاچہ نینگ طیفانی نی یاتیردیر

۲۳ اوندا عیسا قایقا میندی، شاگردلری ده اؤنونگ قولونجوندان گئدیلر. ۲۴ بیردن دریاچهده بیر سخت طیفان دؤشدو، ائله کی آز قالمیشدی موجلار قایقی سویا باتیرالار؛ آما عیسا اوخودا ایدی. ۲۵ شاگردلر گئدیلر عیسایی اویاردیلار و دئدیلر: «آقا، ییزی نجات وئر، آز قالمیش آرادان گئدک.» ۲۶ عیسا اوللارا دئدی: «ای ایمانی آزلار، نه ایچی قورخیراینز؟» اوندان سورا تورودو آیاقی، یئل لره و دریاچه یه تئشیر ائدی و بیر بویوک آراملوق دؤشدو. ۲۷ شاگردلر مات قالمیشلاردی و دئییرلردی: «بو نه یین آدام دیر کی حتی یئل و سو ده اوندان فرمان آپاریرلار؟»

عیسا ایکی کیشینی کی شیطانلی روحا گرفتار ایدیلار شفا وئیر

۲۸ اوندا کی عیسا دریاچہ نینگ او تئیینه، جدریان دیارینا گلدی، ایکی کیشی کی شیطانلی روحا گرفتار ایدیلار، مزار صانلوقدان یازیا چیخیرلردی تا اونا ساری گلر. اوللار ائله دژنده ایدیلر کی هئچ کس او یولدان گچه بیلمه ییردی. ۲۹ او ایکی آدام بغيردیلر و دئدیلر: «ای تارئ اوغلو، بیزده نه ایشینگ وار؟ بورا گلیمیشینگ تا وختیندن ایلری بیزه عذاب وئرینگ؟» ۳۰ اوردان بیر آز آزالی تر، بیر بویوک دونقوز سؤروسو خورکی یئیرلردی. ۳۱ شیطانلی روحلار عیسایا یالواردیلار و دئدیلر: «اگر بیزی یازیا چاخارتیرانگ، بیزی دونقوزلار سؤروسو ایچینه یوللا.» ۳۲ عیسا اوللارا دئدی: «گئدینز.» اوللار دا او آداملاردان یازیا چیخیدیلر و دونقوزلار ایچینه گیریدیلر. بیردن او سؤرونینگ واریسی، یالدان اوزوقولاندیلار، دریاچه ایچینه تۆکولدولار و سودا بوغولدولار. ۳۳ دونقوزلار چوبانلاری قاجدیلار و شهره گئتیدیلر. اوللار واری زادی دئدیلر، علی الخصوص او تفاقلاری کی شیطانلی روحلارا گرفتار اولان آداملار ایچی دؤشموشدو. ۳۴ پس بوتون شهرینگ آداملاری عیسایی گؤرمک ایچی یازیا گلیدیلر و عیسایی گؤزنده، اونا یالواردیلار کی اوللارینگ دیاریندان گئده.

۹

بیر فلج آدامینگ شفاسی

۱ عیسا قایقا میندی و دریاچہ نینگ او تئیینه، اؤز شهرینه گلدی. ۲ نئچه آدام بیر فلجی یئری ایچینده اؤنونگ یانینا گتیریدیلر. عیسا اوللارینگ ایمانینی

گُوژندہ، او فَلَجه دئدی: «اؤره کینگ قایم اولسون، اوغلو؛ گُناه لارینگ باغیشلانندی.»^۳ تورات معلّم لری نینگ بیر پاراسی بونو ائشیتدیگی اینن اؤز یانلاریندا دئدی لَر: «بو کیشی گُفر دئییر.»^۴ آما عیسا اوللارینگ فکر لَرینی آنکلادی و دئدی: «نه ایچی اؤره کینزده سَریر فکر ائدیرینز؟»^۵ هانسی آسانتر دیر؟ ”سَنینگ گُناه لارینگ باغیشلانندی“ دئمک یا ”تور آیاق یول گُند“ دئمک؟^۶ آما بونونگ ایچی کی بیلینز، انسان اوغلو کی منم، یئر اوستونده اِقتدار واری تا گُناه لاری باغیشلایا - او فَلَجه دئدی: «تور آیاق، تَک و تولینگ ییغ و ائوینگه گُند.»^۷ او کیشی دا تور دو آیاق و ائوینغه گُنتدی.^۸ جماعت بونو گُوژندہ، قورخدولار و تارئی کی بیر بئله یین اِقتداری آداملارا وئرمیش، حمد و ثنا ائدی لَر.

مَتّی دعوتی

^۹ عیسا اوردان گُچنده، بیر مَتّی آدلی باج ییغنی کی باج خانه دا اوتورموشدو گُردو و اونا دئدی: «منیم آردیم سورا گل.» او دا تور دو آیاق و عیسانینگ آردی سورا گُنتدی.^{۱۰} عیسا مَتّی ائوینده سُفره قیراقینا اوتوران وختده، چوخ باج ییغَن لَر و گُناه کارلار گلدیلر و عیسا و شاگرد لری اینن سُفره قیراقینا اوتوردولار.^{۱۱} قَریسی فِرقه سی نینگ عالم لری بونو گُوژندہ، عیسا شاگرد لَرینه دئدی لَر: «نه ایچی سیزینگ اُستادینز باج ییغَن لَر و گُناه کارلار اینن خورکی یئییر؟»^{۱۲} آما عیسا بونو ائشیدنده، دئدی: «ساغ آداملار طیببه احتیاج یوخلاری، مریض آداملار دیرلار کی طیببه مُحتاج دیرلار.^{۱۳} گُندینز و بو سؤزونگ معنی سینی اؤرگینز کی: ”من رَحمت سئیرم نه قوربانلوق.“ چونکی من گلمه میشم کی صالح آداملاری چاغیرام، گلمیشم کی گُناه کارلاری چاغیرام.»

سؤال اوروج حَقینده

^{۱۴} او زامان یحیا شاگرد لری، عیسا یانینا گلدیلر و دئدی لَر: «نه ایچی بیز و قَریسی لَر اوروج توتیراگ آما سَنینگ شاگرد لَرینگ اوروج توتمئیر لَر؟»^{۱۵} عیسا اوللارا دئدی: «بئیه اولور کی توی قوناق لاری، اوندا کی کوره گن بئللری اینن دیر یاس توتالار؟ او گُونلر گلر کی، کوره گن اوللارینگ الیندن آلینار. او زامان، اوللار دا اوروج توتارلار.^{۱۶} هنج گس بیر تیکه، بیر تازا و سویا گندمه میمش پارچادان، بیر کُوهنه رخته یاماق وورماز؛ چونکی یاماق، رختدن قازیلار و بیرتیق بدتر اولور.^{۱۷} و نه ده تازا شرابی، کُوهنه مَشک لره تُوکُر لَر. بئله ائدسَلر، مَشک لَر چاتلایارلار، شراب یازیا تُوکُور و مَشک لَر دا آرادان گُندهر لَر. بلکی تازا شرابی، تازا

مَشْكَرَه تَوَكَّرَلَر، بئله ايكي سي ده آمان قالارلار.

بیر قیزینگ دئزیتمکی و بیر آروادینگ شفاسی

^{۱۸} ائله اوندا کی عیسا بو سؤزلری اوللارا دئیردی، رئیس لرینگ بیری عیسا یانینا گلدی، عیسانینگ قیچینه دؤشدو و دئدی: «منیم قیزیم ائله ایندی اؤلدو، آما سن گل و آلینگی اؤنونگ اوستونه قوی، او دئزیر.» ^{۱۹} عیسا توردو آیاقی و اؤز شاگردلری این اؤنونگ آردی سورا گئتدی. ^{۲۰} ائله او موقع، بیر آرواد کی اون ایکی ایل ایدی کی بئلسیندن قان گئدیردی و زجر چکیردی، عیسانینگ دالی آردیندان گلدی و عیسا قاباسی نینگ بالینی آلدی، ^{۲۱} چونکی اؤز یانیندا دئیردی: «فقط آلیم قاباسینا دیسه ده، شفا توتارام.» ^{۲۲} عیسا بوکولدو، اؤنو گوردو و دئدی: «اؤره کینگ قایم اولسون، قیز؛ ایمانینگ سنی شفا وئرمیش.» و آرواد، ائله او آن شفا توتدو. ^{۲۳} اوندا کی عیسا او رئیسینگ ائوینه گلدی و نوحه ایچی نی چالانلاری و شیون ائدن جماعتی گوردو، ^{۲۴} دئدی: «یازیا چیخینز، چونکی قیز اؤلمه میمش، بلکی یاتمیش.» آما اوللار عیسا پی ریشخند ائدیلر. ^{۲۵} جماعتی یازیا چاхарتانان سورا، عیسا ایچری گئتدی و قیزینگ آلینی توتدو. قیز توردو آیاقی. ^{۲۶} بو ایشینگ خبری بوتون او منطقه ده داغیلدی.

ایکی کورینگ شفاسی

^{۲۷} عیسا اوردان گچنده، ایکی کور اؤنونگ قولونجوندان گئتدی لر و اوجا سس این چاغیریلاردی: «ای داوود پادشاه اوغلو، بیزه رحم ائد.» ^{۲۸} اوندا کی عیسا گئتدی او ائو ایچینه کی اؤردا قالیردی، او ایکی کور دا اؤنونگ قولونجوندان گئتدی لر. عیسا اوللارا دئدی: «ایمان وارینز کی من گؤزلرینزی شفا وئره بیلیرم؟» اوللار دئدی لر: «بئله، آقا.» ^{۲۹} او زامان عیسا اوللارینگ گؤزلری اوستونه آل قویدو و دئدی: «ایمانیزه گوره، سیزینگ ایچی اولونسون.» ^{۳۰} و اوللارینگ گؤزلری آچیلدی. عیسا اوللارا قَدَعْن ائدی و دئدی: «گؤزله یینز کی هنج گس بو ایشدن بیر زاد بیلیمه.» ^{۳۱} آما اوللار یازیا چیخدی لر و بو ایشینگ خبرینی بوتون او منطقه ده، داغیتدی لار.

عیسا بیر گنگ کیشی بی شفا وئری

۳۲ ائله بئله کی او ایکی آدام یازیا چیخبرلردی، بیر شیطانلی روحا گرفتار اولان کیشی بی کی گنگ ایدی، عیسا یانینا گتیردی. ۳۳ عیسا او شیطانلی روحو او کیشیدن یازیا چاخارتاندا، او کیشی نینگ دیلی آچیلدی. جماعت حیران قالدیلار و دئدیله: «هئج وخت تارئ خَلخی ایچینده ده، بیر بئله یین زاد گؤرولمه میش.» ۳۴ آما فریسی فرقه سی نینگ عالم لری دئدیله: «عیسا، شیطانلی روح لارینگ بویوکی کؤمکینه شیطانلی روح لاری یازیا چاخارتیر.»

محصول چوخ دور، فحلہ آز

۳۵ عیسا واری شہر لردہ و گند لردہ گزیردی و اوللارینگ عبادت گاہ لاریندا تَعْلیم وئیردی، تارئ پادشاه لیگی نینگ خوش خَبرینی اعلام ائدیردی و واری رَقم مَریض لیگ و ناخوش لیگی شفا وئیردی. ۳۶ عیسا خَلخی گؤزنده، اؤره کی اوللارا یاندى چونکی چوبان سیز قویون لار له یین، پریشان و چاره سیز ایدیله. ۳۷ پس اؤز شاگرد لری نه دئدی: «محصول چوخ دور آما فحلہ آز، ۳۸ پس محصول آیه سینہ یالوارینز تا محصول ییغمگ ایچی، فحلہ یوللایا.»

۱۰

اون ایکی حواری

۱ عیسا اون ایکی شاگردینی اؤز یانینا چاغیردی و اوللارا اِقتدار وئردی تا شَریر روح لاری یازیا چاخارتالار و واری رَقم مَریض لیگ و ناخوش لیگی شفا وئرلر. ۲ اون ایکی شاگردینگ آدلاری کی ائله او اون ایکی حواری دیرلار، بوللاردیر: بیرنجی سی شَمعون، کی پَطْرُس چاغیریلیر، و پَطْرُسینگ کاکاسی آندریاس، زیدی نینگ اوغوللاری یَعقوب و یوحَنَّا، ۳ فیلیپُس و بَرْتولما؛ توما و باج ییغَن مَتَّا؛ حَلْفای اوغلو یَعقوب و تَدَّای؛ ۴ و طَنپرست شَمعون و یهودا آسَخریوط کی عیسا بی آله وئردی.

حواری لارینگ مأموریتی

۵ عیسا بو اون ایکی نفری یوللادی و اوللارا فرمان وئردی و دئدی: «غیری یهودی لار آراسینا گندمینز و سامرلی لر شہر لری نینگ هئج بیر ایچینه گندمینز. ۶ بلکی تارئ خَلخی نینگ ایتمیش قویون لاری یانینا گندینز. ۷ و گتدیگی

یولدا اعلام ائدینز و دئیینز: ”گوئی پادشاهلیگی کی ائله تارئ پادشاهلیگی دیر، یاخین دیر.“^۸ مریض لری شفا وئریز، اولولری دئیدینز، جداملی لری شفا وئریز و شیطانلی روح لاری آداملاردان یازیا چیخارتینز. مُفت آله گتیرمیشینز، مُفت دا وئریز.^۹ هئج طلا، نُقره یا مس سگه سی بئلی باغینزدا اؤزونگوز اینن گؤتورمینز.^{۱۰} و یول ایچی نه توربا گؤتورونز، نه اضافه رخت، نه آیاق قابی، نه ده آل آغاجی. چونکی فحلہ نینگ روزیسی اؤنونگ حقی دیر.^{۱۱} هر شہره یا گندہ کی گئدینز، اؤردا بیر امیدلی آدم بولینز و اؤردان گئدَننجاز، اؤردا قالینز.^{۱۲} بیر ائوہ گئدندہ، سلام دئیینز.^{۱۳} او اوبالایق اولسا، سلامینینگ برکتی اولار اوستونده قالار. اما لایق اولمسا، سلامینینگ برکتی اؤزونگوزہ دؤئر.^{۱۴} اگر ده کی بیر کس سیزی یوئودمیا یا دا سیزینگ سؤزلرینزه قولاق آسمیا، او ائودن یا او شہردن یازیا چیخندہ، اؤرانینگ تورپاقینی اؤز قیچینزدن سیلکینز.^{۱۵} گرچکینی سیزہ دئییرم کی قیامت گؤنوندہ، جزا تَحَمَلی، سُدوم و غَمورہ شہر لری ایچی آسانتر اولور تا او شہر ایچی.

جور و جفا

^{۱۶} «باخینز، من سیزی قویونلار لهین، قوردلار آراسینا یوللایرام. پس ایلان لهین هوشکار و گوئی آرچین لهین معصوم اولینز.^{۱۷} اؤزونگوزو خَلخدن گؤزلهیینز، چونکی اوللار سیزی دادگاهلارا تَحویل وئره لر و عبادتگاهلاریندا سیزہ شلاق وورالار،^{۱۸} و سیز، منیم بالاما والی لار و پادشاهلار حضورنا چکلیزین تا منیم بارہمدہ، اوللار و غیری یہودی لارا شہادت وئریز.^{۱۹} اوندکی اوللار سیزی تَحویل وئریرلر، نگران اولمایینز کی نہین دانیشاسینز و نہ دئیہ سینز، چونکی او موقعدہ، ہرنہ بی کی دئیہ سینز سیزہ وئریرلر.^{۲۰} چونکی دانیشان سیز دہیلیز، بلکی سیزینگ گؤیدہ کی بووآیزینگ روحو دور کی سیزینگ طریقینزدن دانیشیر.^{۲۱} کاکا، کاکابی تَحویل وئرہر تا اولومہ گئدہ، و بووا، اؤز اولادینی. اولدلار اؤز آنا بووآلاری نینگ ضدینہ تورارلار آیاقی و اوللاری اولومہ وئرہ لر.^{۲۲} واری گس منیم آدم خاطرینہ سیزدن نفرت وارلاری اولور، اما او آدم کی آخورانچاز طاقت ائدہ، نجات توتار.^{۲۳} بیر شہردہ سیزہ جفا ائدندہ، او یانداکی شہرہ قچینز. گرچکینی سیزہ دئییرم کی تا اؤز مملکتینینگ واری شہرلیندن گجمہ میشینز، انسان اوغلو کی منم، گلر.^{۲۴} «نہ شاگرد، اؤز اُستادیندان اوخاری دیر نہ دہ نوکر، اؤز آربابیندان.

۲۵ شاگرد ایچی اؤز اُستادی لهین اولماگ و نوکر ایچی، اؤز اربابی لهین اولماگ کفایت ائدیر. اگر اوبانینگ اربابینی بعلزبول کی ائله شیطان دیر، چاغیرمیشلار، ناغاد آرتیق اؤنونگ اوباسی آدامینی بدنام ائدهرلر.

کیمدن قورخاسینگ

۲۶ «پس اوللاردان قورخماينز، چونکی هئچ اؤرتولو زاد یوخدور کی آچیلما و هئچ پناه اولونموش زاد یوخدور کی آلهین اولمايا. ۲۷ اؤنو کی من قَرنگیده سیزه دئیرم، ایشیقده دئینز و قولاقینزدا یوآش دئدیگی بی، پُشت باملاردان، اعلام ائدینز.

۲۸ «اوللاردان کی بدنی اؤلدوریرلر اما روحو اؤلدوره بیلمه ییرلر قورخماينز. تاری دان قورخینز کی هم بدنی، هم ده روحو جهنمده نابود ائده بیلیر. ۲۹ بئیه ایکی دانا سیرچه قوشینگ قیمتی بیر قره پولدن آرتیق دیر؟ با بو حال تا گویده کی بووآینزینگ خواستی اولمايا، اوللارینگ بیرسی ده یئر ده دؤشماز. ۳۰ حتی سیزینگ باشیزینگ تیکی تک تک سایلمیش، ۳۱ پس هئچ قورخماينز؛ سیزینگ آرزشینز بیر هزره قوشدان آرتیق دیر!

۳۲ «هرگس خَلخ یانیندا، دیله گتیره کی منه تعلق واری، من ده گویده کی بووآم یانیندا دیله گتیره م کی او منه تعلق واری. ۳۳ اما هرگس خَلخ یانیندا منی انکار ائده، من ده اؤز گویده کی بووآم یانیندا اؤنو انکار ائدهرم.

عیسایا لایق اولماگ

۳۴ «گمان ائدمینز کی من گلمیشم تا یئر اوستونه صلح گتیرم. گلمه میشم تا صلح، بلکی تا قیلیچ گتیرم. ۳۵ من گلمیشم کی، اوغلو بووآسی اینان، قیزی آناسی اینان و گلینی قاین آناسی اینان ضد ائدم. ۳۶ و بیر آدامینگ دوشمنلری، اؤز اوباسی آدامی اولور. ۳۷ هر گس کی آنا بووآسینی مَندن آرتیق چوخ سئیه، منیم لیاقتیمی یوخو، هر گس ده کی اؤز اوغونو یا قیزی مَندن آرتیق چوخ سئیه، منیم لیاقتیمی یوخو. ۳۸ هر گس کی اؤز صلیبینی گؤتورمیه و منیم آردیم سورا گلمیه، منیم لیاقتیمی یوخو. ۳۹ هر گس کی سئیه اؤز جانینی ساخلایا، اؤنو آلدن وئره؛ اما هر گس کی منیم خاطریمه اؤز جانیندان گچه، اؤنو ساخلایار.

۴۰ «هر گس سیزی قبول ائده، منی قبول ائدیر، و هر گس کی منی قبول ائده، منی یوللایانی قبول ائدیر. ۴۱ او کی بیر پیغمبری، پیغمبر اولدیگی سبرسینه قبول ائده، بیر پیغمبر آجرینی آلا و او کی بیر صالح آدامی، صالح اولدیگی سبرسینه

قبول ائدہ، بیر صالح آدامینگ آجربنی آلا. ۴۲ و ہر گس، منیم شاگرد لریمنینگ ائنگ کوچوک لاری نینگ بیرینہ، شاگرد اولدیگی سبرسینہ، حتی بیر پایلا یخ سو وئره، گرچکینی سیزہ دئییرم، اصلا آجرسیز قالماز.»

۱۱

تعمید وئرن یحیانینگ ائلچی لری

۱ عیسا اؤز اون ایکی شاگردینہ تعلیم وئرمکی تۆکدندہ، اوردان گنتدی تا جلیل ولایتی نینگ شہر لریندہ تعلیم وئره و اوللار ایچی دانیشا.

۲ اوندان کی یحیا زنداندا، وعدہ وئریلن مسیح ایشلری بارہ سیندہ ائشیتدی، اؤز شاگرد لری یوللادی ۳ تا عیسادان خبر آلا کی: «آیا او کی گلگی سئینگ یا بیر آیری گلنینگ یولونو گۆزلہ یسیک؟» ۴ عیسا اوللار جاواب وئردی: «گندینز و ہرنہ پی کی ائشیدیرینز و گۆرورینز یحیا یا دئیینز؛ ۵ کی کورلار گۆرورلر، آخساق لار یول گندیرلر، جڈاملی لار شفا توتیرلار، گرلر ائشیدیرلر و اولولر دئریلر و یوخسول لارا خوش خبر وئریلر. ۶ خوش او آدامینگ حالینا کی مئندن ایز بوکمہ یہ.»

۷ یحیا ائلچی لری گئندندہ، عیسا، یحیا بارہ سیندہ خلی ایچی دانیشدی و دئدی: «سیز بیابانا کیمینگ گۆرمکی ایچی گندینز؟ بیر کیشی نینگ گۆرمکی ایچی کی بیاباندا کی قمیمش لہ یین دیر کی یئل آسندہ ہر یانا اؤینیا؟ ۸ پس نمنہ نینگ گۆرمکی ایچی یازیا چیخدینز؟ بیر کیشی نینگ گۆرمکی ایچی کی بیر گران رخت گئیمیش؟ او آداملار کی گران رختلر گئیرلر، پادشاہلار قصر لریندہ دیرلر. ۹ پس نمنہ نینگ گۆرمکی ایچی یازیا چیخدینز؟ بیر پیغمبرینگ گۆرمکی ایچی؟ بلہ، بیلینز کی او، پیغمبردن دہ آرتیق دیر. ۱۰ یحیا ائلہ او کیشی دیر کی مقدس یازیلی لاردا، اؤنونگ حقیقندہ یازیلیمیش کی:

”سندن ایلری اؤز ائلچیمی یولا سالیرام.

او سنینگ یولونگی، سنینگ ایچی آمادہ ائدہر.“

۱۱ گرچکینی سیزہ دئییرم، تعمید وئرن یحیادان بویوکتر آدام، آنادان اولمامیش. آما گوی پادشاہ لیگیندا، ائنگ کوچوک آدام، اوندان بویوکتر دیر. ۱۲ تعمید وئرن یحیانینگ تعلیم وئرمکی زامانندان بری، گوی پادشاہ لیگی ظلم و ستمدن رجر چکمیش و ظالم آداملار اؤنو گۆج اینان آلہ گتیریرلر. ۱۳ یحیا زامانی نانچاز، بوتون پیغمبرلر یازیلی لاریندا و توراتدا، بو زامان بارہ سیندہ پیشگولیک

اولونموش. ^{۱۴} و اگر سئینز بونو قبول ائدینز، یحیا ائله او ایلاس پیغمبر دیر کی گلمکی پیشگولیک اولونموش. ^{۱۵} هرگسینگ کی ائشیدن قولاق واری، ائشیدسین.

^{۱۶} «بو نسلی نمنهیه بنزه دم؟ اوللار میدانلاردا اوتوران اوشاقلارا بنزه بیرلر کی، همبازی لارینی چاغیریلار و دئییرلر: ^{۱۷} ”بیز سیزینگ ایچی نی چالدیک، اوینامادینز؛ سیزینگ ایچی نوحه اوخودیک، آغلما دینز!“ ^{۱۸} بو سبریه کی نعمید وئرن یحیا گلدی، کی نه یئیردی، نه ده ایچیردی، دئییرلر: ”اوندا شیطانلی روح وار.“ ^{۱۹} انسان اوغلو کی منم گلدی، کی هم یئیر و هم ده ایچیر، دئییرلر: ”بونا باخینز، بیر قارنکی و بیر عرق خور آدم دیر، باج ییغن لرینگ و گناهارلارینگ یولداسی دیر.“ سیزینگ عمل لرینز ثابت ائدیر کی سیزده عقل و حکمت یوخدور.»

توبه ائدمه یین شهرلر

^{۲۰} او زامان عیسا او شهرلری کی اؤز قُدرتلی ایشلری نینگ چوخو اؤرالاردا اولونموشدو، محکوم ائدی، بو سبریه کی اوللار توبه ائدمه دیلر. ^{۲۱} عیسا دئدی: «وای سنینگ حالینگا، ای خورزین شهری! وای سنینگ حالینگا، ای بیت صیدا شهری! سیزینگ ایچیزده ائدیلن قُدرتلی ایشلر، صور و صیدون شهرلرینده ائدیلسیدی، چوخ وخت بوندان ایلری، اؤرانینگ خلخی، پالاس گئییلی و کؤله اوتورولو، توبه ائدمیشلردی. ^{۲۲} سیزه دئییرم، قیامت گؤنونده، جزا تحملی، صور و صیدون ایچی آسانتر اولور تا سیزینگ ایچی. ^{۲۳} و سن ای گفرناحوم شهری، سن کی سئردینگ باش گویه ائتیشترینگ، اولولر دیاری نانچاز آشاغی چکیلرینگ. بو سبریه کی او قُدرتلی ایشلر کی سنینگ ایچینگده اولونموش، سُدوم شهرینده اولونسایدی، او شهر بوگؤنانچاز قالمیشدی. ^{۲۴} سیزه دئییرم، قیامت گؤنونده، جزا تحملی، سُدوم ایچی آسانتر اولور تا سنینگ ایچی.»

منیم یانیم گلینز و من سیزه راحتلیک وئررم

^{۲۵} او زامان عیسا بئله دئدی: «ای بووا، ای یئر این گوی ربّی، سنی سُکر ائدیرم کی بوللاری عقللی لردن و بیلن لردن پناه ائدینگ و اوللارا کی اوشاق له یین ساده دیرلر، آشکار ائدینگ. ^{۲۶} بله، ای بووا، سنینگ سئدیگینگ بئله ایدی.» ^{۲۷} و دئدی: «منیم گؤیده کی بووام واری زادی منیم اختیاریم قؤیموش. بووادان آیری هئچ کس اوغلو تانیمیر، اوغول دان آیری دا، هئچ کس بووایی

تانیمر بہگیری او آداملار کی اوغول سئیہ بووآبی اوللارا تانیتدیرا. ^{۲۸} ای بوتون یورناقلار و ایکی آغیرلار، منیم یانیما گلینز و من سیزه آسایش وئرہم. ^{۲۹} منیم یوغومو چینیزه آلینز و مندن اؤرگنینز، چونکی من ملایمام و اؤره کدن گؤنگول آچاقام و جانلارینز ایچی راحتلیک بولاراینز. ^{۳۰} چونکی منیم یوغوم آسان و ایکیم اؤنگول دیر.»

۱۲

عیسا مُقدّس شنبه گؤنونگ آیہسی دیر

۱ او زامان یهودی لارینگ بیر مُقدّس شنبهسی گؤنوندہ عیسا اکینلر ایچیندن گچیردی. اؤنونگ شاگردلری آج ایدیلر، پس بوغدا خوشالاری نینگ باشینی قوپارتماگا و یئمکہ باشلادیلار. ^۲ فریسی فرقهسی نینگ عالم لری بونو گؤزندہ، عیسیا دئدیلر: «باخ، سنینگ شاگردلرینگ او ایشی کی گورمکی مُقدّس شنبه گؤنوندہ جایز دەیل، گورورلر.» ^۳ عیسا اوللارا دئدی: «بئیہ اوخومامیشاینز کی داوود پادشاه، اوندا کی اوزو و اوللار کی بئلسی اینن ایدیلر، آج ایدیلار، نیجه ائدی؟ ^۴ داوود، تارئ ائوی ایچینہ گئتدی و مُقدّس چورہ کی یندی، او چورہ کی کی یئمکی نہ اونا جایز ایدی، نہ ده اوللارا کی بئلسی اینن ایدیلر، بلکی فقط کھن لره کی معبدینگ عالم لری ایدیلر، جایز ائدی. ^۵ یا دا بئیہ توراتدا اوخومامیشاینز کی نہین مُقدّس شنبه گؤنوندہ، کھن لر معبدہ اؤز وظیفہ لرینی یئرینہ ائتیردکم سبرسینہ، شنبه گؤنونونگ حُرمتینی ساخلامئیرلار، آما با بو حال تقصیرکار سایلمیرلار؟ ^۶ سیزہ دئییرم، بوردا بیری وار کی معبددن بویوکت دیر. ^۷ و اگر بیلسیدینز کی بو کلامینگ نہ معنی واری کی دئییر: ”من رحمت سئیرم، نہ قوریانلوق،“ تقصیرسیزلری محکوم ائدمزدینز. ^۸ چونکی انسان اوغلو مُقدّس شنبه گؤنونونگ ده آیہسی دیر.»

بیر آلی قوروموش کیشی نینگ شفاسی

۹ عیسا اوردان گئتدی و اوللارینگ عبادتگاه سینا گلدی. ^{۱۰} بیر کیشی اؤردایدی کی بیر آلی قوروموشدو. فریسی لر عیسیا بوھتان وورماگ ایچی بئلسیندن خبر آلدیلار: «آیا مُقدّس شنبه گؤنوندہ شفا وئرمک جایز دیر؟» ^{۱۱} عیسا اوللارا دئدی: «سزینگ هانی بیرینیز کی بیر قویونو اول و اگر او قویون شنبه گؤنوندہ قویویا دؤشسه، اؤنو توتمایا، یازی چاخارتمیا؟ ^{۱۲} ایندی، آدامینگ آرنشی، ناغاد

قویون دان آرتیق دیر. پس شنبه گۆنوندہ، خوبلیگ ائدمک جایز دیر.»
 ۱۳ اوندان سورا عیسا او کیشیه دئدی: «آلینگ اوزات.» او کیشی آلینی اوزاتدی.
 او آل، او بیر آلی لهیین سالم اولدو. ۱۴ آما قریسی فرقه‌سی نینگ عالم لری یازیا
 چیخدیلر و بیر بیر اینن شوهر ائدیلمک کی نهیین عیسا یی نابود ائدلمک.

تاری نینگ سجدیگی خادم

۱۵ عیسا بونو بیلندہ اوردان گئتدی. چوخ آداملار دا اؤنونگ آردی سورا
 گئتدیلمک و عیسا اوللارینگ وارسینی شفا وئردی، ۱۶ آما اوللار قَدغَن ائدی کی
 اؤنو تانیدیرمیلار. ۱۷ بئله اولدو تا اِشعیای پیغمبر طریقیندن دئییلن سؤز یئرینه
 ائتیشہ کی:

۱۸ «بو دور منیم خادمیم کی اؤنو سچمیشم،

منیم عزیزیم کی جانیم اوندان راضی دیر.

روحومو اؤنونگ اوستونہ قویارام،

و او، عدالتی ملت لره اعلام ائدر.

۱۹ او نه جر ائدر نه ده داد چکر،

نه ده بیر اؤنونگ سسینی کوچه لردہ ائشیدر.

۲۰ دَقزلی قَمیشی قیرمز،

و ضعیف فیتیلہ یی کور ائدمز

تا عدالتی پیروز ائدہ.

۲۱ اؤنونگ آدی بوتون ملت لره امید اولور.»

عیسانینگ قدرتی شیطانلی روحلار ضدینہ

۲۲ اوندان سورا، بیر شیطانلی روحا گرفتار اولان کیشی یی کی کور و گنگ ایدی
 عیسا یانینا گتیردیلمک. عیسا اؤنو شفا وئردی، ائله کی او کیشی ہم دانیشدی، ہم
 ده گوردو. ۲۳ بوتون خَلخ تَعَجَب ائدمیشلردی و دئییلردی: «گۆزینگ بو
 کیشی، داوود پادشاه اوغلو ده ییل؟» ۲۴ آما قریسی فرقه‌سی نینگ عالم لری بونو
 ائشیدندہ، دئدیلمک: «بو فقط بَعْلزبول، شیطانلی روحلارینگ بویوکی کۆمکینہ
 دیر کی بو کیشی، شیطانلی روحلاری یازیا چاخارتیر.» ۲۵ عیسا آنگلادی کی اوللار
 اؤنونگ بارہ سیندہ نه فکر ائدیلمک، پس اوللار دئدی: «هر پادشاهلیگ کی اؤز
 ضدینہ بئیلہ بئیلہ اولا، ویرانا اولور و هر شہر و هر اوبا کی اؤز ضدینہ بئیلہ
 بئیلہ اولا دوام گتیرمز. ۲۶ اگر کی شیطان، شیطانلی یازیا چاخارتا، او اؤز ضدینہ

آبریلیق سالمیش. پس اؤنونگ پادشاهلیگی نهیین دوام گتیره بیلر؟^{۲۷} اگر کی من بعلزبول کؤمکینه شیطانلی روحلاری یازیا چاخارتیرام، سیزینگ اؤز شاگردلرینز نهیین اوللاری یازیا چاخارتیرلار؟ اؤز شاگردلرینز سیزینگ جوابینزی وئرهلر. ^{۲۸}آما اگر من تارئ روحی ظریقیندن شیطانلی روحلاری یازیا چاخارتیرام، پس بونو بیلینز کی تارئ پادشاهلیگی سیزه گلیمیش. ^{۲۹}بیر آدام نهیین بیر گؤجلو آدامینگ ائوینه گیره بیلر تا اؤنونگ مالینی چاپا؟ بهغیری کی اول اؤنونگ ال-آیاقینی باغلايا. او زامان گرچکدن باشارار او آدامینگ ائوینی چاپا. ^{۳۰}هر گس کی منیم ایئن اولمایا، منیم ضدیمه دیر و هر گس کی منیم ایئن، آداملاری تارئ یولونا بیغمیه، اوللاری داغیدیر.

^{۳۱}«پس سیزه دئییرم کی آداملارینگ هر گناه و گفری باغیشلانا، آما تارئ روحینا گفر دئمک، باغیشلانماز. ^{۳۲}هر گس انسان اوغلونونگ ضدینه دانیشا، باغیشلانا بیلر آما هر گس مُقدّس روحونگ ضدینه دانیشا باغیشلانماز، نه بو دنیا، نه ده او دنیا.»

آغاج، ثمری اوستوندن تانیلیر

^{۳۳}«خوب آغاجینگ ثمری خوب دور، پئس آغاجینگ ثمری ده پئس دیر. آغاجی ثمریندن تانیلیرلار. ^{۳۴}ای آفعی لرینگ نسل، سیز کی بئله شریزینز، نهیین خوب دانیشا بیلیرینز؟ چونکی دیل، او زادن دانیشار کی اؤرهک اوندان داشیر. ^{۳۵}خوب آدامینگ اؤرهکیندکی خوب خزندهن، خوب سؤزلر چیخر، و پئس آدامینگ اؤرهکیندکی پئس خزندهن ده، پئس سؤزلر چیخر. ^{۳۶}سیزه دئییرم، کی قیامت گؤنوند آداملار هر ویل گپ اوستونه کی چالمیشلار، حساب گتری وئرهلر. ^{۳۷}چونکی اؤز سؤزلرینگ اینن تبرئه اولارانگ، اؤز سؤزلرینگ اینن ده محکوم اولورانگ.»

یونس نیشاناسی

^{۳۸}او زامان، تورات معلّم لری و فریسی عالم لری نینگ بیر پاراسی عیسادان خبر آلدیلار: «أستاذ، سئیرک کی سندن بیر نیشانا گؤزک.» ^{۳۹}آما عیسا اوللارا جواب وئردی: «بو شریر و زناکار نسل کی تارئ اینان باغلیان عهدہ وفالی قالمئیرلار، بیر نیشانا سئیرلر، آما اوللارا هئچ نیشانا وئرلیمز، بهغیری یونس پیغمبر نیشاناسی. ^{۴۰}ائله اولهیین کی یونس پیغمبر اوچ گؤن-اوچ گئجه بیر بویوک بالیق قارنیندا ایدی، انسان اوغلو دا اوچ گؤن-اوچ گئجه یئر ایچینده

اولور. ^{۴۱} قیامت گؤنونده نینوا شَهْرینینگ خَلخی بو زامانانینگ شَریر خَلخی ایئن دَئِرلِرکَر و اوللاری محکوم ائده رَلر، چونکی نینوا خَلخی، یونس پیغمبرینگ سؤز لَرینی ائشیدَنده توبه ائدی لَر، و ایندی باخینز، بوردا اولان، یونس دان بویو کتر دیر. ^{۴۲} قیامت گؤنونده، جنوب مَلکه سی بو زامانانینگ شَریر خَلخی ایئن دَئِرلِرکَر و اوللاری محکوم ائده ر، چونکی او، دنیانینگ او باشیندان گلدی تا سُلیمان پادشاه حَکَمَتینی ائشیده، و ایندی باخینز، بوردا اولان، سُلیمان دان بویو کتر دیر. ^{۴۳} «بیر شَریر روح بیر آدامدان یازیا چیخَنده، قوژو بیابان لاردا ویل اولیر تا بیر استراحت یئری بولا، آما هئچ یئر بولمئیر. ^{۴۴} اوند ا دئیر: «ائله او ائویمه کی اوندان یازیا چیخدیم، گئری دؤنرَم.» گئری گلدیگی وختده، او ائوی خالی، سؤپورولو و بیغیلی گؤرور. ^{۴۵} پس گئدیر و یئتدی دانا اؤزوندن شَریر تر روح اینان گئری دؤنیر و اوللار اؤردا یئر توتیرلار. او آدامینگ آخور عاقبتی ایلر تریندن دا بدتر اولیر. بو شَریر نسلینگ آخور عاقبتی دا ائله بئله اولور.»

عیسانینگ آناسی و کاکالاری

^{۴۶} ائله اوند ا کی عیسا حلی دانیشریدی، آناسی و کاکالاری یازیدا توردولار و سئیر لردی کی اؤنونگ ایئن دانیشالار. ^{۴۷} پس بیر عیسا یا خبر وئردی: «آنانگ و کاکالارینگ یازیا تورموشلار و سئیر لَر سنینگ ایئن دانیشالار.» ^{۴۸} عیسا بو گپی چالان آداما دئدی: «منیم آنام کیم دیر؟ کاکالاریم کیم لردیر لَر؟» ^{۴۹} و آلینی شاگرد لَرینه ساری اوزاتدی و دئدی: «بوللار منیم آنام دیرلار، بوللار منیم کاکالاریم دیرلار. ^{۵۰} چونکی هر کس کی منیم گؤیده کی بووأم سئدیگینی یئرینه ائتیشتیره، منیم کاکام، باجیم و آنام او دور.»

۱۳

بَرزگر مَثلی

^۱ ائله او گؤن، عیسا او ائودن کی اؤردا قالیردی چیخدی و دریاچه قیراقیندا اوتوردو. ^۲ بیر بویوک جمعیت اؤنونگ دئیرینه بیغیلدی لَر، ائله کی بیر قایقا میندی و اوتوردو و جمعیت ده ساحلده توردولار. ^۳ عیسا مَثل ایئن چوخ زادلار اوللارا اؤرگیدردی. او گؤن بو مَثلی اوللارا چکدی: «بیر بَرزگر دان سَپمک ایچی یازیا چیخدی. ^۴ دان لاری سَپَنده، بیر پاراسی یول اوستونه تۆکولدو و قوشلار گلدی لَر و اوللاری یئدی لَر. ^۵ بیر پارا داهاسی کوتورلو یئرِه کی تورپاقی آز ایدی،

تۆكۈلدۈ، و تئز گئيرديلر بو سبريه كى تورپاقدا عمق يوخ ايدى. ^٦ آما گۇن چالاندا پوسوراديلار و ريشه سيز اولدوگلارى ايچى، قورودولار. ^٧ دان لارينگ بير پارا داھاسى تىكان لار ايچينه تۆكۈلدۈ، و تىكان لار گئيرديلر و اوللارى خفه له ديلر. ^٨ آما دانلارينگ باقىسى خوب تورپاقا دۇشدولار و ئمر ائيدلر؛ بير پاراسى يوز برابر، بير پاراسى آلتيميش برابر، بير پارا دا اوتوز برابر. ^٩ هر گسينگ كى ائشيدن قولاق وارى، ائشيدسين.»

مَثَلينگ مقصودى

^{١٠} اوندان سورا شاگردلر عيسا يانينا گلديلر و اونا دئيدلر: «نه ايچى خَلخ اينان مَثَل لَر اَيْنَن دانيشيرانگ؟» ^{١١} عيسا جواب وئردى: «گۆى پادشاه ليگى نينگ سِر لَر يِنِي اَنگلاماگ، سيزه وئريلميش، آما اوللارا وئريلمه ميش. ^{١٢} چونكى او آداما كى وارى، آرتيق وئريلر، تا فراوان وارى اول، آما او آدام كى يوخو، ائله او ده كى وارى، آليندن آليانار. ^{١٣} بو سبريه دير كى من اوللار اينان مَثَل لَر اَيْنَن دانيشيرام. اوللار، باخبرلار آما گورمئيرلر؛ كلام قولاق لارينا دهير، آما نه ائشيديرلر، نه ده اَنگلايرلار. ^{١٤} گرچكدن او سؤز كى اِشعَيَاي پيغمبر طريقيندن دئيلميش، يئرینه ائتيشير كى:

«گرچكدن كلام قولاقينزا دهير، آما هنج زامان اؤنو اَنگلاماينز،
و گرچكدن باخارينز، آما هنج زامان اؤنو گورمئينز؛
^{١٥} چونكى بو خَلخينگ اؤره كى داش اولموش،
قولاق لارى آغير اولموش،
و گوزلرينى باغلاميشلار،
تا ائدميه كى گوزلرى اينن گوزلر،
قولاق لارى اينان ائشيدلر
و اؤره ك لرى اينن اَنگلايالار و گئرى دؤنلر
و من اوللارى شفا وئرم.»

^{١٦} «آما خوش سيزينگ گوزلرينز حالينا چونكى گورورلر و خوش قولاق لارينز حالينا چونكى ائشيديرلر. ^{١٧} گرچكيني سيزه دئيرم، چوخ پيغمبرلر و صالح آداملار سيز گورديگى زادلارينگ گورمكى آريسينى چكيرلر ايدى، آما گورمه ديلر و سيز ائشيتديگى زادلارينگ ائشيدمكى آريسينى چكيرلر ايدى، آما ائشيدمه ديلر.»

بَرزگر مَثلی نینگ معنیسی

۱۸ «ایندی بَرزگر مَثلی نینگ معنیسینی ائشیدینز: ۱۹ اوندا کی آداملار گۆی پادشاهلیگی نینگ کلامینی ائشیدیرلر و اؤنو آنگلامئیرلار، او شَریر گلیر و اوللارینگ اؤره کینده آکیلنی قاپیر. بوللار او دانلار دیرلر کی یول ایچینه تۆکولورلر. ۲۰ کوتورلو یئره توكولن دانلار، او آداملار دیرلر کی او کلامی ائشیدیرلر و فوری شادلیگ ایئن اؤنو قبول ائدیرلر، ۲۱ آما چون ریشه یوخلاری فقط بیر مُدت قالیرلار و او کلام سَبرسینه جور و جفا گلدیگینن، ایماندان دؤشیرلر. ۲۲ تیکانلار آراسینا توكولن دانلار، او آداملار دیرلر کی کلامی ائشیدیرلر آما دنیا نگرانلیگلاری و دنیا مالینا آلنماک، کلامی خَفه له ییر و ئمرسیز ائدیر. ۲۳ آما خوب تورپاقا توكولن دانلار، او آداملار دیرلر کی کلامی ائشیدیرلر و اؤنو آنگلاپیرلار. بیر پاراسی یوز برابر، بیر پاراسی آلتمیش برابر، بیر پارا دا اوتوز برابر ئمر ائدیرلر.»

غَریب اوت مَثلی

۲۴ عیسا اوللارا بیر آیری مَثل چکدی و دئدی: «گۆی پادشاهلیگی کی ائله تارئ پادشاهلیگی دیر، بیر کیشی له یین دیر کی اؤز اکینینده خوب دان اکدی. ۲۵ آما اوندا کی اؤنونگ نوکرلری اوخودا ایدیلار، اؤنونگ دوشمنی گلدی و بوغدالار آراسینا غَریب اوت اکدی و گئتدی. ۲۶ اوندا کی بوغدالار گئیردی و خوشا ائدی، غَریب اوتلار دا آله یینه چیخدیلر. ۲۷ آریابینگ نوکرلری گلدیلر و آریابا دئدیلر: “آریاب، بئیه اکینینگده خوب دان اکمه دینگ؟ پس بو غَریب اوتلار هاردان گلیمیش؟” ۲۸ آریاب اوللارا دئدی: “بو دوشمن ایشی دیر. نوکرلر اونا دئدیلر: “سئیرینگ تا گئدک و اوللاری قازاک؟” ۲۹ آریاب دئدی: “یو، غَریب اوتلاری قازاندا، ممکن دیر کی بوغدالار ده اوللار اینان ریشه دن چیخلر. ۳۰ قؤیونز تا بیچمک زامانی نانچاز، ایکی سی بئلینه گئیرلر و بیچمک زامانیندا بیچنلره دئیهرم کی ‘اؤل غَریب اوتلاری قازینز و دسته-دسته ائدینز تا یاندىراک، آما بوغدالاری منیم آمباریمدا ییغینز.’”»

خَرَدَل داناسی نینگ مَثلی

۳۱ عیسا اوللارا بیر آیری مَثل چکدی و دئدی: «گۆی پادشاهلیگی بیر خَرَدَل داناسی له یین دیر کی بیر کیشی اؤنو اؤز اکینینده اکدی. ۳۲ خَرَدَل داناسی

دانلارینگ ائنگ کوچوکی دیر، آما اوندا کی گئیریر، باغدا اکیلن لَرینگ واریسیندان بویوکتور اولیر و بیر آغاج اولیر، ائله کی گؤیونگ قوش لاری گلیرلر و شاخالاری نینگ آراسیندا یووا آئدیرلر.»

خَمیر مایاسی نینگ مَثلی

۳۳ عیسا بیر آیری مَثل اوللارا چکدی و دئدی: «گؤی پادشاهلیگی خَمیر مایاسی لهیین دیر کی بیر آرواد اؤنو اؤچ کِسَه اونینگ خَمیری اینن یوقوردو تا خَمیرینگ واریسی قوپا.»

نه ایچی عیسا مَثل لَر اینن دانیشیردی

۳۴ عیسا واری بو زادلاری مَثل اینن خَلخه دئیردی و مَثل سیز اوللارا هئچنه دئمهدی. ۳۵ بو اولوندو تا پیغمبر طریقیندن دئیلن سؤز یئرینه ائتیسه کی: «من آغیزیمی مَثل لَر اینن آچارام، هَرنه پی کی، دنیا بناسی قوئولاندان بری، پنهان قالمیش، دیله گتیرم.»

غَریب اوت مَثلی نینگ معنیسی

۳۶ او زامان عیسا جماعتدن آیریلدی و ائوه دؤندو. شاگردلری اؤنونگ یانینا گلدیلر و دئدیلر: «غَریب اوتلار مَثلی نینگ معنیسینی بیزه دی.» ۳۷ عیسا جواب وئردی: «او کی خوب دان آکیر، انسان اوغلو دیر. ۳۸ آکین یئری، دنیا دیر و خوب دانلار، گؤی پادشاهلیگی نینگ اولادلاری دیرلر. غَریب اوتلار او شَریپینگ اولادلاری دیرلر. ۳۹ و او دشمن کی غَریب اوت آکیر، ابلیس دیر. بیچمک زامانی، دنیانینگ آخوری دیر و آکینی بیچنلر دا فرشته لَر دیرلار. ۴۰ ائله اولهیین کی، غَریب اوتلاری ییغدیلر و اوت دا یاندیردیلار، دنیا آخوریندا دا ائله بئله ائدرلر. ۴۱ انسان اوغلو اؤز فرشته لَرینی یوللایار و اوللار هر گسی کی گناها باعث اولیر و واری او آداملاری کی تارئ قانون لارینی آیاق آلتینا قوئورلار، اؤنونگ پادشاهلیگیندان ییغرلر ۴۲ و اوللاری او اوت تئوری ایچینه آتارلار. اؤرایا کی آغلاماگ و دیش قیرچمک اولور. ۴۳ او زامان صالح لَر، اؤز گؤیده کی بووالاری پادشاهلیگیندا، گؤن لهیین ایشیلیرلر. هر گسینگ کی ائشیدن قولاق واری، ائشیدسین.»

پنهان اولونمیش گنج مَثلی

«گۆی پادشاهلیگی بیر گنج لهیین دیر کی بیر اکین یئری ایچینده پنهان اولونمیش و بیر کیشی اؤنو بولدو. بولاندان سورا گئنه اؤنو پناه ائدی و خوشحال لیگدان گئتدی و هرنه یی کی واریدی ساتدی و او اکین یئرینی آلدی.»

آشرفی مَثلی

«ائله بئله ده، گۆی پادشاهلیگی بیر تاجر لهیین دیر کی اصیل آشرفی لَر قولونجوندا دیر. ^{۴۶} اوندا کی بیر آرزولی آشرفی بولدو، گئتدی، بوتون مالینی ساتدی و اؤنو آلدی.»

بالیق توتماک تورى نینگ مَثلی

«گۆی پادشاهلیگی بیر بالیق توتماک تورینا ده بنزه بیر کی دریا یا آتیلدی و واری رَقم بالیق ییغدی. ^{۴۸} تور دولاندا، کیشی لَر اؤنو ساچله چکدیلر، اوتوردولار و خوب بالیق لاری زنبیله ییغدی لَر اما پیس لری یا زیا آتدی لار. ^{۴۹} دنیا آخوریندا دا ائله بئله اولور. فرشته لَر گلر لَر و شَریر لری صالح لَردن آیرار لار. ^{۵۰} و شَریر لری او اوت تَنوری ایچینه آتار لار. اؤرایا کی آغلاماگ و دیش قیرچمک اولور.»

«^{۵۱} واری بو زادلاری آنگلادینز؟» اوللار جواب وئردیلر: «بئله» ^{۵۲} عیسا اوللارا دئدی: «پس هر تورات معلمی کی گۆی پادشاهلیگی نینگ درسینی آلمیش، بیر اوبا آیه سی لهیین دیر کی خزننه سیندن تازا و گهنه زادلار چاخارتیر.»

ناصره شهری، عیسا یی یوئودمئیر

«^{۵۳} عیسا بو مَثل لری دئیندن سورا، اؤردان گئتدی. ^{۵۴} و اؤز شهرینه گلدی و اؤرانینگ عبادتگاهیندا اوللارا تَعْلیم وئردی، ائله کی خَلخ مات قالمیشلاردی و دئیر لردی: «بو کیشی بیر بئله حکمتی هاردان آله گتیرمیش؟ بو قُدرتلی ایشلری نهیین گؤرور؟ ^{۵۵} بئیه او نَجار اوغلو ده ییل؟ بئیه آناسی نینگ آدی مریم ده ییل؟ بئیه اؤنونگ کاکالاری یَعقوب و یوسف و شَمعون و یهودا ده ییللر؟ ^{۵۶} بئیه اؤنونگ واری باجی لاری بوردا، بیزیم ایتن ده ییللر؟ پس بو کیشی بوتون بو زادلاری هاردان آله گتیرمیش؟» ^{۵۷} پس اوندان ایز بوکدولر. آما عیسا اوللارا دئدی: «بیر پیغمبر هئچ یئرده حُرمت سیز اولماز، به غیری اؤز شهرینده و اؤز اوباسی ایچینده.» ^{۵۸} عیسا اوللارینگ ایمان سیز اولدیگلاری سبرسینه اؤردا

تعمید وئرن یحیانی‌نگ اؤلْمکی

۱ اوندا کی هیروودیس حاکم، عیسا ائدیگی ایشلرینگ خَبرینی ائشیتدی، ۲ اؤز یانینداکی آداملارا کی بئلسینه قوللوق ائدیڤرگدی، دئدی: «بو ائله تعمید وئرن یحیا دیر کی اؤلومدن دئریلمیش. بو سَبریه دیر کی بو قُدرتلی ایشلری گُوره بیلیر.» ۳ چونکی بیر مُدت بوندان ایلری، هیروودیس اؤز ایندیکی آروادی، هیروودیا سَبرسینه کی ایلترت، کاکاسی فیلیپس آروادی ایدی، یحیای توتوموشدو، باغلامیشدی و زندانا سالمیشدی. ۴ چونکی یحیا هیروودیسه دئیرمیش: «سَنه جایز ده‌ییل کی، بو آرواد اینان ائولننگ.» ۵ هیروودیس سئیردی کی یحیای اؤلدوره، آما خَلخَدَن قورخیردی چونکی اوللار یحیای بیر پیغمبر بیلیرگدی. ۶ هیروودیس حاکمینگ تولدی جشنینده، هیروودیانیگ قیزی اورتادا اؤینادی. هیروودیس دا خوشلاندى، ۷ ائله کی آند ایچدی کی هرنه کی قیز سئیه، اونا وئره. ۸ قیز دا آناسی تحریکی اینن دئدی: «تعمید وئرن یحیانیگ باشینی بوردا دیس ایچینده منه وئر.» ۹ هیروودیس غَملی اولدو، آما ایچدیگی آند و قوناقلار سَبرسینه امر ائدی تا قیز سئدیگی پی، وئزُر. ۱۰ هیروودیس، آدام یوللادی و زنداندا یحیانیگ باشینی گسدیڤر، ۱۱ و اؤنونگ باشینی بیر دیس ایچینده گتیردیڤر و قیزه وئردیلر. قیز دا اؤنو آناسی یانینا آپاردی. ۱۲ اوندان سورا دا، یحیا شاگردلری گلدیڤر، اؤنونگ بدنینی گؤتوردولر آپاردیلار و تاپشیردیڤلار. او زامان گئتدیڤر و عیسیا خَبر وئردیلر.

عیسا بئش مینگ نفره، خورکی وئری

۱۳ عیسا بو خَبری ائشیدنده، قایق اینن بیر خلوت یئر گئتدی. آما اوندا کی جماعت خَبر اولدولار، شَهْرلَرَدَن پیدا اؤنونگ آردی سورا گئتدیڤر. ۱۴ عیسا قایقدن ائندنه بیر بویوک جمعیت گؤردو و اؤره کی اوللارا یاندی و اوللارینگ مریض لرینی شفا وئردی. ۱۵ پَسین چاغی، شاگردلر عیسا یانینا گلدیڤر و دئدیڤر: «بورا بیر بیابان یئر دیر و گون ده باتیر، بو خَلخی مُرخص ائد تا بو گندلره گندلر و اؤزلری ایچی خورکی آلاڤر.» ۱۶ آما عیسا دئدی: «لازم ده‌ییل گندلر، سیزینگ اؤزونگوز اوللارا خورکی وئریز.» ۱۷ اوللار عیسیا دئدیڤر: «بیزده فقط بئش دانا

چؤرهك و ايكي دانا باليق وار.»^{۱۸} عيسا دئدى: «اوللارى منيم يانما گتيرينز.»^{۱۹} اوندان سورا جمعيته امر ائدى كي گئي اوتلار اوستونه اوتورالار. او زامان بئش دانا چؤرهكي و ايكي دانا باليقي گؤتوردو، گؤيه باخدى و چؤرهك لره و باليقلارا بركت وئردى. اوندان سورا چؤرهك لرى تيكله دى و شاگردلره وئردى، شاگردلر دا اوللارى جمعيته وئرديلر.^{۲۰} وارى گس يئديلر و دويدولار و اضافه قالان خوردا تيكله لردن اون ايكي سبد دؤلدو.^{۲۱} يئن آداملارينگ سايقوشى، آروادلار و اوشاقلاردان آيرى، بئش مينگ كيشيه ياخين ايدى.

عيسا سو اوستونده يول گئدير

^{۲۲} اؤرابى توكنديگي اين عيسا، شاگردلرينى بر پا ائدى تا ائله بئله كي اؤزو جمعيتى مۇرخص ائدير، شاگردلر قايقا مينئر و اؤزوندىن ايلرى، درياچه نينگ او تئيينه گئدئر.^{۲۳} عيسا جمعيتى مۇرخص ائندن سورا، اؤزو تك، داغا گئدى تا دُعا ائده. قزنگى دؤشنده، او اؤردا تك ايدى.^{۲۴} بو موقعده، قايق قورولوقدان چوخ ايراق ايدى و موجلاردان تلاطيميا دؤشموشدو، چونكى يئل اوللارينگ مۇخالفى آسپردى.^{۲۵} گئجه ساعت اؤچه ياخين، عيسا درياچه نينگ اوستونده يول گئده-گئده اوللارا سارى گليردى.^{۲۶} اوندا كي شاگردلر گؤردولر كي عيسا سو اوستونده يول گئدير، وحشت ائديلر، قورخودان ليكله ديلر و دئديلر: «بو بير روح دير.»^{۲۷} آما عيسا فورى دئدى: «اؤره كينز قايم اولسون، منم، قورخماينز.»^{۲۸} پطرس اونا جواب وئردى: «آقا، اگر سنينگ، فرمان وئر تا من ده سو اوستونه سنينگ يانينا گم.»^{۲۹} عيسا دئدى: «گل.» پطرس دا قايقدان يازيا چيخدى، سو اوستونده يول گئدى و عيسايا سارى گئدى.^{۳۰} آما يئلى گؤزنده، قورخدو و سويا باتيردى كي، چاغيردى و عيسايا دئدى: «آقا، منى نجات وئر.»^{۳۱} عيسا فورى آلىنى اوزاندى، اؤنونگ آلىنى توتدو و دئدى: «اى ايمانى آز، نه ايچى شك ائدينگ؟»^{۳۲} اوللار قايقا ميننده، يئل ياتدى.^{۳۳} قايق ايچينده كي لر عيسايا سجده ائديلر و دئديلر: «گرچكدن كي سن تارى اوجلويانگ.»

جنيسارته مريض لرى شفا وئرمك

^{۳۴} اوللار درياچه نينگ او تئيينه ائتيشنده، جنيسارت دياريندا قايقدن ائنديلر.^{۳۵} اوندا كي اؤرانينگ آداملارى عيسايى تانيديلار، بوتون او منطقه لره آدام يوللاديلار و وارى مريض لرى عيسا يانينا گتيرديلر.^{۳۶} اوللار عيسايا يالوارديلار تا

قۇيا مريض لَر فقط قاباسى نىنگ بالىنا آل وورالار و هر گس كى آل وورودو، شفا توتىردى.

۱۵

رَسْم لَر و حُكْم لَر

۱ او زامان قَريسى فرقهسى نىنگ عالم لَرى و تورات معلّم لَرى اورشليم شَهريندن عيسا يانينا گلديلر و دئديلر: ۲ «نه ايچى سَنينگ شاگردلرينگ، جدلريميزدن ائتيشن رَسْم لَرى آياق آلتينا قۇيورلار؟ نه ايچى اوللار چؤرهك يئيندن ايلرى آل لَرىنى يوومئيلار؟» ۳ عيسا اوللارا جواب وئردى: «سيز نه ايچى اؤز رَسْم لَرىنىز خاطرينه تارى حكمنى آياق آلتينا قۇيورالار؟» ۴ چونكى تارى حكم ائدى كى: «انا بووانگ حُرمتىنى ساخلا» و «هر گس كى اناسينا يا بوواسينا سؤيوش وئره، جزاسى اولوم دير.» ۵ اما سيز دئيرينز: «اگر بير گس اناسينا يا بوواسينا دئسه: 'او كؤمك كى مَندن سيزه ائتيشسى ايدى، تارى يا وقف اولونموش،' ۶ او آداما داها واجب دهيل كى انا بوواسينا كؤمك ائدمك ظريقتيندن، اوللارينگ حُرمتىنى ساخلايا.» ۷ بئله، سيز اؤز رَسْم لَرىنىز خاطرينه، تارى كلامىنى آياق آلتينا قۇيموشالار. ۷ اى ايكي ايزلى لَر! اِسْعَيَا پيغمبر سيزينگ باره يئزده نه خوب پيشگوليك ائدى، اوندا كى دئدى: ۸ «بو خَلخ دوداق لارى اينان منه حُرمت ائديرلر، اما اؤره كلى مَندن ايراق دير؛ ۹ اوللارينگ پَرستشى هئچ دير، اوللار بَشَر حكملارنى، تارى حكملارى آديندا خَلخه اؤرگديرلر.»

نَمْنَه انساني نَجس ائدير؟

۱۰ او زامان عيسا خَلخى اؤز يانينا چاغيردى و اوللارا دئدى: «قولاق آسيز و آنگلارينز: ۱۱ آغيزدان ايچرى گئدن دهيل كى انساني نَجس ائدير، انساني نَجس ائدن آغيزدان چيخن دير.» ۱۲ اوندا شاگردلر گلديلر و عيسايا دئديلر: «سَن بيليرينگ كى قَريسى لَر بو سؤزلردن يامانلارى گلُميش؟» ۱۳ عيسا جواب وئردى: «هَرنه كى منيم گؤيده كى بووام اكهميش اوللا، ريشه دَن قازيلار. ۱۴ اوللارى اؤز حاللارينا قۇيونز. اوللار بير پارا كور بَلدجى ديرلر. اگر كور، كورا بَلدجى اولسا، ايكي سى دا قويويا دؤشُرلر.» ۱۵ پَطْرُس عيسايا دئدى: «بو دئديگينگ سؤزلرى

بیزیم ایچی آچ.»^{۱۶} عیسا دئدی: «آیا سیز حلی دا آنکلامئیراینز؟^{۱۷} آیا بیلئمئیرینز کی آغیزدان ایچری گئدن، قارنا گئدیر و دَفَع اولونیر؟^{۱۸} آما آغیزدان یازیا چیخان، اؤره کدن سَرچشمه توتیر و بو دیر کی آدامی نَجَس ائدیر.^{۱۹} چونکی اؤره کدن دیر کی پئس فکرلر گلیر، آدام اؤلدورمک، زناکارلیگ، عَقَت سیزلیگ، اوغورلوق، یالان شهادت وئرمک و بوھتان وورماگ.^{۲۰} بوللار دیرلار کی آدامی نَجَس ائدیرلر. یویولمامیش آل لَر اینن خورکی یئمک هئچ گسی نَجَس ائدمز.»

بیر کنعانلی آروادینگ ایمانی

^{۲۱} عیسا اؤردان چیخدی و صور و صیدون منطقه لَرینه گئتدی.^{۲۲} بیر کنعانلی آرواد او منطقه نینگ آدامیندان عیسا یانینا گلدی و آغلا-آغلا یا دئدی: «آقا، ای داوود پادشاه اوغلو، منه رَحْم ائد، بیر شیطانلی روح قیزی سَخْت گرفتار ائدمیش.»^{۲۳} آما عیسا اونا بیر کلام دا جواب وئرمه دی. عیسانینگ شاگردلری، عیسا یانینا گلدیلر، یالواردیلار و دئدیلر: «بو آرواد لیکله یه-لیکله یه بیزیم قولونجوموزدان گلیر، اؤنو یولا سال تا وارا گئده.»^{۲۴} عیسا دا جواب وئردی: «من فقط تارئ خَلخی نینگ ایتیمیش قویونلاری ایچی یوللانمیشام.»^{۲۵} آما او آرواد گلدی، عیسانینگ قیچینه دؤشدو و دئدی: «آقا، منه کؤمک ائد.»^{۲۶} عیسا جواب وئردی: «اوشاقلار چؤره کینی آلماک و کؤپک لَر جلوسینا آتماک روا ده ییل.»^{۲۷} آرواد دئدی: «ئله آقا، آما کؤپک لَر دا آیه لری نینگ سَفْره سیندن یَره توکولن خوردا چؤره کدن یئیرلر.»^{۲۸} اوندا عیسا اونا دئدی: «آرواد، سَنینگ ایمانینگ بویوک دیر. سَنینگ سئدیگینگ، اولسون.» ائله او آن اؤنونگ قیزی شفا توتدو.

عیسا چوخ آداملاری شفا وئیر

^{۲۹} عیسا اؤردان جلیل دریاچه سینه ساری گلدی. جلیل دریاچه سی قیراقیندا بیر آز گزدی و اوندان سورا بیر داغ باشینا چیخدی و اؤردا اوتوردو.^{۳۰} بیر بویوک جمعیت اؤنونگ یانینا گلدیلر. اوللار اؤزلری اینن آخساقلاری، کورلاری، قَلج لری، گنگلاری و آیری مریض لری گتیریرلردی و عیسا قیچی دَمینه قؤیورلاردی، عیسا دا اوللاری شفا وئیردی.^{۳۱} اوندا کی جمعیت گؤردولر کی گنگلار دانیشیرلار، قَلج لَر ساغ دیرلر، آخساقلار یول گئدیرلر و کورلار گؤرورلر، حیران قالدیلار و تارئی حمد و ثنا ائدیلر.

عیسا دورد مینگ آداما خورکی وئیر

۳۲ اوندان سورا عیسا شاگردلرینی اوز یانینا چاغیردی و دئدی: «اؤره کیم بو جمعیته یانیر چونکی اؤچ گون دیر منیم این دیرلر و داها هئچنه یوخلاری یئیلر. سمئیرم اوللاری آج یولا سلام، اندمیه کی یولدا صُغف ائدلر.» ۳۳ شاگردلر جواب وئردیلر: «بیر بئله بیابان یئرده بو هزره آدامینگ دویاردماکی ایچی هاردان چوره ک گتیرک؟» ۳۴ عیسا خبر آلدی: «نئجه دانا چوره ک وارینز؟» دئدی: «یئندی دانا چوره ک و نئجه دانا کوچوک بالیق.» ۳۵ عیسا جمعیتی اوتورتدو. ۳۶ او، او یئندی دانا چوره کی و بالیق لاری گوتوردو و شکر ائدمکدن سورا اوللاری تیکه له دی و شاگردلره وئردی، شاگردلر دا اوللاری جمعیت آراسیندا بهر ائدی. ۳۷ واری گس یئدی و دویدولار و اضافه قالان خوردا تیکه لردن یئندی سبد دؤلدو. ۳۸ یئن آداملارینگ سایقوشی، آروادلار و اوشاقلاردان آیری، دورد مینگ کیشی ایدی. ۳۹ عیسا جمعیتی مُرخص ائندن سورا، قایقا میندی و مجدان دیارینا گئتدی.

۱۶

فریسی لر و صدوقی لر نیشانا سئیرلر

۱ او زامان فریسی فرقه سی نینگ عالم لری و صدوقی فرقه سی نینگ عالم لری عیسا یانینا گلدیلر تا اؤنو امتحان ائدمک ایچی اوندان سئیر کی بیر آسمانلی نیشانا اوللارا گؤرسده. ۲ عیسا اوللارا جواب وئردی: «آغشام چاغی، دئییرینز، ”هوا خوب اولور، بو سبریه کی آسمان قیرمیزی دیر.“ ۳ و سحر چاغی دئییرینز، ”بوگون طیفان دؤشه، بو سبریه کی آسمان قیرمیزی و توتقون دیر.“ سیز بیلیرینز کی گوی و وضعینی نه یین تعبیر ائده سینز اما بو زامان لاردا اولان نیشانالاری، تعبیر ائده بیلیمئیرینز. ۴ بو شریر و زناکار نسل کی تارئ اینان باغلیان عهده وفالی قالمئیرلار، بیر نیشانا سئیرلر، اما اوللارا هئچ نیشانا وئریلمز، به غیری یونس پیغمبر نیشاناسی.» پس عیسا اوللاری ویل ائدی و گئتدی.

صدوقی لر و فریسی لرینگ خمیر مایاسی

۵ شاگردلر دریاچه نینگ او تئیینه ائتیشنده، گوردولر یادلاریندان چیخمیش کی چوره ک گوتورلر. ۶ عیسا اوللارا دئدی: «هوشکار اولینز و اؤزونگوزو فریسی لر و صدوقی لرینگ خمیر مایاسیندان ایراق ساخلاینز.» ۷ شاگردلر اؤز آرالاریندا

دانیشماکا باشلادیلار و دئییرلردی: «عیسا بو گپی بو سبریه چالدى کی چوره ک گوتورمه میسک»^۸ عیسا بونو انگلادی و دئدی: «ای ایمانی آزلار، نه ایچی اوز آراینزا بونونگ باره سینده کی چوره ک یوخینز دانیشیراینز؟^۹ حلی ده آنکلامئیراینز؟ او بئش دانا چوره کی کی بئش مینگ کیشی پی دوپارتدی و نئچه سبد اضافه گن خوردا تیکه لری کی ییغیشدیردینز، یادینزا گلمئیر؟^{۱۰} یا دا او یئتدی دانا چوره کی کی دورد مینگ کیشی پی دوپارتدی و نئچه سبد اضافه گن خوردا تیکه لری کی ییغیشدیردینز یادینزا گلمئیر؟^{۱۱} سیز نه یین آنکلامئیراینز کی من چوره ک باره سینده دانیشما دیم؟ اوزونگوزو فریسی لر و صدوقی لر خمیر مایا سیندان ایراق ساخلاینز.»^{۱۲} اوندا شاگردلر آنکلادیلار کی عیسا اوللار دئمه دی کی اوزلرینی چوره ک خمیر مایا سیندان ایراق ساخلایالار، بلکی فریسی لر و صدوقی لرینگ تعلیم لریندن اوزاق تورالار.

پطرس آچیق دئییر کی عیسا ائله او وعده وئرلن مسیح دیر

^{۱۳} اوندا کی عیسا فیلیپ قیصریه سی نینگ منطقه سینده گلدی، اوز شاگردلریندن خبر آلدی: «خلخ دئییرلر انسان اوغلو کیم دیر؟»^{۱۴} اوللار دئدیلر: «بیر پارا دئییرلر کی سن تعمید وئرن یحیایانگ، بیر پارا دئییرلر کی سن الیاس پیغمبرینگ و باقی آدمالار دا دئییرلر کی ارمیای پیغمبر یا دا پیغمبرلرینگ بیرسی ینگ.»^{۱۵} عیسا خبر آلدی: «آما سیز نه دئییرینز؟ سیز دئییرینز من کیمم؟»^{۱۶} شمعون پطرس جواب وئردی: «سن وعده وئرلن مسیحینگ، دئری تارئنینگ اوغلو.»^{۱۷} عیسا اونا دئدی: «ای یونا اوغلو، شمعون؛ خوش سنینگ حالینگا! چونکی نه آت و قان، بلکی منیم گؤیده کی بووام بونو سنه آشکار ائدمیش.^{۱۸} سنه دئییرم سن پطرسانگ کی معنسی تووا دیر و من اوز کلیسامی بو داش اوستونده بنا ائدهرم و اولوم قدرتی کلیسایا گؤچ اولایلمز.^{۱۹} گوی پادشاه لیگی نینگ کلیدلارینی سنه وئرهرم، هر نه پی کی یئر اوستونده باغلایانگ، گؤیده ده باغلانار و هر نه پی کی یئر اوستونده آچانگ، گؤیده ده آچیلار.»^{۲۰} او زامان عیسا اوز شاگردلرینه قَدغن ائدی کی هئچ گسه دئمه یه لر کی او، ائله او وعده وئرلن مسیح دیر.

عیسا پیشگولیگی اوز اولمکی و دئریلمکی باره سینده

^{۲۱} او زامانان عیسا بو حقیقتی شاگردلرینه آشکار ائدمکه باشلادی کی او، اورشليم شهرینه گئده سی و چوخ سخت عذاب لار شیخ لر، باش کاهن لر کی

مَعْبَدِ عَالِمِ لَرِي ايدیلر و تورات معلّم لَرِي ظرفیندن چکّه سی، اُونو اُولدوره سی لَر و او اُوچونجو گُونده دئزّيله سی. ۲۲ او زامان پطرس عيسايي بير قيراقا چکدی و تَسْر ایتن اونا دئدی: «آقا، جانینگان ایران! بير بئله یین زاد هئچ وخت سَنینگ باشینگا گلّمز.» ۲۳ آما عيسا پطرسا ساری بؤکولدو و دئدی: «مندن ایران اول ای شیطان! سن منیم یولومو باغلا بیرانگ تا ایشیمی گوره بیلمه یم، سَنینگ فکرلرینگ تارئ فکرلری ده ییل، بلکی انسان فکرلری دیر.»

صَلیبینی گۆتور

۲۴ او زامان عيسا شاگردلرینه دئدی: «هَر گس کی سئیر منیم یولومو گنده، اۆز جانیندان آل چکسین، اۆز صلیبینی گۆتورسین و منیم آردیم سورا گلّسین. ۲۵ هَر گس کی سئیه اۆز جانینی ساخلایا، اُونو آلدن وئره آما هَر گس کی منیم خاطریمه اۆز جانیندان گچه، اُونو آله گتیرر. ۲۶ آدام ایچی نه فایده واری کی واری دنیایی آله گتیره آما جانینی آلدن وئره؟ یا آدام اۆز جانی عَوْضینه نه وئره بیلر؟»

۲۷ «انسان اوغلو، گۆیده کی بووآسی نینگ شوکتینده، اۆز فرشته لری اینن گلر و او زامان هر آداما عملینه گوره عَوْض وئره. ۲۸ گرچکینی سیزه دئیرم، نئچه آدام بوردا تورموشلار کی، تا انسان اوغونو گۆرمه یلر کی اۆز پادشاه لیگیندا گلیر، اُولمزلر.»

۱۷

عيسا ظاهری نینگ ده ییشیلّمی

۱ آلتی گۆندن سورا، عيسا پطرس، یعقوب و اُونونگ کاکاسی یوختایی اۆزو اینن گۆتوردو و بير اوجا داغ باشینا آپاردی. ۲ اوللار گۆزو دَمینده عيسا نینگ ظاهری ده ییشیلدی، ایزی گۆن له یین ایشّه له دی و رختلری نور له یین آغ آپاغی اولدو. ۳ بیردن موسای پیغمبر و ایلاس پیغمبر، اوللارینگ گۆزو دَمینده ظاهر اولدولار و عيسا اینان دانیشیرلار ایدی. ۴ پطرس عيسایا دئدی: «آقا، نه خوب اولدو کی بیز بوردایاک! اگر سئینگ بوردا اۆچ سایبان وورارام، بیرسی سَنینگ ایچی، بیرسی موسا ایچی، بیری دا ایلاسینگ اولسون.» ۵ پطرس حلی دانیشیردی کی بیردن بير ایشیلین بولوت اوللار اوستونه کۆلگه آتدی و او بولوت دان بير سس گلدی کی: «بو منیم عزیز اوغوم دور کی اوندان چوخ راضی یام، اُونونگ

سۆزونه قولاق آسینز.»^۶ شاگردلر بو سسی ائشیدنده، ایزلری اوستونه یئره دؤشدولار و سخت قورخدولار.^۷ أما عیسا گلدی، آیینی اوللار اوستونه قؤیدو و دئدی: «تورینز آیاق، قورخماينز.»^۸ شاگردلر اوخاری باخاندا، عیسادان آیری، هئچ کسی گورمه‌دیله.^۹ ائله بئله کی داغدان آشای گلیرلردی، عیسا اوللارا امر ائدی و دئدی: «او زامانانچاز کی انسان اوغلو کی منم اولومدن دئریله، گوردیگینیزی هئچ گسه دئمه‌ینز.»^{۱۰} شاگردلر خبر آلدیلار: «نه ایچی تورات معلّم لری دئییرلر کی اول ایلاس پیغمبر گلگی؟»^{۱۱} عیسا جواب وئردی: «آلبت کی ایلاس گلیر و واری زادی ایلرکی سی له‌یین دؤرتت.^{۱۲} أما من سیزه دئییرم کی ائله ایندییسی ده ایلاس گلیمیش أما اؤنو تانیمادیلار و هر ایش کی سئدیله اؤنونگ باشینا گتیردیله. ائله بئله ده انسان اوغلو اوللار آئیندن عذاب چکر.»^{۱۳} او زامان شاگردلر آنگلادیلار کی او تعمید وئرن یحیا باره‌سینده اوللار اینان دانیشیر.

عیسا بیر ناپاک روحا گرفتار اولان اوغلو شفا وئیر

^{۱۴} اوللار داغدان آشای، جمعیت یانینا گلنده، بیر کیشی عیسا یانینا گلدی و عیسا جلوسیندا دیز ووردو،^{۱۵} و دئدی: «آقا، منیم اوغلوما رحم ائد چونکی غَشَّی دیر و سخت عذاب چکیر، اوتا دؤشیر، سویا دؤشیر.^{۱۶} اؤنو سئینگ شاگردلرینگ یانینا گتیردیم، أما شاگردلرینگ اؤنو شفا وئره بیلمه‌دیله.»^{۱۷} عیسا جواب وئردی: «ای ایمان‌سیز و ناخلف نسل! هاچانانچاز سیزینگ ایئن اولام؟ هاچانانچاز سیزی تحمّل ائدم؟ اؤنو منیم یانینا گتیرینز.»^{۱۸} عیسا شیطانی روحا تشر ووردو و شیطانی روح، اوغولدان یازیا چیخدی و اوغول ائله او آن شفا توتدو.^{۱۹} اوندان سورا شاگردلر خلوتده عیسا یانینا گلدیله و دئدیله: «نه ایچی ییز او شیطانی روحو چاخارتا بیلمه‌دیک؟»^{۲۰} عیسا اوللارا دئدی: «ایمانیزینگ آزیگی سبرسینه. گرچکینی سیزه دئییرم، اگر کی بیر خردل دانی‌چاز ایمانیز اولسا، بو داغا دئیهریز "بوردان اؤرایا کؤچ" داغ دا کؤچر. ایمانی اولان آدم ایچی، هئچ‌نه غیرممکن اولماز.^{۲۱} أما بو جنس شیطانی روح یازیا چیخماز، به‌غیری دُعا و اوروج اینان.»

عیسا اولمک و دئریلمکینی گئنه پیشگولیک ائدیر

^{۲۲} عیسا و شاگردلری جلیل ولایتینده ییغیلنده، عیسا اوللارا دئدی: «بو تئزلیگده انسان اوغلو آداملار آئینه تسلیم اولونار.^{۲۳} اوللار اؤنو اولدورلر و او،

اؤچونجو گۆنده دئۆیلر. «شاگردلر چوخ پریشان اولدولار.

مَعْبَد مَالِيَاتِي

٢٤ عيسا و شاگردلری گفَرناحوم شَهْرينه گَلنده، او مأمورلار کی ایکی دِرَهْملی مالیاتی کی مَعْبَد ایچیدی، ییغیرلردی، پطرس یانینا گتدیلر و دئدیلر: «سزینگ اُستادینز مالیات وئرمئیر؟» ٢٥ پطرس دئدی: «آلَبَت کی وئیر.» پطرس ائوه گَلنده، بوندان ایلری کی دانیشا، عيسا اونا دئدی: «شَمعون، سَن نه فکر ائدیزینگ؟ دنیانینگ پادشاهلاری کیملردن باج و خَراج آلیرلار؟ اؤز اولدلاریندان یا اؤزگه لردن؟» ٢٦ پطرس دئدی: «اؤزگه لردن.» عيسا دئدی: «پس اولدلار مُعاف دیرلار! ٢٧ آما بونونگ ایچی کی اوللارا اِهانت ائدمه ییک، دریاچه یه گئد و سویا فُلاب آت، اُولکی توتدوگونگ بالیقینگ آغیزینی آچاندا، بیر دُرد دِرَهْملی سَگه بولارانگ. اُونو گُوتور و منیم سَهْمیمی و اؤزونگکونو وئر.»

۱۸

کیم واری گسَدَن بویوکت دیر

١ او زامان شاگردلر عيسا یانینا گلدیلر و دئدیلر: «گۆی پادشاهلیگیندا کیم واری گسَدَن بویوکت دیر؟» ٢ عيسا بیر اوشاقی اؤز یانینا چاغیردی و اُونو اورتایا گتیردی ٣ و دئدی: «گرچکینی سیزه دئییرم کی، تا ده ییشیلیمینز و اوشاقلار له یین اولمایینز، هئچ زامان گۆی پادشاهلیگینا گیرمینز. ٤ هر گس اؤزونو بو اوشاق له یین گُونگول آلچاق ائده، گۆی پادشاهلیگیندا ائنگ بویوک آدام اولور. ٥ هر گس کی بیر بئله اوشاقی منیم آدیما قبول ائده، منی قبول ائدیر، ٦ آما هر گس باعث اولو بو کوچوک لارینگ بیری کی منه ایمان واری گناه ائده، اُونونگ ایچی یئئ تر دیر کی بیر بویوک دیرمان داشی بونونا آسیلا و دریانینگ عمیق لیگینه آتیلا و بوغولا. ٧ وای دنیا حالینا و سوسه لر سبرسینه کی آداملاری گناها آتیر! آلَبَت کی و سوسه لر اولور، آما وای او آدام حالینا کی و سوسه اُونونگ طریقیندن گلیر! ٨ اگر آلینگ یا قیچینگ، سنی گناها آتیر، اُونو گس و یازیا آت. سنینگ ایچی یئئ تر دیر فلج یا دا آخساق ابدی زندلیگه گتدینگ، تا بو کی ایکی آل یا دا ایکی قیچ ایئن ابدی اوت ایچینه آتولانگ. ٩ اگر گوزونگ سنی گناها آتیر، اُونو چاخارت و یازیا آت. سنینگ ایچی یئئ تر دیر کی بیر گوز ایئن ابدی

زندلیگہ گنڈینگ، تا بو کی ایکی گۆز اینن جھتم اتو ایچینہ آتولانگ.

ایتمیش قویون مٹلی

۱۰ «گۆزلہ یینز بو کوچوک لارینگ هئچ بیرینی حَقیر سایمیاینز. چونکی سیزه دئییرم کی گوئیده، اوللارینگ فرشته لری، منیم گوئیده کی بوو آمینگ ایزینی همیشه گۆرورلر. ۱۱ چونکی انسان اوغلو گل میش تا لایلانانی نجات وئره. ۱۲ سیز نه فکر ائدی رینز؟ اگر بیر کیشی نینگ یوز دانا قویونو اولا و اوللارینگ بیرسی یولدان چیخه، بئیه بو کیشی او دوقسان دوقوز دانا قلالن قویونو داغدا ویل ائدمز تا گئده او یولدان چیخن قویونونگ قولونجونا گزه؟ ۱۳ و اگر اؤنو بولسا، گرچکینی سیزه دئییرم، او بیر دانا قویون ایچی آرتیق خوشحال لیگ ائدهر تا او دوقسان دوقوز دانا قلالن قویون ایچی کی یولدان چیخمه دیلر. ۱۴ ائله بئله ده منیم گوئیده کی بوو آمینگ سئدیگی ده ییل کی بو کوچوک لارینگ بیرسی ده هلاک اولا.

اگر کاکانگ سنینگ حَقینده گناه ائده

۱۵ «اگر کاکانگ سنینگ حَقینده گناه ائدسه، گئد و اؤز آراینزا، خطاسینی اونا دئ. اگر سنه قولا ق آسسا، کاکانگی آله گتیرمیشینگ. ۱۶ آما اگر قولا ق آسمیا، بیر یا ایکی آدمی اؤزونگ اینن آبار تا هر گپ کی چالونیر، ایکی یا اؤچ شاهدینگ گواھلیگی اینن ثابت اولا. ۱۷ اگر سئمیہ اوللارا قولا ق آسا، اؤز جماعتینزه دئ. و اگر سئمیہ جماعتینزه ده قولا ق آسا، قوی تا سنینگ ایچی بیر بُت پَرسِت و بیر باج ییغن له یین اولا. ۱۸ گرچکینی سیزه دئییرم، هر نه پی کی یئر اوستونده باغلا یاینز، گوئیده ده باغلانار و هر نه پی کی یئر اوستونده آچاینز، گوئیده ده آچیلار. ۱۹ بونو ده سیزه دئییرم کی، اگر سیزدن ایکی آدم، یئر اوستونده سئدیگی لری زاد اوستونه، بئلینه موافق اولالار، منیم گوئیده کی بوو ام طریقیندن اوللار ایچی اولونار. ۲۰ چونکی هر یئر ده کی ایکی یا اؤچ نفر منیم آدیما ییغیلر، من اؤردا اوللارینگ آراسیندایام.»

رحم سیز نوکرینگ مٹلی

۲۱ اوندان سورا پطرس عیسا یانینا گلدی و خبر آلدی: «آقا، نئچه دفعه ینجاز کاکام منیم حَقیمده گناه ائدسه، اؤنو باغیشلا یاسیم؟ یئندی دفعه ینجاز؟» ۲۲ عیسا اونا دئدی: «سنه دئییرم، نه یئندی دفعه، بلکی یئدمیش دفعه، یئندی

دفعہ.

۲۳ «پس گوئی پادشاہلیگی کی اٹلہ تارئ پادشاہلیگی دیر او پادشاہا بَنزہیر کی سئدی اوژ نوکرلری ایئن حساب-کتاب ائدہ. ۲۴ حساب-کتابی باشلایندا، بیر آدمی اوَنونگ یانینا گتیردیَلر کی بیر فحلہنینگ ایکی یوز مینگ ایلی نینگ دستمزدی اندازہسینہ پادشاہا وئرہجک ایدی. ۲۵ و چونکی قرضینی وئرہ بیلئمئپردی، آریاب فرمان وئردی تا او کیشی، آروادی و اوشاق لاری و بوتون وار و یوخو اینان ساتیلا تا طلب وصول اولا. ۲۶ پس او نوکر آریابی نینگ قیچینہ دؤشدو و یالواردی: ”منہ مُہلت وئر، قرضیمینگ واریسینی وئرہزم.“ ۲۷ آریابینگ اؤرہ کی اونا یاندی. اوَنو آزاد ائدی و قرضینی باغیشلادی. ۲۸ آما اٹلہ او نوکر یازیا چیخندہ، همکارلاری نینگ بیرینی گؤردو کی اوندان بیر فحلہنینگ اوچ آپی نینگ دستمزدی اندازہسینہ آلاجاق ایدی، اوَنو توتدو و آل قؤیدو خیریقینہ و دئدی: ”قرضینگی وئر.“ ۲۹ همکاری اوَنونگ قیچینہ دؤشدو و اونا یالواردی: ”منہ مُہلت وئر، من قرضیمی سنہ وئرہزم.“ ۳۰ آما او قبول ائدمہدی و گتئدی و او کیشی پی، اوندایانچاز کی قرضینی وئرہ زندانا سالدی. ۳۱ اوندا کی اوَنونگ آیری همکارلاری گؤردولر کی نیجہ اولموش چوخ پریشان اولدولار و اوژ آریابلاری پادشاہ یانینا گتئدیَلر و ہرنہ پی کی اولموشدو اونا خبر وئردیلر. ۳۲ او زامان آریاب دا او نوکری اوژ یانینا چاغیردی و اونا دئدی: ”ای شَریر نوکر! من سنینگ بوتون قرضینگی، بو سَبریہ کی منہ یالواردینگ، باغیشلادیم. ۳۳ سن دا اٹلہ او طور کی من سنہ رَحَم ائدیم، اوژ همکارینگا رَحَم ائدمہ یہ سیدینگ؟“ ۳۴ آریاب چوخ عصبانی اولدو و فرمان وئردی تا اوَنو زندانا آتالار و شکنجہ وئرلر و او زامانانچاز کی قرضی نینگ آخورکی قَرانی سینی وئرہمیش، اوَنو آزاد ائدمہ یہ لَر. ۳۵ اٹلہ بئلہ دہ منیم گؤیدہ کی بووآم، سیزینگ ہر بیرینز ایئن بئلہ رووال ائدہر، اگر سیز دہ اوژ کاکینزی اؤرہ کَدن باغیشلامایینز.»

۱۹

عیسا تعلیمی طلاق بارہ سیندہ

۱ عیسا بو گپلری تۆکدندہ، جلیل ولایتیندن گتئدی و اوردون چئی نینگ او تئیینہ، یہودیہ دیارینا گلدی. ۲ بیر بویوک جمعیت عیسا آردی سورا گتئدیَلر، عیسا دا اؤردا اوللاری شفا وئردی. ۳ قریسی فرقہ سی نینگ عالم لری عیسا یانینا گلدیلر و اوَنو امتحان ائدمک ایچی، اوندان خَبَر آلدیلار: «آیا جایز دیر کی کیشی

ہر علتہ، اؤز آروادینی طلاق وئره؟»^۴ عیسا دا جواب وئردی: «بئیہ مُقدّس یازیلی لاردا اوخومامیشاینز کی، او کی باشلانماکدا آدمی یاراتدی، "اوللاری کیشی و آرواد یاراتدی"،^۵ و دئدی "بو خاطرہ ده کیشی اؤز آنا-بووآسیندان آریلار، اؤز آروادینا یاپیشار و ایکی سی بیر بدن اولارلار"؟^۶ بئله، اوللار داها نہ ایکی، بلکی بیر بدن دیرلر. پس اوللاری کی تارئ بیر ائدمیش، انسان آیرماسین.»^۷ اوللار عیسایا دئدی: «پس نہ ایچی موسا حکم ائدی کی کیشی آروادینا بیر طلاقنامہ وئره و اؤنو ویل ائده؟»^۸ عیسا اوللارا دئدی: «بو سبرہ کی سزینگ اؤره کینز داش دیر، موسا سیزہ اجازہ وئردی تا آروادلارینزی طلاق وئریز آما اولدن بئله ده ییلدی.^۹ سیزہ دئییرم، ہر گس کی آروادینی زنادان آیری، بیر آیری علت اوستونہ طلاق وئره و بیر آیری آرواد آلا، زنا ائدیر.»

^{۱۰} شاگردلر عیسایا دئدی: «بو حساب اینان، پس ائله ائولنمزلیگ یئی تر دیر.»^{۱۱} آما عیسا اوللارا دئدی: «ہر گس ده عَصَب قالمگی قبول ائده بیلئیر، بہ غیری او آداملار کی اوللارا وئریلمیش اولا.^{۱۲} چونکی بیر پارا خواجہ آدام وار، کی آنادان اولاندان، بئله دیرلر و بیر پارا خواجہ آدام دا وار، کی آداملار آئینہ خواجہ اولموشلار و بیر پارا دا، اؤزلرینی گؤی پادشاہلیگی سبرسینہ خواجہ ساییرلار. قوی تا ہر گس کی بونو قبول ائدہ بیلیر، قبول ائدہ.»

قویونز تا اوشاقلار منیم یانینما گلر

^{۱۳} او زامان خَلخ اوشاقلاری عیسا یانینما گتیردیلر تا اوللار اوستونہ آل قویا و اوللار ایچی دُعا ائدہ. شاگردلر خَلخی ہیلہ دیلر،^{۱۴} آما عیسا دئدی: «قویونز تا کوموجا اوشاقلار منیم یانینما گلر و اوللارینگ جلوسینی توتماینز، چونکی گؤی پادشاہلیگی کی ائله تارئ پادشاہلیگی دیر، بئله یین آداملارینگ دیر.»^{۱۵} عیسا اوشاقلار اوستونہ آل قویدو، اوللارا برکت وئردی و اوردان گئتدی.

واری جاہال کیشی

^{۱۶} ائله او موقع، بیر کیشی عیسا یانینما گلدی و دئدی: «اُستاد، من نہ خوب ایش گؤرسیم تا ابدی زندلیگی واریم اولا؟»^{۱۷} عیسا اونا دئدی: «نہ ایچی مَنَدَن خَبر کی نمنہ خوب دور؟ فقط تارئ دیر کی خوب دیر. اگر سئیرینگ ابدی زندلیگہ گیزینگ، تارئ حکملارینی یئرینہ ائیرد.»^{۱۸} او کیشی عیسایا دئدی: «حکملارینگ ہانیلارینی؟» عیسا دئدی: «آدام اولدورمہ؛ زنا ائدمہ؛ اوغورلوق ائدمہ؛ یالان شہادت وئرمہ؛^{۱۹} آنا بووانگ حُرمتینی ساخلا و قونشونگو

اؤزونگ له یین چوخ سئه.»^{۲۰} او جاهال کیشی عیسیا دئدی: «بوللارینگ واریسینی یئرینه ائتیردیمیشم، دها ایشیمده نه آز واریم؟»^{۲۱} عیسا اونا دئدی: «اگر سئیرینگ ایشینگده هئج نقص اولمایا، گئد، هر نه کی وارینگ سات و یوخسول لارا وئر کی گوئده بیر خزئنه یینگ اولور؛ او زامان گل منیم یولومو گئد.»^{۲۲} او جاهال کیشی بونو ائشیدنده، اوردان غملی گئندی چونکی دارالیگی چوخ ایدی.

^{۲۳} عیسا اؤز شاگردلرینه دئدی: «گرچکینی سیزه دئییرم، وارلی آداملارینگ گؤی پادشاهلیگینا گیرمکری چوخ چتین دیر.»^{۲۴} بو دور سیزه دئییرم، دؤوه نینگ اینگه دلیگیندن گچمکی چوخ آسانتر دیر تا بیر وارلی آدامینگ تارئ پادشاهلیگینا گیرمکی.»^{۲۵} شاگردلر بو سؤزو ائشیدنده، چوخ تعجب ائدیله و دئدیله: «پس کیم نجات توتا بیلر؟»^{۲۶} آما عیسا اوللارا باخدی و دئدی: «بو، آدمیزاد ایچی غیرممکن دیر، آما تارئ ایچی واری زاد ممکن دیر.»^{۲۷} او زامان پطرس جواب وئردی: «باخ، بیز واری زادی ویل ائدمیشک و سنینگ آردینگ سورا گلیمیشک. پس بیزیم نه گیریمزه گلر؟»^{۲۸} عیسا اوللارا دئدی: «گرچکینی سیزه دئییرم، تازالانمیش دنیا، او زامان کی انسان اوغلو کی منم، اؤز شوکتلی پادشاهلیگی تختینه اوتورا، سیزلر ده کی منیم یولومو گئدمیشینز، اون ایکی تختلره اوتوراینز و تارئ خلخی نینگ اون ایکی طایفسینه حکم سؤررینز.»^{۲۹} و هر کس کی منیم آدیم خاطرینه، ائوینی یا کاکلارینی یا باجی لارینی یا بووآسینی یا آناسینی، یا اوشاق لارینی یا دا یئرلرینی ویل ائدمیش، یوز برابرینی آلا و آبدی زندلیگی میراث آپارار.^{۳۰} آما چوخ آداملار کی اولکی دیرلر، آخورکی اولارلار و آخورکی لار، اولکی اولارلار.

۲۰.

اوزوم باغی نینگ فحلہ لری مثلی

^۱ «گؤی پادشاهلیگی کی ائله تارئ پادشاهلیگی دیر، بیر باغ ایه سینه بتزه بیر کی سحر ناماچاغی یازیا چیخدی تا اؤز اوزوم باغی ایچی بیر پارا فحلہ توتا.»^۲ آرباب فحلہ لر اینان گؤنده بیر دینار اوستونه کی بیر فحلہ نینگ بیر گؤنونونگ دستمزدی ایدی صالحا گئندی، اوندان سورا دا اوللاری اؤز اوزوم باغینا یوللادی.^۳ سحر دانی، ساعت دوقوزا یاخین، یازیا چیخدی و بیر پارا آیری آداملاری گؤردو کی میداندا بیکار تورموشلار.^۴ اوللارا دئدی: «سیز ده منیم

باغیما گئدینز و حَقینز هَرنه کی اولا وئرهَرَم. “ فَحله لَر دا گئدیَلر. ظُهر چاغی ساعت اون ایکیه یاخین و ظُهردان سورا، ساعت اوچه یاخین گئنه یازیا چیخدی و ائله او ایشی گُوردو. ⁷ پَسین چاغی ده، ساعت بئشه یاخین، یازیا چیخدی و گئنه بیر پارا آیری آداملار گُوردو کی تورموشلار، اوللارا دئدی: “نه ایچی بوتون گُون بوردا بیکار تورموشاینز؟” ⁸ اوللار جواب وئردیلر: “بو سَبریه کی هئچ کس بیزی ایشه توتمامیش.” اوللارا دئدی: “سبز ده منیم باغیما گئدینز.” ⁹ آغشام چاغی، اوزوم باغی نینگ آیه سی ناظری چاغیردی و دئدی: “فَحله لَری چاغیر و مُزدلارینی وئر، آخوردان گَن فَحله لَر دَن باشلا، اُولکی گَنلَر نچاز.” ¹⁰ او فَحله لَر کی پَسین چاغی ساعت بئشه یاخین ایشه گلدیلر هر بیرسی بیر دینار آلدیلار. ¹¹ ایندی، اُولکی ایشه گئندر، گمان ائدیَلر کی آرتیق مُزد آلارلار، آما اوللارینگ هر بیرسی دا، آداما بیر دینار آلدیلار. ¹² مُزدلارینی آلاندا، باغ آیه سینه توغولادیلار، ¹³ دئدیَلر: “بو آخوردان گئندر فقط بیر ساعت ایش گُوردولر و سَن اوللاری بیزیم ایَن کی گُونونگ آغیرلوقونو و سیجاقینی چکمیشک، بیر سایمیشانگ.” ¹⁴ آما باغ آیه سی اوللارینگ بیرینه جواب وئردی: “یولداش، من سَنه ناحق لیگ ائدمه بیرم. بئیه سَن منیم ایَن، بیر دینار اوستونه صالحا گئدمه دینگ؟ ¹⁵ مُزدینگی آل و گئد. من سئیرم ائله اوغاد کی سنه مُزد وئیرم، بو آخوردان ایشه گئنه دا اوغاد وئرم. ¹⁶ آیا اختیار یوخوم کی اؤز مالیم اینان، سئدیگیم ایشی گُورم؟ گُوز یوخونگ منیم سخاوتیمی گُورینگ؟” ¹⁷ بئله، آخورکی، اُولکی اولور و اُولکی، آخورکی اولور.»

عیسانینگ اؤلَمک و دَتریلَمکی نینگ اؤچونجو پیشگولییگی

¹⁸ عیسا او منطقه دان چیخدی و اورشلیم شَهرینه ساری گئدنده، یولدا اون ایکی شاگردینی بیر قیراقا چکدی و اوللارا دئدی: ¹⁹ «باخینز، اورشلیم شَهرینه گئدیَرک و انسان اوغلو کی منم اُردا باش کاهن لَر کی مَعبد عالِم لَری دیرلار و تورات معلّم لَری آینه وئریلر. اوللار انسان اوغلونو اؤلومه محکوم ائده رلر ²⁰ و اُونو بُت پَرست خَلخ آینه وئرهلر تا اوللار اُونو ریشخند ائدَلر و شَلاق وورالار و اُونو صلیبه چَکَلر، و او اؤچونجو گُونده، دَتریلر.»

بیر آنانینگ خواهشی

²¹ یعقوب و یوختانینگ آناسی، اؤز ایکی اوغلو اینان، عیسا یانینا گلدی. یعقوب و یوختا، زیدی اوغوللاری ایدیَلار. آرواد عیسیا سجده ائدی و

عیسایان سئدی کی بنلسی ایچی بیر ایش گوره. ^{۲۱} عیسا خبر آلدی: «نه سئیرینگ؟» آرواد دئدی: «دئی تا منیم بو ایکی اوغلو سنینگ پادشاه لیگینده، بیر ساغ طرفینگه و او بیرری چپ طرفینگه اوتورا.» ^{۲۲} عیسا جواب وئردی: «سبز بیلیمیز کی نه سئیرینز. آیا سبز او عذاب پایلا سیندن کی من بو تئزلیگده ایچرم، ایچه بیلیرینز؟» اوللار دئدی: «بله، ایچه بیلیرک.» ^{۲۳} عیسا اوللار دئدی: «سبز منیم ایچدیگیم پایلادان ایچرینز، آما منیم ساغ طرفیمه و چپ طرفیمه اوتورماکینگ اختیاری منیم آلمده دهیل. بو یئرک او آداملار ایچی دیر کی منیم گؤیده کی بووآم اوللار ایچی آماده ائدمیش.»

^{۲۴} اوندا کی او اون شاگرد بو خبری ائشیتدی، او ایکی کاکایا سخت عصبانی اولدولار. ^{۲۵} عیسا اوللاری اؤز یانینا چاغیردی و دئدی: «سبز بیلیرینز کی بُت پَرسَترینگ رئیس لری، اوللار آقالیگ ائدیئرلر و اوللارینگ بویوک لری، اوللار حکم سؤرورلر. ^{۲۶} آما سزینگ آراینزا بئله اولماسین. بلکی آراینزا هر گس کی سئیر بویوک اول، نوکرینز اولاسی ^{۲۷} و هر گس کی سئیر اول، غلامینز اولاسی. ^{۲۸} حتّی انسان اوغلو گلمه دی تا خدمت اولونا، بلکی گلدی تا خدمت ائده و اؤز جانینی چوخ آداملارینگ آزادلیگی ایچی وئره.»

عیسا ایکی کور آدامی شفا وئیر

^{۲۹} عیسا و شاگردلری آریحا شهریندن چیخنده، بیر بویوک جمعیت عیسا آردی سورا گئتدی. ^{۳۰} یول قیراقینا ایکی کور آدام اوتورموشلاردی. اوللار اوندا کی ائشیتدیئر کی عیسا اؤردان گچیر، اوجا سَس ایئن چاغیردی: «آقا، ای داوود پادشاه اوغلو، بیزه رَحَم ائد!» ^{۳۱} جمعیت اوللاری هیله دیئر و اوللار دئیرلردی کی بی سَس اوللار آما او ایکی آدام اوجاتر چاغیرلاردی و دئیرلردی: «آقا، ای داوود پادشاه اوغلو، بیزه رَحَم ائد!» ^{۳۲} عیسا توردو و او ایکی آدامی چاغیردی و دئدی: «سئیرینز سزینگ ایچی نه ایش گؤرم؟» ^{۳۳} اوللار دئدی: «آقا، سئیرک گؤز لیمیز آچیل.» ^{۳۴} عیسایینگ اؤره کی اوللار یاندی و اوللارینگ گؤزلری اوستونه آل قؤیدو و ائله او آن اوللارینگ گؤزلری آچیلدی و عیسایینگ قولونجوندان یولا دؤشدولار.

عیسانینگ اورشلیم شہرینہ گلمکی

۱ عیسا و شاگرد لری اورشلیم شہرینہ یاخین لشنده، زيتون داغینداکی گنده کی آدی بیت فاجی ایدی گلدیگر. او زمان عیسا، شاگرد لری نینگ ایکی سینی یوللادی ۲ و اوللارا دئدی: «قَرشیده کی گنده گئدینز، ائله او گند ایچینه گئتدیگی ایئن بیر باغلی اَشْکی قودوقی اینان بولاراینز. اوللاری آچینز و منیم یانیم گتیرینز. ۳ اگر بیرگس سیزه بیر زاد دئدی، دئینیز: ”رَبِّینگ ایشیندن دیر،“ و او آدام فوری اوللاری یوللایار.» ۴ بئله اولدو تا پیغمبر طریقیندن دئییلن سؤز یئرینه ائتیشه کی دئیر:

۵ «مُقَدَّس داغینگ قیزینه، اورشلیمه دئینیز،
 ”باخ! پادشاهینگ سنینگ یانینگ گلیر،
 گوْنگول آلچاق و اَشْکه مینیلی،
 اَشْکینگ قودوقینا مینیلی.“»

۶ او شاگرد لری گئتدیگر و ائله او طور کی عیسا اوللارا دئمیش ایدی، ائدیگر. ۷ اَشْکی و قودوقینی گتیردیگر و اؤز قبالارینی اوللارینگ اوستونه آتدیلار، عیسا دا میندی. ۸ جمعیتینگ آرتیقی، اؤز قبالارینی عیسا یولو اوستونه سَر دیر و آیری آداملار دا آغاجلارینگ شاخالارینی گسدیگر و یول اوستونه سَر دیر. ۹ او جمعیت کی عیسادان ایلری گتیرلر ایدی و او جمعیت دا کی عیسانینگ آردی سورا گلیرلر ایدی، اوجا سَس ایئن دئیرلردی: «نجات وئر، داوود پادشاه اوغلو! مُتبارک اولسون او کی رَبِّینگ آدیندا گلیر! گوْی لرینگ ائنگ اوخاریسیندا نجات.» ۱۰ عیسا اورشلیم شہرینہ گلنده، بوتون شہر جوشدولار و دئدیگر: «بو کیم دیر؟» ۱۱ و جماعت دئدیگر: «بو عیسا پیغمبر دیر کی جلیل ولایتی نینگ ناصرہ شہری نینگ آدامی دیر.»

عیسا معاملہ گر لری مَعْبَدَن یازیا سالدی

۱۲ عیسا گئتدی مَعْبَدَه و واری او آداملاری کی مَعْبَد ایچینده معاملہ ائدیگر ایدی، مَعْبَدَن یازیا آندی. عیسا صَرَف لار میز لرینی و گوْی آرچین ساتان لارینگ کورسی لارینی کوپ ائدی. ۱۳ اوللارا دئدی: «مُقَدَّس یازیلی لاردا یازیلیمیش کی، ”منیم ائویم، دُعا ائوی چاغیریلار،“ آما سیز اؤنو اوغرو لار یوواسی ائدمیشینز.»

۱۴ کورلار و آخساقلار، مَعْبَدَدَه عيسا يانينا گلدیلر و عيسا اوللاری شفا وئردی. ۱۵ آما اوندا کی باش کاهن لر کی مَعْبَدِنِگ عالِم لری ایدیلر و تورات معلّم لری، عيسا نینگ حیران ائدن ایشلرینی گوردولر و گوردولر دا کی اوشاقلار مَعْبَدَدَه اوجا سَس ایتن دئییرلر ایدی: «نجات وئر، داوود پادشاه اوغلو!» عصبانی اولدولار. ۱۶ اوللار عيسایا دئدیلر: «ائشیدیرینگ بوللار نه دئییرلر؟» عيسا اوللارا دئدی: «بله، بئیه مُقَدّس یازیلی لاردا اوخومامیشایز کی دئییر، «اوشاقلار و سید اَمَنکَر ده، دیل لری اینن اؤنو پَرست ائدیرلر؟»» ۱۷ و عيسا اوللاری ویل ائدی و شَهَرَدَن یازیا چیخدی. او، بیت عَنیا گندینه گئتدی و گنجه پی اؤردا قالدی.

انجیر آغاجی نینگ قوروماگی

۱۸ سَحَر چاغی، عيسا شَهَرَه دؤننده، آج اولدو. ۱۹ یول قیراقیندا بیر انجیر آغاجی گوردو و اونا ساری گئتدی، آما برگ دَن آیری، اوندا هئچ نه بولمادی. پس او آغاجا دئدی: «بوندان سورا داها سَنَدَن هئچ میوه عَمَلَه گلمَسین!» انجیر آغاجی ائله او آن قورودو. ۲۰ شاگردلر بونو گؤزنده، حیران قالدیلار و دئدیلر: «نهیین انجیر آغاجی، بیر آندا قورودو؟» ۲۱ عيسا اوللارا جواب وئردی: «گرچکینی سیزه دئییرم، اگر ایمان وارینز اولا و شُک ائدمه ییز، نه فقط انجیر آغاجینا ائدیلتی، ائده بیلرینز، بلکی اگر بو داغا دئییه ییز: «یئردَن قازیل و دریا ایچینه آتیل،» بئله اولور. ۲۲ اگر ایمان وارینز اولا، هَر نَه پی کی دُعادا سئینز، آله گتیررینز.»

عيسا اِقتداری باره سینده سؤال اولونیر

۲۳ اوندا کی عيسا مَعْبَدَه گلدی و اؤردا تَعْلیم وئیردی، باش کاهن لر و خَلخینگ شیخ لری اؤنونگ یانینا گلدیلر و اونا دئدیلر: «نه حق اینان بو ایشلری گوروزینگ؟ کیم سَنَه بو حَقّی وئریمیش؟» ۲۴ عيسا اوللارا جواب وئردی: «من ده سیزدَن بیر زاد خبر آلام و اگر منه جواب وئرینز، اوندا من ده سیزه دئییرم کی نه حق اینان بو ایشلری گورورم. ۲۵ یحیا کیمینگ حَقّی اینان تَعْمید وئریدی؟ بو حَقّ تارئ طرفیندن اونا وئریمیش ایدی یا انسان طرفیندن؟» اوللار اؤز آرالاریندا شوهر ائدیلر و دئدیلر: «اگر دئسک: «تارئ طرفیندن،» او بیزه دئییر: «پس نه ایچی اونا اینانمادینز؟» ۲۶ اگر ده دئسک: «انسان طرفیندن» جماعتدَن قورخیراک. چونکی واری گَس اینانمیش کی یحیا بیر پیغمبر

دیر.»^{۲۷} پس عیسیا جواب وئردیلر: «بیز بیلیمئیرک.» عیسا دا اوللارا دئدی: «من ده سیزه دئمَم کی نه حَق اینان بو ایشلری گُورورَم.»

ایکی اوغول مَثلی

^{۲۸} «سیز نه فکر ائدیرینز؟ بیر کیشیده ایکی اوغول وار ایدی. کیشی اُولکی اوغلونونگ یانینا گئتدی و دئدی: «اوغول، بوگُون گئد و اوزوم باغیندا ایش گُور.»^{۲۹} اوغول جواب وئردی: «گئدمئیرَم.» آما اوندان سورا نظرینی ده بییشدی و گئتدی.^{۳۰} بووا آو بیر اوغلو یانینا گئتدی و اونا دا، ائله او گپی چالدى. اوغول جواب وئردی: «گئدیرَم، آقا،» آما گئدمه دی.^{۳۱} او ایکی اوغلونگ هانی بیرى بووا سی سئدیگی ایشی گُوردو؟» اوللار دئدیلر: «اُولکی.» عیسا اوللارا دئدی: «گرچکینی سیزه دئیریم، باج ییغَن لَر و فاحشه لَر سیز دَن ایلری تارئ پادشاه لیگینه گئدیرلر.^{۳۲} چونکی یحیا گلدى و دُوز یولو سیزه گُورستدی، سیز اونا اینانمادینز، آما باج ییغَن لَر و فاحشه لَر ایناندیلار. و سیز حقی بونو گُورندَن سورا دا نظرینزی ده بییشمه دینز و اونا اینانمادینز.»

شیر باغبانلار مَثلی

^{۳۳} «بیر آیری مَثل ائشیدینز: بیر ملک آیه سی ایدی کی بیر اوزوم باغی اکدی و دئیرینه حصار چکدی. او اوزوم سویونو توتماک ایچی، باغ ایچینده بیر حوض دُورُتدی، بیر اوجا یئر دا کشیک وئرمک ایچی دُورُتدی و باغی، باغبانلارا اجاره وئردی و بیر آیری مَمَلکته گئتدی.^{۳۴} اوندا کی تَمَر زامانی یاخین اولدو، اؤز نوکرلرینی باغبانلار یانینا یوللادی تا اُونونگ تَمَرینی آلاَلار.^{۳۵} آما باغبانلار اُونونگ نوکرلرینی توتدولار، بیرینی کِتک ووردولار، بیرینی اُولدوردولار، او بیرینی دا سَنگسار ائدیلر.^{۳۶} بو دفعه باغ آیه سی، اُولکی دفعه دَن آرتیق نوکر یوللادی، آما باغبانلار اوللار اینان دا ائله اوله یین ائدیلر.^{۳۷} آخوردان اؤز اوغلونو باغبانلار یانینا یوللادی و اؤز یانیندا دئیددی: «اوغلومونگ حُرمتینی ساخلایارلار.»^{۳۸} آما باغبانلار اوغلو گُورنده، اؤز آرالاریندا دئدیلر: «وارث بو دور، گلینز اُونو اُولدورک تا میراث بیزه ائتیشه.»^{۳۹} پس اُونو توتدولار، اوزوم باغیندان یازیا سالدیلار و اُولدوردولر.^{۴۰} بئله، باغ آیه سی گئنده، او باغبانلار اینان نیجه ائدهر؟»^{۴۱} اوللار عیسیا دئدیلر: «او وجدان سیز آداملاری، رَحَم سیزلیگ اینن نابود ائدهر و اوزوم باغینی بیر آیری باغبانلارا اجاره وئره کی تَمرلری، اؤز فَصل لَرینده اونا وئرَلر.»

۴۲ عیسا اوللارا دئدی: «مُقَدَّس یازیلی لاردا هنج اوخوما میسایینز کی،
 ”او داش کی بَتَّالار رد ائدیَلر،
 عِمارتینگ اصل داشی اولموش.
 رَب بئله ائدمیش؛

و بیزیم گۆزوموزه عَجیب گلیر.“

۴۳ پس سیزه دئییرم کی تارئ پادشاهلیگی سیزدن آلینار و بیر خَلخه وئریلر کی اؤنو
 ثَمَره ائیشیتیرلر. ۴۴ او کی بو داش اوستونه دؤشه تیکه تیکه اولور و بو داش هر
 گس اوستونه کی دؤشه، اؤنو کاچی ائدر.»

۴۵ اوندا کی باش کاهن لر و فریسی فرقه سی نینگ عالم لری عیسانینگ مَثَل لرینی
 ائشیتدیلر، آنگلادیلار کی عیسا اوللار باره سینده دانیشیردی، ۴۶ و هرچند کی بیر
 یول گزیرلردی تا عیسای توتالار، اما جماعتدن قورخیرلاردی بو سَبَریه کی خَلخ
 عیسای بیر پیغمبر بیلیرلر ایدی.

۲۲

تؤی جشنی نینگ مَثَلی

۱ عیسا گئنه اوللار اینان مَثَل لَر ایئن دانیشدی، دئدی: ۲ «گؤی پادشاهلیگی کی
 ائله تارئ پادشاهلیگی دیر، بیر پادشاها بنزه بیر کی اوغلونا تؤی توتدو. ۳ پادشاه
 اؤز نوکرلرینی، دعوت اولنلار قولونجونا یوللادی، اما اوللار سئمه دیلر گلر!
 ۴ گئنه آیری نوکرلر یوللادی، دئدی: ”دعوت اولنلارا دئیینز، ’باخینز، سَفرامی
 آماده ائدمیشم، سَقیرلیم و پرواری کوسالالایمینگ باشلاری کسلیمیش و
 واری زاد آماده دیر. تؤیا گلینز.“ ۵ اما اوللار اعتنا ائدمه دیلر و گئدیلر، بیری
 اکینی یئرینه او بیری ده ایشینه! ۶ قالیقی ده، پادشاهینگ نوکرلرینی توتدولار،
 اوللار ایئن اِهانت ایئن رووآل ائدیَلر و اوللاری اؤلدوردولار. ۷ پادشاه غَضَب لندی
 و اؤز قوشونلارینی یوللادی و او آدام اؤلدورلری نابود ائدی و اوللارینگ
 شَهَرینی اوتا چکدی. ۸ او زامان اؤز نوکرلرینه دئدی: ”تؤی جشنی آماده دیر، اما
 دعوتی لَر لایق ده ییللر ایدی. ۹ پس، کوچه بازارلارا گئدینز و هر کسی کی بولدینز
 تؤیا دعوت ائدینز.“ ۱۰ او نوکرلر دا یوللارا گئدیَلر، و هر کسی کی بولدولار،
 خوب و پئس ییغدیَلر، ائله کی تؤی جشنی قوناقدان دؤلدو.

۱۱ «اوندا کی پادشاه ایچری گلدی تا قوناقلاری گوره، اؤردا بیر کیشی پی گوردو
 کی دالینداکی رخت تؤیا یاراشمئیردی. ۱۲ پادشاه اونا دئدی: ”یولداش، سن تؤیا

ياراشان رختي گنيمه ميش، نه يين گلدينگ ايچري؟“ او قوناqing گي گلمه دي. ^{۱۳} اوندا پادشاه، اؤز نوکرلرينه دئدى: “بونونگ قيچ و قولونو باغلاينز و بئلسيني يازي قرتگيسينه آتينز. اورايا كي آغلاماگ و ديش قيرچمک اولور.“ ^{۱۴} «چونكي دعوت اولونموشلار چوخدورلار، اما سچيلن لر آز ديرلار.»

روم پادشاهينا خراج وئرمک

^{۱۵} او زامان فریسی فرقه سی نینگ عالم لری گندیلر و شوهر ائدی لر کی نه یین عیسا یی اؤنونگ اؤز سؤزلری اینن گیره سالالار. ^{۱۶} اوللار اؤز شاگردلرینی، هیرود طرفدارلاری اینن عیسا یانینا یوللادیلار و دئدی لر: «أستاذ، بیز بیلیرک کی سن بیر دؤز آدامانگ و تارئ یولونو دؤزلوک اینن اورگدی رینگ، هئچ کسدن قورخو یوخونگ و هئچ گسینگ ده کیم اولدیگینا باخمئیرانگ. ^{۱۷} ایندی بیزه دئ گؤرک سنینگ نظرینگ نه دیر. آیا روم پادشاهینا خراج وئرمک جایز دیر یا یو؟» ^{۱۸} اما عیسا کی اوللارینگ پئس نیت لریندن آگاه ایدی، دئدی: «ای ایکی ایزلی لر، نه ایچی منی امتحان ائدی رینز؟ ^{۱۹} خراج وئردیگینز سگه یی منه گؤرسدینز.» اوللار دا اونا بیر دینار وئردیلر. ^{۲۰} عیسا اوللار دئدی: «کیمینگ نَقشی و آدی سگه اوستونده دیر؟» ^{۲۱} اوللار جواب وئردیلر: «روم پادشاهی نینگ.» او زامان اوللار دئدی: «پس پادشاه مالینی پادشاه و تارئ مالینی تارئ یا وئریز.» ^{۲۲} اوللار بونو ائشیدنده مات قالدی لار، عیسا یی ویل ائدی لر و گئندی لر.

صدوقی لر قیامت باره سینده خبر آلیرلار

^{۲۳} ائله او گؤن، صدوقی فرقه سی نینگ عالم لری کی دئیر لردی اؤلومدن سورا دئری لمک یوخدور، عیسا یانینا گلدی لر و اوندان خبر آلدیلار: ^{۲۴} «أستاذ، موسا دئدی، اگر بیر کیشی اولادسیز اؤله، او کیشی نینگ کاکاسی اؤنونگ دول آرواد اینان ائولئسی تا اؤز کاکاسی ایچی نسل قؤیا. ^{۲۵} ایندی بیزیم آرامیزدا یئندی کاکا ایدی. بیرینجی ائولئندی و بو سبریه کی اولادسیز اؤلدو، دول آروادینی اؤز کاکاسی ایچی قؤیدو. ^{۲۶} ائله بئله ده، ایکینجی، اؤچونجو تا یئتدینجی سی نانچز. ^{۲۷} واریسیندان سورا دا، او آرواد اؤلدو. ^{۲۸} ایندی، اؤلورینگ دئری لدیگی گؤنده او آرواد، او یئندی نفرینگ هانی بیرینگ آروادی اولور؟ چونکی اوللارینگ واریمی اؤنونگ اینان ائولئمیش لردی.»

^{۲۹} اما عیسا اوللار جواب وئردی: «خبر آلدیگینز گپ گؤرسدیر کی سیز ناغاد

اشتباہ ایچیندہ یائیز، بو سَبْرِیہ کی نہ مُقَدَّس یازیلی لاری بیلیرینز، نہ ده تارئ قُدرتینی. ۳۰ چونکی اؤلولر دئزلیندن سورا، نہ آرواد آلیرلار، نہ ده آرہ گئدیرلر، بلکی گؤیونگ فرشته لری لهین دیرلار. ۳۱ بئیه اؤلومدن سورا دئزلیمک باره سینده، او سؤزو کی تارئ سیزه دئمیش اوخومامیشینز کی دئیر: ۳۲ ”من ابراهیم تارئسی، إسحاق تارئسی و یعقوب تارئسی یم“؟ تارئ، اؤلولرینگ تارئسی ده ییل، بلکی دئزلیرینگ تارئسی دیر. ۳۳ خَلخ بونو ائشیدنده، اؤنونگ سؤزلیندن مات قالدیلار.

ائنگ بویوک حکم

۳۴ اونا کی قَریسی لر ائشیتدیلر کی عیسا نه یین اؤز جوابی اینان صدوقی لَرینگ آغیزینی باغلامیش، بیر یئرہ کوپ اولدولار. ۳۵ اوللارینگ بیری کی شَرِیعت عالمی ایدی، عیسا پی امتحان ائدمک ایچی اوندان خَبَر آلدی: ۳۶ «اُستاد، توراتینگ ائنگ بویوک حکمی هانسی دیر؟» ۳۷ عیسا جواب وئردی: «رَب تارینگی، بوتون اؤره کینگ اینن، بوتون جانینگ اینان و بوتون فکرینگ اینن چوخ سئہ. ۳۸ بو بیرینجی و ائنگ بویوک حُکم دیر. ۳۹ و ایکینجی حُکم ده، بیرینجی حُکم لهین دیر: قونشونگو ده اؤزونگ لهین چوخ سئہ. ۴۰ بوتون تورات و پیغمبرلر یازیلی لاری نینگ بِنَا بُنیادی بو ایکی حکم اوستونه دیر.»

مَسِیح کیمینگ اوغلو دور؟

۴۱ اونا کی قَریسی لر بیر بیر دئیرینه ییغلمیشلر ایدی، عیسا بئللریندن خبر آلدی: ۴۲ «سیز وَعدہ وئریلن مَسِیح باره سینده نہ فکر ائدیرینز؟ او کیمینگ اوغلو دور؟» اوللار اونا جواب وئردیلر: «داوود پادشاه اوغلو دور.» ۴۳ عیسا دئدی: «پس نه یین دیر کی داوود پادشاه، تارئ روحو ظریقیندن، مَسِیحی رِب چاغیریر و مُقَدَّس یازیلیدا دئیر کی: ۴۴ ”رَب منیم رَّبیمه دئدی:

منیم ساغ آلیمده اوتور

او زامانانچاز کی دوشمنلرینگی آیاقینگ آلتینا آتام.“

۴۵ اگر داوود پادشاه اؤنو رِب چاغیریر، پس نه یین وَعدہ وئریلن مَسِیح، داوود اوغلو دور؟» ۴۶ هئچ گس نہ اونا بیر کلام جواب وئره بیلدی، نہ ده او گؤندن سورا، بیری جرأت ائدی اوندان بیر گپ خبر آلا.

وای حالینزا!

۱ او زامان عیسا جماعتہ و شاگرد لَرینہ دئدی: ۲ «تورات معلّم لَری و فَرِیسی فِرَقہ سی نینگ عالم لَری، موسای پیغمبر یئرینہ اوتورموشلار. ۳ پس ہرنہ یہ کی سیزہ دئیر لَر، عَمَل ائدینز و یئرینہ ائتیردینز، آما نہ او ایشی کی اوللار ائدیر لَر، چونکی اوللارینگ اؤزو خَلخہ اؤرگدیگیہ، عَمَل ائدمئیر لَر. ۴ اوللار آغیر-آغیر ایک لَر باغلا ییرلار و خَلخ چینینہ ایکلہ ییر لَر. او ایکلر کی آغیر لَقی آداملارینگ بئلینی آگیر. آما اؤز لَری اوللاری تَرپدمک ایچی سَمئیر لَر بیر بورماق دا وورالار. ۵ ائدیگی ایشلری نینگ واریسی بونونگ ایچی دیر کی خَلخینگ گؤزونہ گل لَر. اوللار مُقَدَس یازیلی لاری بویوک-بویوک چیغین لاییر لَر و قول لاریندان و آل لاریندان باغلا ییرلار و قابالاری نینگ گومپول لارینی اوزون-اوزون ائدیر لَر. ۶ قوناق لوق لاردا، مَجلسینگ باشیندا اوتورماگی و عبادت گاہ لَرده باشدان اوتورماگی چوخ سئیر لَر. ۷ اوللار چوخ سئیر لَر کی خَلخ بازارلاردا اوللارا سلام ائد لَر و اوللاری اُستاد چاغیرالار. ۸ آما سیز، قؤیماینز ہنچ گس بئلینزی ”اُستاد“ چاغیرا، چونکی سیزہ بیر اُستاد وار و سیزینگ وارینز، کاکایانز. ۹ ہنچ گسی دا یئر اوستونده بووا چاغیرماینز چونکی سیزہ فقط بیر ”بووا“ وار، او دا گؤیدہ دیر. ۱۰ و نہ دە قؤینز بیری بئلینزی ”معلّم“ چاغیرا، چونکی سیزہ فقط بیر معلّم وار، او دا مَسیح دیر. ۱۱ او کی سیزینگ آراینزا واری کسدن بویوکتر دیر، سیزینگ نوکرینز اولاسی. ۱۲ ہر گس کی اؤزونو اوجالادا، آلچاق اولور و ہر گس کی اؤزونو آلچاق ائدہ، اوجالانار.

۱۳ «آما، وای سیزینگ حالینزا! ای تورات معلّم لَری و فَرِیسی فِرَقہ سی نینگ عالم لَری، ای ایکی ایزلی لَر! سیز گؤی پادشاہ لیگی یعنی تارئ پادشاہ لیگی نینگ دَرینی آداملار اوستونہ باغلا ییراینز. نہ اؤزونگوز ایچری گلیرینز، نہ دە قؤیوراینز اوللار کی سئیر لَر، ایچری گل لَر. ۱۴ وای سیزینگ حالینزا ای تورات معلّم لَری و فَرِیسی لَر، ای ایکی ایزلی لَر! سیز بیر یاندان دول آروادلارینگ ائوینی چاپیراینز، بیر یاندان دا اؤزونگوزو خوب گؤرسدمک ایچی دُعالارینزی اوزون ائدیرینز. بو سہریہ دە سیزینگ جزاینز چوخ سَخْت اولور. ۱۵ وای سیزینگ حالینزا ای تورات معلّم لَری و فَرِیسی لَر، ای ایکی ایزلی لَر! سیز دریا و قوزولوقو آیاق آلتینا قؤیوراینز تا بیرینی اؤز دینیزہ گتیرینز و اوندا کی اونو اؤز دینیزہ گتیریرینز، او آدمی

اؤزونگوزدان ایکی برابر آرتیق، جهتم لایقی ائدیرینز.

۱۶ «وای سیزینگ حالینزا ای کور بلدچی لر کی دئییرینز: "اگر بیر گس مَعْبَدَه آند ایچسه، هئچنه ده ییل، آما اگر بیر گس مَعْبَدِیْنِکِ طلاسینا آند ایچسه او آدام، ایچدیگی آندینا وفا ائده سی." ۱۷ ای کور نَافَهْم لَر! هانی بیرینینگ همیتی آرتیق دیر؟ طلا یا مَعْبَد کی طلاپی مُقَدَّس ائدیر؟ ۱۸ سیز دئییرینز کی: "اگر بیر گس قوربانگاها آند ایچسه، هئچنه ده ییل، آما اگر بیر گس او قوربانلوقا کی قوربانگاها اوستونده دیر آند ایچسه، او آدام ایچدیگی آندینا وفا ائده سی." ۱۹ ای کورلار! هانی بیرینینگ همیتی آرتیق دیر؟ قوربانلوق یا قوربانگاها کی قوربانلوق مُقَدَّس ائدیر؟ ۲۰ پس هر گس قوربانگاها آند ایچیر، قوربانگاها و هر نه یه کی اؤنونگ اوستونده دیر آند ایچیر. ۲۱ و هر گس دا کی مَعْبَدَه آند ایچیر، مَعْبَدَه و تارئایا کی مَعْبَد ایچینده ساکن دیر آند ایچیر. ۲۲ و هر گس گوْیه آند ایچیر، تارئاینینگ پادشاهلیگ تختینه و تارئایا کی او تخت اوستونه اوتوریر آند ایچیر.

۲۳ «وای سیزینگ حالینزا ای تورات معلّم لری و فریسی لر، ای ایکی ایزلی لر! سیز توراتینگ اوندایا بیر وئرمک حکمینی، حتی نعناع، شوید و زیره ایچی دا یئرینه ائتیردیرینز، آما توراتینگ مهم حکم لاریندا کی، عدالت، رحمت و وفالی لیگ دیر کوتاهلیگ ائدیرینز. واجب دیر کی، اوندایا-بیر وئرمک حکمینی یئرینه ائتیردیرینز و عدالت، رحمت و وفالی لیگده ده کوتاهلیگ ائدمئینز.» ۲۴ ای کور بلدچی لر! سیز پخشه پی سیزکدن گچیردیرینز آما دؤوه پی اوتیراینز!

۲۵ «وای سیزینگ حالینزا ای تورات معلّم لری و فریسی لر! ای ایکی ایزلی لر! سیز پایلا و بشقابینگ یازسینی آریدیراینز، آما اوللارینگ ایچی، طمع دن و عیش و نوش دان دؤلّو دور. ۲۶ ای کور فریسی لر! اول پایلا بشقابینگ ایچینی آریدینز کی یازسی ده آزینار.

۲۷ «وای سیزینگ حالینزا ای تورات معلّم لری و فریسی لر! ای ایکی ایزلی لر! سیز قشنگ دؤزه لن مزارلار له ییینز کی یازلی لاری قشنگ گورولیر آما اوللارینگ ایچی اولولر سوموکوندن و واری رقم نَجَس لیگدن دؤلّو دور! ۲۸ ائله بئله ده سیز یازلی دان صالح گورولیرینز آما ایچینز ایکی ایزلی لیگدان و پئس ایش دان دؤلّو دیر. ۲۹ «وای سیزینگ حالینزا ای تورات معلّم لری و فریسی لر! ای ایکی ایزلی لر! سیز پیغمبرلر مزارلارینی دؤرتیرینز، و صالح آداملارینگ مزارلارینی بَرْتیرینز، ۳۰ دئییرینز: "اگر ییز جدلریمیز زامانیندا وار ایدیک، پیغمبرلر قانینی تۆکمکده اوللار اینن شریک اولمازدیک." ۳۱ بئله سیزینگ اؤزونگوز اؤز ضدینه شهادت

وٹریزیز کی پیغمبر لری اؤلدورن آداملارینگ اوشاق لاری یاینز. ^{۳۲} ایندی کی بئله دیر، او ایثی کی جد لریز باشلامیشلار، سیز تۆگدینز. ^{۳۳} ای ایلان لار، ای آفی لری نَسلی! نهین جَهتم اوتوندان قچه ریز؟ ^{۳۴} من پیغمبر لری، حکمتلی کیشی لری و تورات معلّم لری سیزه یوللا ایرام؛ سیز اوللارینگ بیر پاراسینی اؤلدور ریز، بیر پاراسینی صلیبه چکریز، بیر پارایی دا عبادتگاه لرده شلاق وورارینز و شَهردَن شهره اوللارا جفا ائده ریز. ^{۳۵} پس واری صالح آداملارینگ توکولن قانی سیزینگ بویونیزدا اولور. صالح هابیل قانیندان توتמוש، برخیا اوغلو، زکریا قانینانچاز کی قوربانگاه و معبدینگ مُقدّس یئری آراسیندا تۆکولدو، ^{۳۶} گرچکینی سیزه دئییرم، واری بو زادلار بو نسلینگ دامانینی توتار.

عیسا اورشلیم شَهری ایچی یاش توکیر

^{۳۷} «ای اورشلیم، ای اورشلیم، ای پیغمبر لری اؤلدورن شَهَر، ای سنینگ یانینگا یوللانان لاری، سنگسار ائدن! نچه دفعه سئدیم، بیر طوغ لهین کی جوجه لرینی قاناتلاری آلتیندا کوپ ائدیر، سنینگ آته اولادینگی بیر یئره کوپ ائدم آما سن سئمه دینگ. ^{۳۸} باخینز، اوبایز سیزه خالی قالمیش. ^{۳۹} سیزه دئییرم، مَنی داها گۆرمه ییز، او زامانانچاز کی دئیهریز: ”مُتبارک اولسون او کی رَینگ آدیندا گلیر.“»

۲۴

عیسا معبد یومورولماگینی پیشگولیک ائدیر

^۱ عیسا معبدن چیخدی و گئدیردی کی، شاگرد لری گلدیلر یانینا تا معبدینگ عمارت لرینی اونا گۆرسدّر. ^۲ آما عیسا اوللارا دئدی: «بو عمارت لرینگ واریسینی گۆروریز؟ گرچکینی سیزه دئییرم، بو گۆردوگونز معبد، ائله یومورولار کی حتّی داش داش اوستونه قویولو قالماز.» ^۳ اوندا کی عیسا زیتون داغیندا اوتورموشدو، شاگرد لری خلوتده اؤنونگ یانینا گلدیلر و دئدیلر: «بیزه دی، بو تفاق لار هاچان دؤشسی؟ و سنینگ گلمه کینگ و دنیا نینگ آخور اولماگی نیشاناسی نه دیر؟» ^۴ عیسا اوللارا جواب وئردی: «گۆزله یینز تا هنج گس سیزی یولدان چیخارتمیا. ^۵ چونکی چوخ آداملار منیم آدمدا گلرر و دئیهرلر: ”من ائله او وعده وئریلن مسیخم“ و چوخ آداملاری یولدان چیخارتارلار. ^۱ و جنگ لردن ائشیدریز و جنگ لری خبری قولاقینزا ائتیشر، گۆزله یینز کی تلواسه یه دؤشمو یاینز.

چونكى بو ايشلر يئرینه ائتیشسى، آما بو حلی آخور ده ییل.»^۷ بیر ملت، آیری ملتینگ و بیر پادشاهلیگ، آیری پادشاهلیگینگ ضدینه تورار آیاقی و فرقلی یئرلرده قحطلوق و زلزله لر اولور.^۸ بوتون بو درد لر، دوغان آروادینگ آغیریقی له یین، اوندان سورا گلن درد لرینگ تازا اولی دیر.

۹ «او زاماندا سیزی تسلیم ائده لر تا زجر چکینز و سیزی اولدور لر. واری ملت لر، منیم آدیم خاطرینه سیزدن نفرت وارلاری اولور.^{۱۰} او زامان چوخ آداملار، ایماندا دؤش لر و بیر بیرى آله وئر لر و بیر بیردن نفرت وارلاری اولور.^{۱۱} چوخ ییلان پیغمبر لر آیاق توتارلار و چوخ آداملاری یولدان چیخارتارلار.^{۱۲} پئسلیگینگ چوخ اولماگی سبرسینه، چوخ آداملارینگ محبتی سویوق اولور.^{۱۳} آما هر گس کی آخورانچاز طاقت ائده، نجات توتار.^{۱۴} تارئ پادشاهلیگی نینگ بو خوش خبری، بوتون دنیا دا اعلام اولور تا واری ملت لر ایچی بیر گواهلگ اول؛ و اوندان سورا، آخور اولور.

بویوک وحشت

۱۵ «اوندان کی ائله او طور کی دانیال پیغمبر طریقیندن دئیلمیش، گوردینز کی معبد بیر پئس رقم حرمت سیز اولموش،» - اوخویان دقت ائدسین -^{۱۶} «او آداملار کی یهودیه ولایتینده دیرلار، داغلارا قاچسین لر.^{۱۷} او دا کی ائوینگ پشت بامیندا دیر، ائو ایچیندن بیر زاد گؤتورمک ایچی داها آشاغی گلمه سین،^{۱۸} او آدام دا کی آکین یئری اوستونده دیر، قاباسینی گؤتورمک ایچی گئری دؤنمه سین.^{۱۹} وای او آروادلار حالینا کی او گؤنلرده اوشاقلی دیرلار یا اوشاق سیدده وارلاری! دُعا ائدینز کی قچمکینز قیشده یا دا مقدس شنبه گؤنونده اولمایا.^{۲۱} او زاماندا ائله بویوک مصیبت گلر کی، دنیانینگ بنا و بُنایدی قویولاندان بری، بیر بونا بنزهین نه اولموش، نه ده اولور.^{۲۲} اگر او گؤنلر کوتاه اولماسایدی، هئچ آدام جان بُرد ائدمزدی. آما سچیلی آداملار خاطرینه، او گؤنلر کوتاه اولور.

۲۳ «او زامان اگر بیر گس سیزه دئییه: ”باخ! وعده وئرلین مسیح بوردا دیر،“ یا دا ”اُردا دیر،“ اینانماینز.^{۲۴} چونکی ییلان مسیح لر و ییلان پیغمبر لر آیاق توتارلار و بویوک نیشانلار و معجزه لر ائده لر، ائله کی اگر ممکن اولسایدی، حتّی سچیلی لری ده، یولدان چیخارتارلار ایدی.^{۲۵} باخینز، من ایلتردن سیزه دئیمیشم.^{۲۶} پس، اگر سیزه دئیهر، ”باخینز، وعده وئرلین مسیح بیاباندا دیر،“

گندمیںز، و اگر دئیہ لَر، ”وَعَدَه وِثْرِيْلَن مَسِيْح، گُئْرِي دَه كِي اُتَا قَدَا دِيْر،“ اينانماينز. ^{۲۷} چونكى ائله اوله بين كى بير ايلديريم، شَرْقَدَن چِيخِيْر و غَرْبَنچَاز ايشِيْلِيْر، انسان اوغلونونگ گلمكى دا ائله اوله بين اولور. ^{۲۸} هر يئْرده بير لاش اولسا، لاش خورلار دا ائله اوْرا ييغيلرَلَر.

انسان اوغلونونگ گلمكى

^{۲۹} «او گوئلرينگ مُصِيبَتِي باش اولديگي اينن، گوْن قَرَنگِي اولور و آي، داها اوْز ايشِيْقِيْنِي وِثْرَمَز، اولدوزلار گوْيَدَن دُؤْشَرَلَر و آسْمَان فُؤْدْرَت لَرِي تِيْتَرِيَه رَلَر. ^{۳۰} او زامان انسان اوغلونونگ نيشاناسي، گوْيده ظاهر اولور و اوندا دنيا نينگ واري مَلَّت لَرِي شيون ائده رَلَر و گوْرَرَلَر كِي انسان اوغلو، گوْيونگ بولوت لاري اوستونده اوْز فُؤْدْرَتِي اِيْن و اوْز عَظْمَتَلِي شوكتي اِيْن گَلِيْر. ^{۳۱} او، اوْز فرشته لَرِيْنِي، اوجا سَسَلِي شِيپور اِيْن يوللايار و فرشته لَر سَچِيْلَن لَرِي، دنيا نينگ دُؤْرَد گوشاسيندان، گوْيينگ بو تئيِنَدَن، او تئي نانچاز، ييغَرَلَر.

انجیر آغاجي نينگ مَثَلِي

^{۳۲} «انجیر آغاجيندان بو درسي اوْرگنيزن. انجیر آغاجي نينگ شاخالاري تينجه ووردوگو اينن و برگی گئيرديگي اينن، سيز بيليرينز كى توسان ياخين دير. ^{۳۳} ائله بئله ده، اوندا كى واري بو زادلاري گوْرورينز، بيلينز كى انسان اوغلونونگ گلمكى ياخين دير، قاپيدا دير. ^{۳۴} گرچكيني سيزه دئيريم، اوندايانچاز كى واري بو زادلار يئرینه ائتيشمه يه، بو نسل آرادان گندمز. ^{۳۵} يئر اينن گوْی آرادان گندهر، آما منيم سؤزلريم هئچ زامان آرادان گندمز.

^{۳۶} «گوْيده كى بووآدان آيري، هئچ كس او گوْن و او ساعتي بيلمه يير؛ حتئ گوْيونگ فرشته لَرِي و اوغول دا بيلمه ييرَلَر. ^{۳۷} نوح زامانيندا نه بين ايدى، انسان اوغلونونگ گلمكى زامانيندا دا ائله اوله بين اولور. ^{۳۸} ائله اوله بين كى او گوئلرده، او گوْونچاز كى نوح كشتي يه ميندى يعنى سيل گلمكَدَن ايلَرِي، آداملار يئيرَلَرْدِي و ايجيرَلَرْدِي، آرواد آليرلاردى و آره گنديرَلَرْدِي. ^{۳۹} و اوندايانچاز كى سيل گلدى و اوللارينگ واري سيني آپاردى، خَبَر يوخلاريدى كى نه باشلارينا گلر، انسان اوغلونونگ گلمكى ده ائله بئله بين اولور. ^{۴۰} او زاماندا، ايكي كيشيدَن كى اكين ايجينده ديرلار، بيرسي آپاريلار و بيرسي قالار. ^{۴۱} و ايكي آرواددان كى آل دييرماني چكيرَلَر، بيرسي آپاريلار و بيرسي قالار. ^{۴۲} پس، اوياق قالينز؛ چونكى بيلمئيرينز كى رَب يينز، هاني گوْنده گَلِيْر. ^{۴۳} بونو بيلينز كى اگر ائو آيه سي بيلسيدي كى اوغرو

گنجه نینگ نه وختينده گگر، اوياق قالاردى و قويمازدى كى ائوينى چاپالار. ^{٤٤} پس سيزده آماده اولاسينز، چونكى انسان اوغلو بير ساعاتدا گلير كى سيز يولونو گوزله مئيرينز.

^{٤٥} «او وفالى و عقللى نوكر كيم دير كى آربابى اؤنو ائوينگ نوكرلى باشى ايجينه قويموش تا اؤز وختينده، اوللارينگ خوركيسينى وئره؟ ^{٤٦} خوش او نوكر حالينا كى آربابى گلنده، اؤنو اؤز ايشى باشيندا گؤره. ^{٤٧} گرچكىنى سيزه دئيرم كى آربابى بوتون وار و يوخونو اونا تاپشيرار. ^{٤٨} آما اگر او نوكر شرير اولا و اؤزو ايئن دئيه: ”آرباب ايندى ايندى گلمز،“ ^{٤٩} و باقى نوكرلرينگ وورماكينا باشلايا، و مې ايچنلر ايئن يئيه و ايجه، ^{٥٠} بير گؤنده كى او نوكر، آرباب يولونو گوزله مئير و بير ساعتده كى او بيلمئير، آرباب ائتيشر ^{٥١} و اؤنو ايكي شقه اندر و او يئره آتار كى ايكي ايزلى لر ايچى آماده اولموش تا زجر چكه. اؤرايا كى آغلاماگ و ديش قيرچمك اولور.

٢٥

اون جاهال قيزينگ مثلى

^١ «او موقع گؤي پادشاهليگى كى ائله تارى پادشاهليگى دير، او اون جاهال قيزه كى گلين يولداشلارى ديرلار بنزه ير كى اؤز چيراغ لاريني گؤتوردولر و كوره گن پيشوازينا گئتديلر. ^٢ اوللارينگ بئش نفرى نادان و بئشى عقللى ايديلر. ^٣ نادانلار چيراغ لاريني گؤتوردولر، آما اؤزلرى ايئن ياغ آپارماديلار. ^٤ آما عقللى لر چيراغ لارى ايئن، درف لرينده ياغ ده آپارديلار. ^٥ كوره گن گلمكى گنج اولاندا، وارسى نينگ گؤزو آغير اولدو و اوخويا دؤشدولار. ^٦ آما گنجه يارى، هاى دوشدو كى: ”بودور، كوره كن گلير! گلينز يازيا اؤنونگ پيشوازينا.“ ^٧ او زامان قيزلرينگ وارسى توردولار آياقى و چيراغ لاريني آماده ائديلر. ^٨ نادانلار، عقللى لره دئديلر: ”بير آز ياغيزدان بيزه وئرينز، چونكى چيراغ لاريميز كور اولير.“ ^٩ آما عقللى لر جواب وئرديلر: ”بو ياغ كى واريك هم بيزه، هم ده سيزه ائتيشمز. يئى تر دير كى ياغ ساتانلار يانينا گئدينز و اؤزونگوزه ياغ آلاينز.“ ^{١٠} اوللار ياغ آلماگا گئندنه، كوره گن گلى و او قيزلر كى اؤردا آماده تورموشلار ايدى، اؤنونگ ايئن، ايچرى توى جشنينه گئتديلر و در باغلاندى. ^{١١} اوندان سورا، قيزلرينگ قاليقى ده گلديلر و دئديلر: ”آقا، آقا، درى بيزه آچ.“ ^{١٢} آما كوره گن، اوللارا جواب وئردى: ”گرچكىنى سيزه دئيرم، من سيزى تانيمئيرام.“ ^{١٣} پس

اویاق اولینز، چونکی نه او گوَنو بیلیرینز، نه ده او ساعتی.

قَنطار مَثَلی

۱۴ «گۆی پادشاهلیگی، بیر کیشیه بنزهیر کی سئیردی بیر سَفَره گئده. او اؤز نوکرلرینی چاغیردی و ملک و مالینی اوللارا تاپشیردی. ۱۵ بیرینه بئش قَنطار یعنی بیر فَحله نینگ یوز ایلی نینگ دستمزدینی وئردی، بیرینه ایکی قَنطار یعنی بیر فَحله نینگ قیرخ ایلی نینگ دستمزدینی، او بیرینه ده بیر قَنطار یعنی بیر فَحله نینگ ایگیری ایلی نینگ دستمزدینی وئردی. هر بیرینه قابلیتینه گوره. اوندان سورا دا گئتدی. ۱۶ او کیشی کی بئش قَنطار، اونا وئریلمیشدی، تئز گئتدی و اؤنونگ اینان معامله ائدی و بئش قَنطار داها دا سود ائدی. ۱۷ ائله بئله یین دا، او کیشی کی ایکی قَنطار، اونا وئریلمیشدی، ایکی قَنطار داها دا سود ائدی. ۱۸ آما او کیشی کی اونا بیر قَنطار وئریلمیشدی، گئتدی یئری قازدی و اؤز آربابی پیلینی پناه ائدی. ۱۹ بیر چوخ مُدَدَن سورا او نوکرلرینگ آربابی گئری گلدی و اوللار اینان حساب کتاب ائدی. ۲۰ او نوکر کی اونا بئش قَنطار وئریلمیشدی، ایلری گلدی و بئش قَنطار داها دا گتیردی و دئدی: ”آرباب! سن بئش قَنطار منه تاپشیردینگ؛ بویور، من بئش قَنطار داها دا سود ائدمیشم.“ ۲۱ آربابی اونا دئدی: ”آفرین ای خوب و وفالی نوکر! سن بیر کوچوک ایشده وفالی ایمیشنگ، پس چوخ ایشلر سنه تاپشیرارام. گل و آربابینگ شادلیگی این سنده شادلیگ ائد.“ ۲۲ او نوکر دا کی اونا ایکی قَنطار وئریلمیشدی، ایلری گلدی و دئدی: ”آرباب! سن ایکی قَنطار منه تاپشیردینگ؛ بویور، من ایکی قَنطار داها دا سود ائدمیشم.“ ۲۳ آربابی اونا دئدی: ”آفرین ای خوب و وفالی نوکر! سن بیر کوچوک ایشده وفالی ایمیشنگ، پس چوخ ایشلر سنه تاپشیرارام. گل و آربابینگ شادلیگی این سنده شادلیگ ائد.“ ۲۴ او نوکر دا کی بیر قَنطار اونا وئریلمیشدی، ایلری گلدی و دئدی: ”آرباب، من بیلیردیم کی سن بیر چتین آدامانگ؛ اؤردان کی اکمه میشینگ، بیچیرینگ؛ و اؤردان کی دان سَپمه میشینگ، بیغیرینگ. ۲۵ پس قورخدوم و گئتدیم و سنینگ قَنطارینگی یئر ایچینه پناه ائدیم. بویور، بو ده مالینگ.“ ۲۶ آما اؤنونگ آربابی اونا جواب وئردی: ”ای شَریر نوکر، ای تَنبل نوکر! سن کی بیلیردینگ من اؤردان کی اکمه میشم، بیچیرم؛ و اؤردان کی سَپمه میشم، بیغیرم، ۲۷ پس پیلیمی صَرّافلار یانینا قوئاسیدینگ تا گئری گلدیگیمده، اؤنو سودو این گئری آلام.“ ۲۸ قَنطاری اوندان آلینز و او نوکره

کی اون قنطار واری، وئریز. ۲۹ پس هر گسه کی واری، آرتیق وئرلر و او، فراوان واری اولور. اما او آدام کی یوخو، ائله او ده کی واری، آلیندن آلینار. ۳۰ بو فایده سیز نوکری، یازی قرنگیسینه آتینز. اؤرایا کی آغلاماگ و دیش قیرچمک اولور.“

قیامت گؤنو

۳۱ «اوندا کی انسان اوغلو، اؤز شوکتی ایچینده و واری فرشته لری اینن گلیر، اؤز شوکتلی پادشاهلیگ تختی اوستونه اوتورار. ۳۲ واری ملت لر، اؤنونگ حضوروندا ییغیلر و او، بیر چوبان لهیین کی قویون لاری، گچی لردن آیریر، خلخی بیر بیردن آیرار. ۳۳ قویون لاری اؤز ساغ طرفینه، اما گچی لری اؤز چپ طرفینه قویار. ۳۴ او زامان، پادشاه، اوللارا کی ساغ طرفینده دیرلر، دئیهر: ”ای سیز کی بووآم سیزه برکت وئرمیش، گلینز و او پادشاهلیگی میراث آپارینز کی دنیا بتا بونیادی قویولاندان بری، سیزینگ ایچی آماده اولموش. ۳۵ چونکی آج ایدیم، منه خورکی وئردینز؛ سویوز ایدیم، منه سو وئردینز؛ غریب ایدیم، منی یوئودینز؛ ۳۶ لیت ایدیم، منه رخت گئییدردینز، مریض ایدیم، منه دگیندینز؛ زنداندا ایدیم، گؤرمکیمه گلدینز.“ ۳۷ او زامان صالح آداملار اونا جواب وئرلر و دئیهرلر: ”یا رب! هاچان بیز سنی آج گؤردوک و سنه خورکی وئردیک؛ یا دا سویوز گؤردوک و سنه سو وئردیک؟ ۳۸ بیز هاچان سنی غریب گؤردوک و سنی یوئودیک؛ یا دا لیت گؤردوک و سنه رخت گئییدردیک؟ ۳۹ هاچان سنی مریض یا زنداندا گؤردوک و سنه دگیندیک؟“ ۴۰ اونا پادشاه اوللارا جواب وئرهر: ”گرچکینی سیزه دئییرم، هر ایش کی منیم ائنگ کوچوک کاکالاریمینگ بیرسی ایچی گؤردونگوز، منیم ایچی گؤردونگوز.“

۴۱ «او زامان اوللارا کی چپ طرفینده دیرلر دئیهر: ”مندن ایراق اولینز، ای لعنت اولونموشلار! و او آبدی اوت ایچینه کی ایلیم و اؤنونگ فرشته لری ایچی آماده اولموش گئییدینز. ۴۲ چونکی آج ایدیم، منه خورکی وئرمه دینز؛ سویوز ایدیم، منه سو وئرمه دینز؛ ۴۳ غریب ایدیم، منی یوئودمادینز، لیت ایدیم، منه رخت گئییدیرمه دینز، مریض ایدیم، زنداندا ایدیم، منه دگینمه دینز.“ ۴۴ او زامان اوللار دا جواب وئرلر: ”یا رب! هاچان سنی آج، سویوز، غریب، لیت، مریض یا دا زنداندا گؤردوک و سنه خدمت ائدمه دیک؟“ ۴۵ اونا اوللارا جواب وئرهر و دئیهر: ”گرچکینی سیزه دئییرم، هر ایش کی بو ائنگ کوچوک لارینگ بیرسی

ایچی گورمه دینز، منیم ایچی گورمه دینز. ۶۱ بولار آبدی جزا ایچینه گنده رر، آما صالح لر، آبدی زندگی ایچینه.»

۲۶

عیسا اولدورمکی نینگ توطئه سی

۱ عیسا واری بو سؤزلری تۆکندنه، اؤز شاگردلرینه دئدی: ۲ «سیز بیلیرینز کی ایکی گوندن سورا پسخ عیدی دیر. انسان اوغلو کی منم تسلیم اولونار تا صلیبه چکیله.» ۳ او زامان باش کهن لر کی معبد عالم لری ایدیلر و خلخینگ شیخ لری، ائنگ بویوک کهن، قیافا کاخیندا ییغیلدیلر ۴ و شوهر ائدیلر کی نه یین عیسای بی سس توتالار و اولدورلر. ۵ آما دئدیلر: «بو ایشی عید گؤنلرینده گورمه یه سیک، تا ائدمیه کی خلخ آراسیندا شلوغ دؤشه.»

عیسا تدهینی بیت عنیا گندینده

۶ اوندا کی عیسا بیت عنیا گندینده، جذاملی شمعونینگ ائوینده ایدی، ۷ بیر آرواد اؤنونگ یانینا گلدی. آرواد بیر مرمردن درفده بیر گران عطری یاغ گتیرمیشدی. ائله اوندا کی عیسا سفره قیراقیندا اوتورموشدو، آرواد عطری عیسا باشینا توكدی. ۸ شاگردلر بونو گؤزنده، فُضالاندیلار و بیر بیره دئدیلر: «بو اسراف نه ایچی دیر؟ ۹ اولوردو کی بو یاغ بیر خوب قیمته ساتیلا و پیلی یوخسوللارا وئریله.» ۱۰ آما عیسا بونو آنگلادی و اوللارا دئدی: «نه ایچی بو آروادی اینجیدیرینز؟ او بیر قشنگ ایش منیم ایچی گورموش. ۱۱ چونکی یوخسوللاری همیشه اؤزونگوز ایئن واریز، آما منی همیشه ایچی یوخینز اولور. ۱۲ بو آرواد بو یاغی منیم بدنیم اوستونه تۆکمک ایئن، منی تاپشیریلماک ایچی آماده ائدمیش. ۱۳ گرچکینی سیزه دئییرم، تارئ پادشاه لیگی نینگ خوش خبری، دنیانینگ هر یئرینده اعلام اولسا، بو آرواد گوردیگی ایش ده دئییلر و یادا سالینار.»

یهودا عیسای آله وئری

۱۴ او زامان یهودا آسخریوط کی او اون ایکی شاگردینگ بیرسی ایدی، باش کهن لر یانینا گئتدی، ۱۵ و دئدی: «اگر عیسای سیزینگ آلینزه وئرم، منه نه وئره رینز؟» اوللار اونا اوتوز نُقره سگه سی وئردیلر. ۱۶ او زاماندا سورا، یهودا

بیر فُرصت قولونجوندایدی کی عیساپی آلہ وئره.

پَسَخِ شامی شاگردلر ایئن

^{۱۷} خَمیر مایاسیز چؤرهک عیدی، ائتیشدی. بو عیدینگ بیرینجی گؤنوندہ، شاگردلر عیسا یانینا گلدیلر و دئدیلر: «گؤینونگ سئر ہاراپی سَنینگ ایچی آمادہ ائدک تا پَسَخِ شامینی یئینگ؟» ^{۱۸} عیسا دئدی: «شہرہ، فلان کس یانینا گئدیز و اونا دئیینز: ”اُستاد دئییر، منیم وختیم یاخین دیر. شاگردلریم ایئن، پَسَخِ شامینی سَنینگ ائوینگدہ یئرینہ ائتیردہرم.“» ^{۱۹} شاگردلر ائلہ او طور کی عیسا اوللارا امر ائدمیشدی، ائدیلر و پَسَخِ شامینی آمادہ ائدیلر.

^{۲۰} آغشام چاغی، عیسا اون ایکی شاگردی ایئن سُفرہ قیراقینا اوتوردو. ^{۲۱} شام یئیندہ، عیسا دئدی: «گرچکینی سیزہ دئییرم، سیزینگ بیرینز منی آلہ وئره.» ^{۲۲} اوللار چوخ پریشان اولدولار و بیر بیر، عیسادان خبر آلدیلار: «من کی دەیلیم، آقا؟» ^{۲۳} عیسا جواب وئردی: «او آدم کی آلبنی منیم ایئن دَرَفِ ایچینہ سالمیش، منی آلہ وئره.» ^{۲۴} انسان اوغلو کی منم او زادا ساری گئدیر کی مُقدّس یازیلی لاردا بارہ سیندہ ایلری ایلری دئیلمیش. آما وای او آدم حالینا کی انسان اوغونو آلہ وئیر. اؤنونگ ایچی یئی تَر دیر کی هنج دوغولماییدی.» ^{۲۵} یهودا، ائلہ او آدم کی سئردی عیساپی آلہ وئره، دئدی: «من کی دەیلیم، اُستاد؟» عیسا اونا دئدی: «سَن اؤزونگ بئلہ دئدینگ.»

^{۲۶} اوللار خورکی یئیندہ، عیسا چؤرهکی گؤتوردو و شُکر ائدمکدن سورا اؤنو تیکہلہدی، شاگردلرہ وئردی و دئدی: «توتینز، یئینز، بو منیم بدنیم دیر.» ^{۲۷} و پایلابی گؤتوردو و شُکر ائدندن سورا، اوللارا وئردی و دئدی: «وارینز بوندان ایچینز. ^{۲۸} چونکی بو منیم قانیم دیر، کی اؤنونگ اینن بو تازّا عہدی تَصَدِیقِ ائدیرم. منیم قانیم توکولیر تا چوخ آداملارینگ گناہلاری باغیشلانا. ^{۲۹} سیزہ دئییرم: من اوزوم سویوندان داہا ایچمَم، او گؤنچاز کی گؤیدہ کی بووامینگ پادشاہلیگیندا، اوزوم سویونونگ تازّاسینی سیزینگ ایئن ایچم.» ^{۳۰} اوللار حمد و ثنا ییری بیرلہیندن سورا، زیتون داغینا ساری گئتدیلر.

عیسا پَطْرُسِ انکار ائدمکینی پیشگولیک ائدیر

^{۳۱} او زامان عیسا اوللارا دئدی: «بو گنجہ سیزینگ وارینز منی تک قؤیارینز، چونکی مُقدّس یازیلی لاردا یازیلیمیش: ”چوبانی وورارام،

و سؤرونونگ قویون لاری، داغیلارلار.

۳۲ آما من، دئتریلندن سورا، سیزدن ایلری جلیل ولایتینه گئدهرم.» ۳۳ پطرس جواب وئردی: «اگر واری گس سنی تک قویسا دا، من هئچ وخت سنی تک قویمام.» ۳۴ عیسا اونا دئدی: «گرچکینی سنه دئییرم، ائله بوگنجه، خوروس بونگ وئزندن ایلری، سن منی اوچ دفعه انکار ائدهزینگ.» ۳۵ پطرس عیسیا دئدی: «حتی اگر لازم اولسا کی سنینگ اینن اوکم ده، سنی انکار ائدمم!» شاگردلرینگ واریسی ده ائله بونو دئدیله.

عیسا جئسیمانی باغیندا دُعا ائدی

۳۶ او زامان عیسا، شاگردلری اینن بیر یئره کی جئسیمانی دئییلردی گئتدی و اوللارا دئدی: «تا من گئدیرم اؤرا و دُعا ائدیرم، سیز ائله بورا اوتورینز.» ۳۷ عیسا، پطرس و زیدینینگ ایکی اوغونو یعنی یعقوب و یوختایی دا اؤزو اینن آپاردی. عیسا غملی و پریشان اولدو. ۳۸ اوندا اوللارا دئدی: «جانیم اؤلوم حدینچاز غملی دیر. بوردا قالینز و منیم اینن اویاق تورینز.» ۳۹ عیسا بیر آز ایلرتیه گئتدی، ایزی اوستونه یئره دؤشدو و دُعا ائدی و دئدی: «ای بووآم، اگر ممکن دیر، قوی بو عذاب پایلاسی مندن گچه، آما گئنه ده، منیم سنديگیم اولماسین، سنینگ سنديگینگ اولسون.» ۴۰ اوندان سورا شاگردلری یانینا گئری گلدی و اوللاری یاتیلی گوردو. پطرسا دئدی: «سیز بیر ساعت منیم اینن اویاق قلا بیلمئردینز؟» ۴۱ اویاق قالینز و دُعا ائدینز تا امتحانا چکيلمه یینز. گرچکدن کی روح مُشتاق دیر، آما جسمده قوت یوخ.» ۴۲ عیسا ایکنجی دفعه ایچی گئتدی و بئله دُعا ائدی: «بووآم، اگر تا بو عذاب پایلاسینی ایچمه ییم، بو پایلا مندن گچمز؛ پس سنینگ سنديگینگ اولسون.» ۴۳ و گئنه گئری گلدی و اوللاری یاتیلی گوردو، بو سبریه کی اوللارینگ گؤزلرینی اوخو باسمیشدی. ۴۴ پس گئنه اوللاری ویل ائدی و گئتدی و اؤچونجو دفعه ایچی، ائله او دُعایی ائدی. ۴۵ او زامان شاگردلر یانینا گئری گلدی و اوللارا دئدی: «سیز حلی اوخودایینز و استراحت ائدیرینز؟ باخینز، قرار وئریلن ساعات یاخین دیر و انسان اوغلو کی منم، گناهکارلار آینه تسلیم اولونیر.» ۴۶ تورینز آیاقی گئدک! باخینز، منی آله وئرن، گلیر!»

عیسانینگ توتولماگی

^{۴۷} ائله اوندا کی عیسا حلی دانیشیردی، یهودا کی اون ایکی شاگردینگ بیرسی ایدی، بیر بویوک جمعیت این کی یانلاریندا قیلیچ و چُماق وار ایدی و باش کاهن لَر کی مَعبدینگ عالِم لَری ایدیلَر و خلخینگ شیخ لَری ظرفیندن ایدیلَر، گلدی. ^{۴۸} عیسای اَله وئرن یهودا، اوللارا بیر نیشانا وئرمیشدی و دئمیشدی کی: «هر گسی کی ماچ ائدیم، ائله او آدام دور، اُونو توتینز.» ^{۴۹} یهودا مُستقیم عیسا یانینا گلدی و دئدی: «سلام اُستادا!» و اُونو ماچ ائدی. ^{۵۰} عیسا یهودایا دئدی: «یولداش، او ایشی کی گُورمکی ایچی گلمیشینگ، ائد.» او زامان او آداملار ایلری گلدیلَر، تۆکولدوکر عیسا باشینا و اُونو توتدولار. ^{۵۱} ائله بو موقع، عیسا اینان اولان آداملارینگ بیر، آل ائدی قیلیجینه و قیلیجینی، ائنگ بویوک کاهنینگ نوکرینه ساری چکدی. قیلیچ او نوکرینگ قولاقینا دهیددی و قولاقی گسیددی. ^{۵۲} اوندا عیسا اونا دئدی: «قیلیجینی قوی یئرینه. چونکی واری قیلیچ چکنلَر، قیلیچ این ده هلاک اولارلار. ^{۵۳} گمان ائدیرینگ کی گؤیده کی بووآمدان سئیه بیلَم تا ائله ایندی اون ایکی قوشوندان آرتیق فرشته یوللایا؟ ^{۵۴} آما اوندا نه بین مُقدَس یازیلی لار یئرینه ائتیسه سی کی دئیر بو ایشلَر اولوناسی؟» ^{۵۵} او زامان عیسا او جماعته دئدی: «بئیه مَن گدیگ باغلایانام کی قیلیچ و چُماق اینان گلمیشینز تا منی توتاینز؟ من هر گون مَعبدده اوتوریردیم و تعلیم وئیردیم و منی توتما دینز. ^{۵۶} آما بوللارینگ واریسی اولونموش تا پیغمبرلرینگ مُقدَس یازیلی لاری یئرینه ائتیسه.» او زامان شاگردلرینگ واریسی عیسای ویل ائدیَلر و قاجدیَلار.

عیسا، قیفا و یهود شوراسی نینگ حضوروندا

^{۵۷} اوندا او آداملار کی عیسای توتموشلار ایدی، اُونو، ائنگ بویوک کاهن قیفا یانینا آپاردیلار. اُرایا کی تورات معلَم لَری و شیخ لَر بیغلمیشلردی. ^{۵۸} پطرس ایراقدان، اوللارینگ آردی سورا گلیردی. ائنگ بویوک کاهنینگ کاخینا ائتیَشنده، کاخینگ حیاطی ایچینه گئتدی و ناتورلار یانینا اوتوردو تا گُره بو ایشینگ آخوری نیجه اولیر.

^{۵۹} ایندی باش کاهن لَر و بوتون شورا، عیسا ضدینه، یالان شهادت قولونجونا گزیرلردی تا عیسای اُولومه وئزلر. ^{۶۰} هرچند چوخ یالان شاهدلر ایلری گلدیلَر آما گئنه ده اوللارینگ شهادت لَری، بیر ماهان ده ییلدی کی اولا اُونونگ

اوستونه، عيسايي اولومه محكوم ائدگر. آخوردان ايكي آدام گلدیگر و دئدیگر: ^{٦١} «بو كيشی دئدی: ”من باشاریرام تارئیننگ مَعبدینی یومورام و اؤچ گؤنه اؤنو گئنه دؤرتم.“» ^{٦٢} ائنگ بویوک کاهن توردو آياقی و عيسايا دئدی: «هئج جواب یوخونگ کی وئرینگ؟ بو نه دیر کی بو ايكي آدام سَنینگ ضدینه شهادت وئریر؟» ^{٦٣} آما عيسا هئچنه دئمهدی. ائنگ بویوک کاهن عيسايا دئدی: «سنی دئری تارئیا آند وئریم، اگر سن وَعده وئرلن مَسیح، تارئ اوغلوپانگ، یزه دی.» ^{٦٤} عيسا اونا دئدی: «سن اؤزونگ بئله دئدینگ. آما سیزه دئیرم، بوندان سورا انسان اوغونو گؤررینز کی فُدرتلی تارئیننگ صاغ آلینده اوتورموش و گؤیونگ بولوتلاری اوستونده گیر.» ^{٦٥} اوندا ائنگ بویوک کاهن اؤز قاباسی نینگ یقه سینی ایرتدی و دئدی: «گفر دئدی! داهای آیری شاهدگره نه احتیاج واریمیز؟ ائله ایندی اؤنونگ گفرینی ائشیتدینز. ^{٦٦} حکمینز نه دیر؟» اوللار جواب وئریدگر: «اؤنونگ سزاسی، اؤلوم دور!» ^{٦٧} او زامان عيسا نینگ ایزینه تیفردیگر و اؤنو ووردولار. بیر پارا آدام دا اونا شاپالاق ووردولار، ^{٦٨} اوللار دئیرلردی: «ای مَسیح، بیزیم ایچی نَبوت ائد! سنی ووران کیم دیر؟»

پطرس عيسايي انکار ائدیر

^{٦٩} ائله بو موقعده پطرس، یازیدا، حیاطدا اوتورموشدو. بیر جاهال کنیز اؤنونگ یانینا گلدی و دئدی: «سن ده جلیلی عيسا اینان ایدینگ!» ^{٧٠} آما او، واری گس جلوسیندا، بونو انکار ائدی و دئدی: «بیلیمیزم نه دئیرینگ!» ^{٧١} دروازه ساری گئندنه، بیر آیری جاهال کنیز اؤنو گؤردو و تاماشایا تورانلارا دئدی: «بو كيشی ناصره لی عيسا اینان ایدی.» ^{٧٢} پطرس گئنه انکار ائدی، آند ایچدی کی: «من او كيشی پی تانیمیرام!» ^{٧٣} بیر آز وختدن سورا، تاماشایا توران آداملار پطرس یانینا گلدیگر و اونا دئدیگر: «یقین کی سن ده اوللاردانانگ! دانیشیقینگدن آله بین دیر!» ^{٧٤} اوندا پطرس اؤزونه لعنت وئردی و آند ایچدی کی: «من او كيشی پی تانیمیرام!» کی بیردن خوروس بونگ وئردی. ^{٧٥} پطرس عيسا نینگ سؤزونو یادا گتیردی کی بئلسینه دئمیشدی: «خوروس بونگ وئرندن ایگری، سن منی اؤچ دفعه انکار ائده رینگ.» پطرس اوردان یازیا چیخدی و چوخ دَرَدلی آغلادی.

عیسا روملی والی، پیلاٹس یانینا یوللانیر

۱ سحر اولاندا، واری باش کاهن لَر کی مَعْبَدِ عَالِم لَری ایدیلر و خَلخینگ شیخ لَری، عیسا ضَدِّینَه شوهر ائدیلر تا اُونو اُولومه وئزلر. ۲ عیسا پی باغلادیلار، آپاردیلار و روملی والی، پیلاٹس تَحْوِیل وئردیلر.

یَهُودا اُوزونو آسیر

۳ اوندا کی عیسا پی آلَه وئرن یَهُودا، گُوردو کی عیسا محکوم اولموش، پَنشمان اولدو و او اوتوز نُقره سِگَه پی باش کاهن لَره و شیخ لَره گُری گتیردی ۴ و دئدی: «من گناه ائدمیشم، چونکی بیر گناه سیز آدامی آلَه وئرمیشم.» اوللار دئدیلر: «بیزه نه؟ اُوزونگ بیلرینگ!» ۵ یَهُودا، نُقره سِگَه لَری مَعْبَدِه یَره آتدی و اُوردان چیخدی و گتتدی اُوزونو آسیدی. ۶ آما باش کاهن لَر نُقره سِگَه لَرینی یَردَن گُتوردولر و دئدیلر: «جایز ده ییل کی اوللاری مَعْبَدِینگ خزننه سینَه قُویاک، چونکی بو، قان بهاسی دیر.» ۷ پس شوهر ائدیلر و او نُقره سِگَه لَر ایئن، کوزه گر یئرینی آلدیلار تا غَرِیْب لَر مَزار سانلوقی اولا. ۸ بو سَبریه ده، بوگُوناچاز او یَره ”قان یَری“ دئییلیر. ۹ بئله، اِرمیای پیغمبر طریقیندن دئییلن سُوز یئرینه ائتیشدی کی دئییر:

«اوللار اوتوز نُقره سِگَه پی گُتوردولر،

او قیمت کی تارئ خَلخی اُونونگ اوستونه قُویدولار،

۱۰ و اُونو کوزه گر یَری عَوْضینه وئردیلر،

ائله او طور کی رِب مَنه آمر ائدی.»

عیسا پیلاٹس حضوروندا

۱۱ بو موقعده عیسا، روملی والی، پیلاٹس حضوروندا توردو. والی اوندان خبر آلدی: «آیا سَن یهودی لارینگ پادشاهی یانگ؟» عیسا دئدی: «سَن اُوزونگ بئله دئدینگ.» ۱۲ آما باش کاهن لَر کی مَعْبَدِ عَالِم لَری ایدیلر و شیخ لَر عیسا یا بوهتان ووراند، عیسا هُچ جواب وئرمه دی. ۱۳ او زامان پیلاٹس عیسا یا دئدی: «ائشیدمئیرینگ کی سَنینگ ضَدِّینگه ناغاد شهادت وئریلر؟» ۱۴ آما عیسا اونا هُچ جواب وئرمه دی، حتّی بیر بوهتان. ائله کی والی چوخ تَعَجَّب ائدی. ۱۵ پَسَخ عیدینده، والی نینگ رسمی بو ایدی کی خَلخ سَندیگی زندانی پی اوللار

ایچی آزاد ائده. ^{۱۶} او زاماندا بیر معروف زندانی وار ایدی کی آدی باراباس ایدی. ^{۱۷} پس جماعت ییغیلنده، پیلاتس اوللاردان خبر آلدی: «سئیرینز کیمی بئلیز ایچی آزاد ائدم؟ باراباسی یا مسیح دئییلن عیساپی؟» ^{۱۸} چونکی پیلاتس بیلیردی کی یهود خلخی نینگ باشی بویوک لری بخیل لیگ اوستوندن عیساپی تحویل وئرمیشلر. ^{۱۹} ائله بئله ده اوندا کی پیلاتس حکم ائدمک یئرینده اوتورموشدو، آروادی اونا بیر پیغام یوللادی و دئدی: «بو صالح آدامدا ایشینگ اولماسین؛ چونکی بوگون بو آدام باره سینده بیر دیش گوردوم کی بو دیش منی چوخ عذاب وئردی.» ^{۲۰} آما باش کاهن لر و شیخ لر جماعتی قانع ائدی لر، کی باراباس آزاد لیگینی و عیسا اولمکینی سئیلر.

^{۲۱} والی گئنه اوللاردان خبر آلدی: «بو ایکی آدامینگ هانی بیرینی سئیرینز تا بئلیز ایچی آزاد ائدم؟» اوللار دئدی لر: «باراباسی.» ^{۲۲} پیلاتس اوللارا دئدی: «پس مسیح دئییلن عیسا اینان نیجه ائدم؟» اوللارینگ واریسی دئدی لر: «صلیبه چکیلسین.» ^{۲۳} پیلاتس دئدی: «نه ایچی؟ نه پئس ایش گورموش؟!» آما اوللار اوجاتر داد چکدی لر و دئدی لر: «صلیبه چکیلسین.»

^{۲۴} پس اوندا کی پیلاتس گوردو کی نه فقط سؤزونده فایده یوخ، بلکی خلخ آراسیندا دا شلوغ دؤشیر، سو گؤتوردو و جماعت گوزو دمینده اوز آل لرینی یوودو و دئدی: «بو کیشی نینگ قانی منیم بوینومدا ده ییل. اوزونگوز بیلرینز!» ^{۲۵} و بوتون خلخ جواب وئردی لر: «اؤنونگ قانی بیز بوینوموزدا و بیزیم اولدلاریمیز بوینوندا اولسون!» ^{۲۶} اوندا پیلاتس اوللار ایچی باراباسی آزاد ائدی و عیساپی شلاق ووراندان سورا، تسلیم ائدی تا صلیبه چکیله.

سریازلار عیساپی ریشخند ائدی لر

^{۲۷} اوندا، والی نینگ سریازلاری، عیساپی والی کاخی نینگ حیاطینا آپاردیلار و اؤرانینگ واری سریازلاری عیسا دئییرینه ییغیلدی لر. ^{۲۸} اوللار عیساپی لیت ائدی لر و اونا بیر قیرمیزی عابا گئیدیردی لر. ^{۲۹} تیکانلاردان بیر تاج هوردو لر و عیسا باشینا قؤیدولار، صاغ آینه ده بیر قمیش وئردی لر؛ و اؤنونگ جلوسیندا دیز وورولاردی، اونی ریشخند ائدی لر و دئییرلردی: «سلام، ای یهودی لارینگ پادشاهی!» ^{۳۰} عیساپی تیفیردی لر، آئنده کی قمیشی آلدیلار و باشی ایچینه ووردولار. ^{۳۱} اؤنو ریشخند ائندن سورا، عاباپی دالیندان چیخارتدی لار و اؤز رختینی بئلسینه گئیدیردی لر؛ و اؤنو آپاردیلار تا صلیبه چک لر.

عیسا صلیبہ چکلیں

۳۲ ائله بئله کی یازیا چیخیرلردی، بیر قیزوانلی کیشی پی کی آدی شمعون ایدی توتدولار و اؤنو مجبور ائدیگر تا عیسانینگ صلیبینی دالینا آلا. ۳۳ جُلجُتا، یعنی گلّه یئری دئییلن یئرہ ائتیشنده، ۳۴ عیسیا بیر شراب کی زرداؤ اینن قَریشیق ایدی، وئردیلر؛ آما عیسا اؤنو داداندا، سئمه دی کی ایچه. ۳۵ عیسا پی صلیبہ چکندن سورا، اؤنونگ رختلرینی بَهر ائدمک ایچی اؤز آرالاریندا پؤشک آتدیلار. ۳۶ اوندان سورا دا اوتوردولار اؤرا و اؤنونگ کیشیکینی چکدیلر. ۳۷ اوللار عیسانینگ تقصیرنامه سینی یازدیلار و باشی ایچینه ووردولار کی: «بو عیسا دیر، یهودی لارینگ پادشاهی.» ۳۸ و ایکی گدیگ باغلا یانی ده عیسا اینان صلیبہ توخودولار؛ بیرینی عیسانینگ ساغ طَرَفینده و او بیرینی دا چپ طَرَفینده. ۳۹ اؤردان گچن آداملار، عیسیا ناسزا دئییرلر ایدی، باش تره دیرلردی، ۴۰ دئییرلردی: «سن کی سئیردینگ مَعبدی یومورانگ و اؤنو اؤچ گؤنه گئنه دؤزه تینگ، اؤزونگو نجات وئر! اگر تارئ اوغلو یانگ، صلیبدن آشانی گل.» ۴۱ ائله بئله ده باش کاهن لر، تورات معلّم لری و شیخ لر اینن اؤنو ریشخند ائدیرلردی و دئییرلردی: ۴۲ «باقی آداملاری نجات وئر؛ اؤزونو نجات وئرہ بیلئمیر! او تارئ خَلخی نینگ پادشاهی دیر، قوینز تا ایندی صلیبدن آشانی گلّه تا بیز اونا ایمان گتیرک. ۴۳ بئیہ توگلی تارئ دا ده بیل؟ اگر تارئ اؤنو سئیر قوی تا بئلسینی قورتارا. چونکی او دئدی: «من تارئ اوغلو یام.» ۴۴ ائله بئله ده او گدیگ باغلا یانلار ده کی اؤنونگ اینن صلیبہ چکلمیشلردی، اونا سؤیوش وئریرلر ایدی.

عیسانینگ اؤلمکی

۴۵ ظُهر چاغی ساعت اون ایکی دن، ساعت اؤچانچاز، بوتون او سرزمین قَرنگیه باندی. ۴۶ ظُهردان سورا ساعت اؤچه یاخین، عیسا اوجا سَس اینن داد چکدی و دئدی: «ایلی، ایلی، لَمّا سَبَقْتَنی؟» یعنی «تاریم، تاریم، نه ایچی منی ویل ائدمیشینگ؟» ۴۷ تاماشایا توران آداملارینگ بیر پاراسی بونو ائشیدنده، دئدیلر: «بو کیشی ایلاس پیغمبری چاغیریر.» ۴۸ اوللارینگ بیر فوری قاجدی و بیر تیکه ابر گؤتوردو، ابری تُرش شاراب ایچینه باتیردی و بیر قَمیش باشینا ووردو و عیسا آغیزینا توتدو تا ایچه. ۴۹ آما باقی آداملار دئدیلر: «صبر ائدینز، قوینز تا گؤزک ایلاس پیغمبر گُور تا بئلسینی نجات وئرہ؟» ۵۰ عیسا گئنه اوجا

سَس اِيَن داد چَكدي و روحونو تَسليم ائدي. ^{٥١} و ائله او آن، مَعبدينگ پردهسي اوخاريدان آشاغيا ايگر اولدو. يئر تيتردهي و داشلار چاتلاديلار. ^{٥٢} مَزارلار دا آچيلديلار و چوخ گوردا ياتان مُقدَس آداملار دئزِيلديلر، ^{٥٣} مَزارلردان يازيا چيخديلر و عيسا دئزِيلَمَكيندن سورا، مُقدَس شَهر ايجينه كي ائله اورشليم دير، گئتديلر، چوخ آداملار دا اوللاري گُوردولر. ^{٥٤} اوندا كي او روملي افسر و او آداملار كي اُونونگ اِيَن عيسا كيشيكيني چَكيرلر ايدى، زلزله و دوشان تَفاقلاري گُوردولر، بئللريني قورخو گُوردو و دئديلر: «گرچكدن كي بو كيشي تارئ اوغلو ايدى.»

^{٥٥} اُردا چوخ اُروادلار دا وار ايديلار كي ايراقدان باخيرلار ايدى. اوللار جليل ولايتيندن عيسانينگ قولونجوندان گميشلردى و اونا خدمت ائديرلردى. ^{٥٦} مَجدल्ली مريم، يعقوب و يوسفونگ آناسى مريم و زِيدى اوغوللاري نينگ آناسى كي ائله يعقوب و يوَحَتَا آناسى ايدى ده، اوللار آراسيندا ايديلر.

عيسايى تاپشيرماك

^{٥٧} آغشام چاغى، بير يوسف آدلى، وارلى كيشي كي رامهلى ايدى، گلدى. بو كيشي دا عيسا شاگردلرى نينگ بيرسى ايدى. ^{٥٨} او، روملى والى، پيلائُس يانينا گئتدى و عيسانينگ جنازه سيني سئدى. پيلائُس امر ائدى تا جنازه اونا وئريله. ^{٥٩} يوسف جنازه يي گُوردو و اُونو بير تَميز كتان پارچايا گفنلدى ^{٦٠} و بير تازا مَقبره ايجينه كي اُزو ايچى، تووا ايجينه قازميش ايدى، قُويدو. يوسف، مَقبره نينگ آغيزى دَمينه بير بويوك داش ايتيلهدى و گئتدى. ^{٦١} مَجدल्ली مريم و او بير مريم اُردا، مَقبره نينگ قَرشيسينده اوتورموشلاردى.

^{٦٢} يهودى لارينگ مُقدَس شنبه گُونو ايچى آماده اولماگدان بير گُون سورا، باش كاهن لر و قَربسى فِرقه سى نينگ عالم لرى، پيلائُس حضوروندا ييغيلدیلر ^{٦٣} و دئديلر: «قُربان! بيز ياديميزدا كي او حُقَه باز دئزِيلَمَكينده دئدى كي، من اُچ گُوندن سورا، دئزِيلَه رَم. ^{٦٤} بو خاطر ده، امر اند كي اُچونجو گُونچاز مَقبره يي گُوزلِيلر، تا ائدميه كي اُونونگ شاگردلرى گئدلر و اُونو اوغورلايلار و خَلخه دئيلر كي، ”او اُولومَدَن دئزِيلَميش“، و بئله آخور كي حُقَه، اُولكيندن دا بدتر اولور.» ^{٦٥} پيلائُس اوللارا دئدى: «بو دور، بير بئيله سرياز سيزينگ اختيارينزدا. گئدينز و اُورانچاز كي آليندن گلير مَقبره يي گُوزلَه بينز.» ^{٦٦} پس اوللار گئتديلر و مَقبره نينگ داشيني مَهر و موم ائديلر و مَقبره يانينا ناتور قُويدولار و

عيسا نينگ دئزىلمكى

۱ يهودى لارينگ مُقدّس شنبه گُونونَدَن بىر گُون سورا كى هفته نينگ اُولكى گُونو ايدى، يئر آچيلاندا، مَجَدَللى مريم و او بىر مريم گنتديكر تا مَقبره يي گۆزَلر. ۲ بىردَن بىر بويوك زلزله گلدى، چونكى زَيينگ بىر فرشته سى گويدَن آشاغى گلدى، مَقبره آغيزى دَمينده كى داشى ايتله دى قيراقا و اوستونه اوتوردو. ۳ او فرشته نينگ ظاهرى بَرَق له يين ايشه له ييردى و رَحْتى قار له يين آغ ايدى. ۴ ناتورلار اُونونگ قورخوسوندا، تيترمگه دۇشدولار و بىر اُولو آدام گُونونا دۇشدولار. ۵ او فرشته آروادلارا دئدى: «قورخماينز، چونكى بيليرم كى سيز صلبيه چَكِيَلَن عيسا قولونجونا گزيرينز. ۶ او بوردا ده ييل، بو سَبْرِيه كى ائله اوله يين كى دئدى، دئزىلميش. گلينز، اُونو قويدوگو يئرى گورونز. ۷ اوندا سورا تئز گنديز و اُونونگ شاگردلرينه دئيينز كى او، اُولومَدَن دئزىلميش و سيزَدَن ايلرى جَليل ولايتينه گندير و سيز اُردا اُونو گوره زينز. باخينز، سيزه دئميشم.» ۸ پس آروادلار قورخو-قورخو و بىر بويوك شادليگ اَيْنَن فورى مَقبره دَن گنتديكر و قاچديلار تا عيسا شاگردلرينه خبر وئزَلر. ۹ بىردَن اوللار عيسا اينان قَرشِيلَشْدِيكِر. عيسا اوللارا دئدى: «سلام!» آروادلار ايلرى گلديكر، عيسا قيچينه دۇشدولار و اُونو پَرست ائديكِر. ۱۰ اوندا عيسا اوللارا دئدى: «قورخماينز! گنديز و منيم كاكلار يما دئيينز كى جَليل ولايتينه گندَلر. اُردا مني گۆزَلر.»

ناتورلار وئرن خبر

۱۱ آروادلار يولدا گئندنه، ناتورلارينگ بىر پاراسى شَهْره گنتديكر و دۇشن تَفَاقلارينگ و اربيسينى، باش كاهن لَره كى مَعْبَد عَالِم لَرى ايديكِر، دئديكِر. ۱۲ اوللار شَيْخَلَر اَيْنَن ييغِيلَنَدَن و شوهر ائندَن سورا، سريازلارا چوخ پيل وئرديكِر ۱۳ و دئديكِر: «خَلخه دئيينز كى اُونونگ شاگردلرى گنجه گلديكر و اوندا كى بيز اوخودا ايديك، اُونونگ جنازه سيني اوغورلاديلار. ۱۴ اگر بو گپ والى قولاقونا ائتيشه، بيزيم اوزوموز اُونو راضى ائدهرك و قويماك كى سيز دردره دۇشينز.» ۱۵ اوللار دا پيلي آلديلار و ائله او طور كى اوللارا دئيلميش ايدى، ائديكِر. بو حكايت

ايندى يانچاز يهودى لار آراسيندا داغيلميش.

بويوك مأموريت

^{۱۶} عيسانينگ اون بير شاگردى جليل ولايتينه، او داغا كى عيسا اوللارا دئميشدى، گئتديكر. ^{۱۷} اوللار عيسايى گؤزنده، اؤنو پرست ائديكر؛ اما اوللارينگ بير پاراسى شك ائديكر. ^{۱۸} عيسا ياخين اولدو و اوللارا دئدى: «بوتون قُدرت يئرده و گؤيده منه وئريليميش. ^{۱۹} پس گئدينز و بوتون ملت لرى شاگرد ائدينز و اوللارى بووا، اوغول و مُقدّس روح آدیندا تَعْمِيد غُسْلَى وئرينز، ^{۲۰} و اوللارا اؤرگدينز كى وارى او زادلارى كى سيزه فرمان وئرميشم، يئرینه ائتيردگر. باخينز، من دنيانينگ آخوروانچاز، هر گؤن سيزينگ اينئم.»

